

తెలుగు
బాలభారతి
విడవ తరగతి

భారత సంవిధానము

పార్ట్ - IV A

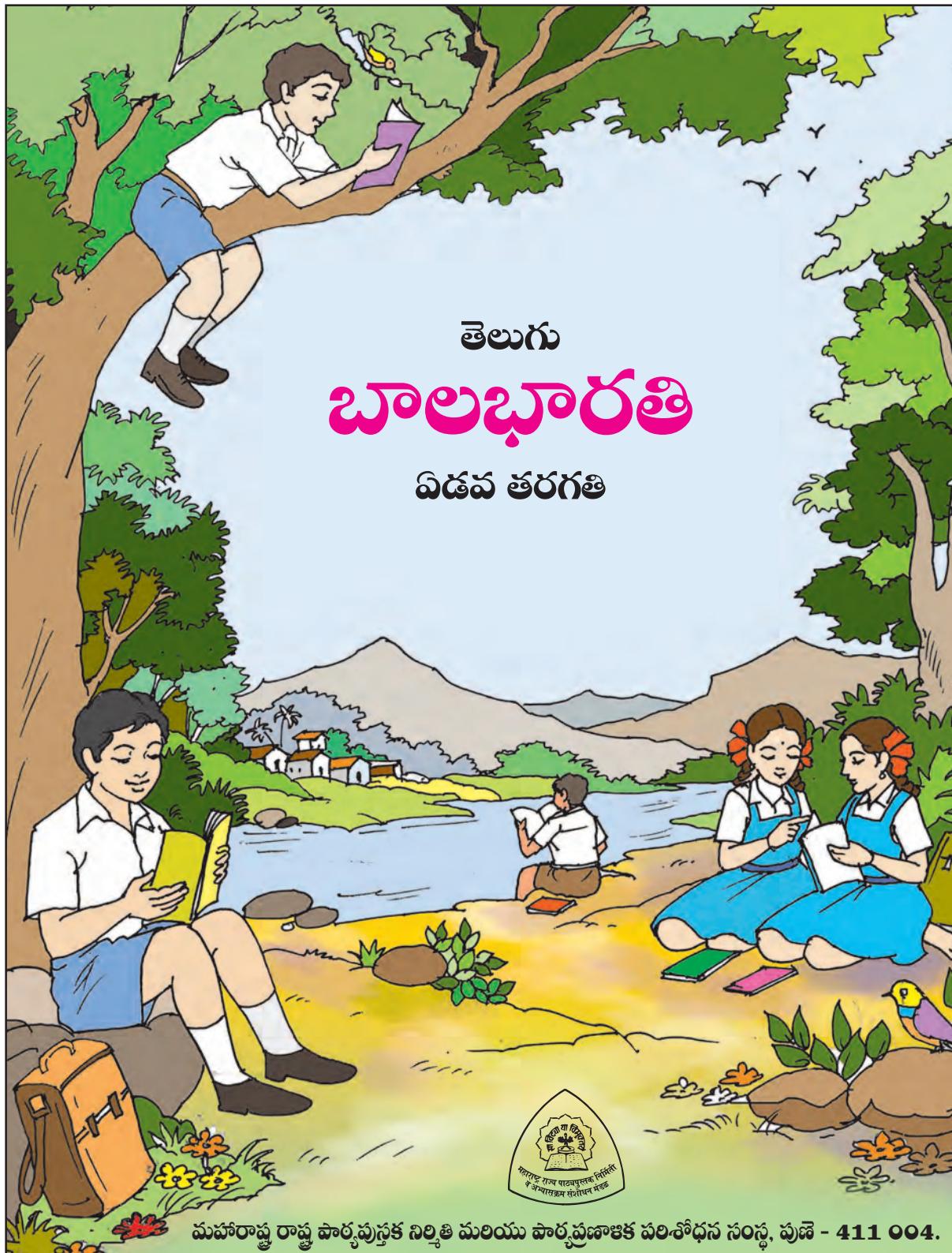
ప్రాథమిక బాధ్యతలు

51 ఎ) ప్రాథమిక బాధ్యతలు

ప్రతి పొరుడు ఈ క్రింది బాధ్యతలను మనసారా స్వీకరించి బాధ్యతాయుతంగా ప్రవర్తించవలెను.

- ఎ) రాజ్యంగ శాసనబద్ధుడై యుండుట. శాసనమందలి ఆశయములనూ, శాసనం స్థాపించే సంస్థలనూ, జాతీయ పతకాన్ని, జాతీయ గీతాన్ని అంకితభావంతో గౌరవించుట.
- బి) స్వాతంత్ర్యద్వారా అన్ని రంగాలలో వ్యవహారించుట.
- సి) దేశ సార్వభౌమత్వాన్ని, సమన్వయతనూ, సమగ్రతను రక్షించుట.
- డి) దేశరక్షణలో అనుక్షణం సంసిద్ధుడై ఉండుట.
- ఇ) ప్రజాజీవనంలో అన్యోన్యతనూ, భూతృభూవాన్ని పోషించుట, మత, భాషప్రాంతీయతత్వాలకు వర్గవైరుధ్యములకు అతీతముగా ఉండుట. స్థీలను అగోరపరచే ఆచారములను విడనాడుట.
- ఎఫ్) అమూల్యమైన భారతీయ చారిత్రక సంపదనూ, నుసంపన్న సంస్కృతినీ పరిరక్షించుట.
- జి) పర్యావరణాన్ని అడవులను, కొలనులనూ, నదులనూ రక్షించుట, అభివృద్ధి పరచుట, మృగరక్షణ జలజంతు జీవరాసులపై కరుణాతత.
- జె) శాస్త్రీయ మరియు మానవతా దృక్పథాలను అలవరచుకొనుట, జిజ్ఞాసను పెంపాందించు కొనుట, సంస్కరణ తత్వమును పెంపాందించుట.
- ఐ) హింసను విడనాడుట, ప్రజల ఆస్తుల విధుంసం చర్యలను నిరోధించుట.
- జె) వ్యక్తిత్వ శక్తి సామర్థ్యాల ఔన్నత్యాన్ని పెంపాందించుకొనుట ద్వారా మరియు సమిష్టి కృషి ద్వారా అన్ని రంగాలలో గణనీయమైన స్థాయిని చేరుటకొరకు, శిఖరాగ్ర సాధనకొరకు నిరంతరం కృషి సల్పుట.
- కె) రక్షకులు లేదా సంరక్షకులుగా ఉన్నవారందరూ ఆరు నుంచి 14 సంవత్సరముల లోపల పసివారికి విద్యాభ్యాసము చేయు అవకాశమును కల్పించవలెను.

ప్రభుత్వ తీర్మానం క్రమ సంఖ్య: అభ్యాస-2116/(ప్ర.క. 43/16) ఎసెడి-4 తేదీ 25.4.2016 అనుమతి స్వీచ్ఛితం సమస్యలు నమితి యొక్క తేదీ 3.3.2017 రోజున జరిగిన సభలో ఈ పాఠ్య పుస్తకమును నిర్దేశించుటకుగాను అనుమతి ఇష్టబడినది.

మహరాష్ట్ర రాష్ట్ర పాఠ్య పుస్తక నిర్మితి మరియు పాఠ్య పుస్తక పరిధిన సంస్థ, పుణ్య - 411 004.

J23B58

మి స్కూల్స్ఫోన్టీ DIKSHA APP నుపయోగించి పాఠ్య పుస్తకం మొదటి పుటలోని QR CODE ను స్క్యూ చేసిన డిజిటల్ పాఠ్య పుస్తకం మరియు ప్రతి పాఠంలోని QR CODE ను స్క్యూ చేసిన ఆ పాతానికి సంబంధించిన అధ్యయన-అధ్యాపనలకు ఉపయుక్తమగు దృశ్య-శ్రవణ సాహాత్యం లభిస్తుంది.

ప్రథమ ప్రచురణ : 2017

పునర్వ్యవర్తన : 2022

ముఖ్య సమస్యలు

శ్రీమతి ప్రాచీ రవీంద్ర సారే

తెలుగు భాషా సమితి :

శ్రీమతి భమిజెపాటి శారద - అధ్యక్షులు
శ్రీమతి బి. సుశీల - సభ్యులు
శ్రీమతి ఎమ్. విద్యా బెనర్జీ - సభ్యులు
శ్రీమతి కె. అనూరాధ - సభ్యులు
శ్రీ భూమసప్తా విజయభాస్కర్ణదేశీ - సభ్యులు
డా॥ శ్రీమతి తులసీభారత్, సభ్య కార్యదర్శి

తెలుగు భాషా అధ్యయన మండలి:

శ్రీమతి వి. రాజేశ్వరి
శ్రీ కె.వై. కొండన్న

ప్రధాన సంయోజనలు:

డా॥ శ్రీమతి తులసీభారత్,
విశేషాధికారిణి - తెలుగు,
మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పార్యపుస్తక నిర్మితి మరియు
పార్యపుణాళిక పరిశోధన సంస్థ, పుణి.

ప్రకాశకులు :

శ్రీ ఏవీక్ ఉత్సం గోసావి - నియంతకులు
మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పార్యపుస్తక నిర్మితి మరియు
పార్యపుణాళిక పరిశోధన సంస్థ, ప్రభాదేవి,
ముంబాయి-25.

నిర్మితి :

శ్రీ సచ్చితానంద ల్ఫీ - ముఖ్య నిర్మితి అధికారి
శ్రీ సచ్చిత మెహతా - నిర్మితి అధికారి
శ్రీ నితిన్ వాణి - నిర్మితి సహాయకులు

ముఖ్యచిత్రం :

శ్రీమతి ఆభా భాగవత్

చిత్రములు :

శ్రీ కిషోర్ గిరిధారి
శ్రీ రాజేంద్ర గిరిధారి

అష్టరకూర్చు :

క్వించెక్స్, ముంబాయి

కాగితము :

70 జి.యస్.ఎమ్ క్రీమ్వేస్

ముద్రణాదేశము :

N/PB/2020-21/500

ముద్రణ :

M/S. SOHAIL ENTERPRISES, THANE

© మహారాష్ట్రపార్యపుస్తక నిర్మితి మరియు పార్యపుణాళిక పరిశోధన సంస్థ, పుణి-411004

ఈ పుస్తకమును నంబంధించిన పర్యాపులు మహారాష్ట్రపార్యపుస్తక నిర్మితి మరియు పార్యపుణాళిక పరిశోధన సంస్థ సంచాలకుల లిఫీతపూర్వక అనుమతి లేనిదే ఈ పుస్తకమునందలి ని భాగమునుటండించుటగాని లేదా పునర్వ్యుదించుటగాని చేయాదు.

ప్రస్తావన

ప్రియమైన విద్యార్థినీ, విద్యార్థులారా!

మీరు ఒకటని తరగతి నుండి ఆరవ తరగతి పరిశోధన గల బాలభారతి పార్యపుస్తకాలను చక్కగా అభ్యసించడంలో ఉత్తిర్పులైనారు. ఆకర్షణీయమైన రంగురంగుల బొమ్మలతో చిత్రమయంగా చక్కని పార్యాంకాలతో సర్వాగం సుందరంగా రూపొందించబడిన ఈ పుస్తకాలు మీకెంతో నచ్చాయిని తెలిసింది. వాటిని మీరు ఎంతో ఉత్సాహంగా అభ్యసించారని కూడా అవగతించండి. అందుకే ఈ ఏడవ తరగతి పుస్తకాన్ని కూడా మీకు నచ్చే విధంగా రూపొందించడం జరిగింది. ఈ పుస్తకం మిమ్మల్ని ఏడవ తరగతిలోకి స్వీగతిస్తోంది. ఆడుతూ, పాడుతూ తనను గురించి తెలిసికోడానికి, నేర్చుకోడానికి రామయ్యని మిమ్మల్ని పిలుస్తోంది. ఈ పుస్తకాన్ని మీకందించుచున్నందులకు మిక్కిలీ ఆనందంగా ఉన్నది.

పద్మాలు, గేయాలు పాటటం, నాచికలు చదివి తరగతిలో సట్టించటం, కథలు చదివి కల్పనాజగత్తులో విపరించడం, హస్కెపథలు, చుమక్కులు చదివి ఒకరితో ఒకరు చెప్పుకొని కడువారా నస్వ్యకోపడం మీకిష్పం ఇక ప్రశ్న మంజూషలో పాల్సొన్డం, పదవినోదాలు పూరించడం అంతే చెప్పుకుర్లేదు. ఎగిరి గంతేసి మరీ పూర్ణిస్తారు కడూ. అందుకే పాటన్నింటినీ ఈ పుస్తకంలో పొందుపరచడం జరిగింది. మీ మాతృభాషతోపాటు అన్యభాషల సౌందర్యాన్ని గుర్తించి ఆస్యాదించాలని, తద్వా ఇతర భాషాసంస్కృతులను గౌరవించాలనే దృష్టితో అనువాదాలు - వాటికి సహాయకాగా ‘ద్విభాషా లఘునిఫుంటువు’, ‘అవగాహన చేసుకుండా-అనువాదం చేస్తోం’, ‘భాష-గుమ్మత్తు/సౌందర్యాలను ఎంచుపరచుం జరిగింది.

నీతికథలు, పద్మాలు నేర్చుకుంటే జీవితంలో ఆయా సందర్శాలలో ఆ మూలాల్యాలు తప్పక జ్ఞాప్తి పస్తోయి. కర్తృవ్యాప్తి బోధిస్తాయి. మార్గం చూపుతాయి.

అలాగే....

- మన సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, కళలను తెలుసుకొని ఆచరించడం, ప్రోత్సహించడం (బతుకమ్మ, పూతరేకలు, కలంకారి మొదలగునవి).
- మనం చక్కగా జీవిస్తూ ఇతరులు కూడా సౌభాగ్యంగా జీవించానికి తోద్ధృచే జీవస్కె శల్యాలను అభివృద్ధి పరచుకోవడం.
- సమస్త పరావరణాన్ని పరిరిచ్చించడం. మొదలగు వాటిన్నింటిని కథలు, గేయాల రూపంలో చెబితే మీకు నచ్చుతాయి. మనస్సుకు హత్తుకుంటాయని ఆ విధంగా కూర్చుడం జరిగింది.

అలాగే మీరు తెలుగు భాషలో చక్కగా సంభాషించడం, మీ మనోభావాన్ని అత్మవిశ్వాసంతో వెళ్లించడం, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరపడం నేర్చుకోవడానికి అన్వయిం అంశాలు చేసే చేసినాయి. ఇతరులు చేసి చుపచడం కన్నా మీరే స్వయంగా చేయటం అంతే మీకు ఉత్సాహమెక్కువు! అవునా! అందుకే వీలైన్ని కృత్యాలు ఇవ్వడం జరిగింది. వాటిలో పాల్సొన్డండి మీరు. మీ ఓపాధ్యాయులు కలిసి మరిన్ని రూపొందించుకొనవచ్చును.

కంప్యూటర్లు, స్టార్టఫోన్లు వాడటంలో నేర్చురులు కదా మీరు! కానీ ఇలాంటి సౌందర్యితిక వరిజ్ఞానాన్ని సదుయోగం చేసుకోవాలి. అందుకే అచ్చటచ్చుల మీ అధ్యయనానికి సహకరించే అంతర్జాలం (ఇంటర్నెట్) సహాయంతో చేయవలసిన కృత్యాలు కూడా ఇవ్వడాడ్యాయి.

మీ భవిష్యద్విర్యకు వభాషించనపులు.

(డా॥ సునిల్ మగర్)

సంచాలకులు

మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పార్యపుస్తక నిర్మితి
మరియు పార్యపుణాళిక పరిశోధన సంస్థ, పుణి-4

స్థలం : పుణి
తేది : 28 మార్చి 2017

భారత సంవిధానము

ప్రస్తాపన

భారతదేశప్రజలమగు మేము, భారతదేశమును సార్వభోష్య
సామ్యవాద లాకిక ప్రజాసామ్య గణరాజ్యముగ
నెలకొల్పుటకు మరియు అందలి పౌరులెల్లరకు
సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయమును,
భావము, భావప్రకటన, విశ్వాసము,
ధర్మము, ఆరాధన -- వీచి స్వాతంత్రమును,
అంతస్తులోను, అవకాశములోను సమాసత్వమును
చేకూర్చుటకు; మరియు వారందరిలో
వ్యక్తి గౌరవమును, జాత్యైక్యతను,
అఖండతను తప్పక ఒనగూర్చు శాభూతమును,
పెంపాందించుటకు; సత్యనిష్ఠ పూర్వకముగ తీర్మానించుకొని,
ఈ 1949వ సంవత్సరము నవంబరు ఇరువది యారవ
దినమున మా సంవిధాన సభయందు ఇందుమూలముగ,
ఈ సంవిధానమును అంగీకరించి, అధిశాసనము చేసి
మాకు మేము ఇచ్చుకొన్నవారమైతిమి.

జాతీయ గీతము

జనగణమన - అధినాయక జయ హీ

భారత - భాగ్యవిధాతా

పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాతా,

ద్రావిడ, ఉత్కల, బంగ,

వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా,

ఉచ్చల జలధితరంగ,

తవ శుభ నామే జాగే, తవ శుభ ఆశిస మాగే,

గాహీ తవ జయగాథా,

జనగణ మంగలదాయక జయ హీ,

భారత - భాగ్యవిధాతా

జయ హీ, జయ హీ, జయ హీ,

జయ జయ జయ, జయ హీ

ప్రతిజ్ఞ

భారతదేశం నా మాతృభూమి. భారతీయులందరు
నా సహోదరులు.

నేను నా దేశాన్ని ప్రీమిస్తున్నాను. సుసంపన్నమైన,
బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు
గ్ర్యాకారణం. దీనికి అర్థత పొందడానికి సర్వదా నేను
కృపిచేస్తాను.

నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్ను
గౌరవిస్తాను. ప్రతివారితోను మర్యాదగా నడచుకొంటాను.

నా దేశంపట్లు, నా ప్రజలపట్లు సేవానిరతితో
ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను. వారి శ్రేయోభిష్టుర్ధలే నా
ఆసందానికి మూలం.

7వ తరగతి - తెలుగు అధ్యయన ఫలితాలు

అధ్యయన - అద్యాపన ప్రక్రియ	అధ్యయన ఫలితాలు
<p>విద్యార్థులందరికి (భిన్నరూపంలో అర్థాత్తైన/యోగ్యమైన పిల్లలలో) వ్యక్తిగత, సామూహిక రూపంలో ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలి, ఎందుకనగా వారికి -</p> <ul style="list-style-type: none"> • తమ భాషలో మాటల్లాడుటకు, చర్చించుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. • ఉపయోగించే భాషలోని సూక్ష్మ భేదాల గురించి చర్చించుటకు అవకాశం కల్పించాలి. • సమూహంగా పని చేయునపుడు, మరియు ఒకరినోకరు పనుల గూర్చి చర్చించుటకు, అభిప్రాయాలను ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు మరియు ప్రశ్నలు అడుగుటకు స్వేచ్ఛనివాళి. • తెలుగుతో బాటు తమ భాషలోని సాహిత్యాన్ని చదువుటకు, రాయుటకు మరియు వాటిపై చర్చించుటకు స్వేచ్ఛ నివాళి. • తమ పరిసరాలు, కాలం మరియు సమాజంలో సంబంధం కల్గిన వివిధ సాహిత్యాలను చదువుటకు మరియు చర్చించుటకు అవకాశం కల్పించాలి. • తమ భాషను చదువునపుడు, రాయు సందర్భంలోని ఉపక్రమాలను ఏర్పాటు చేయాలి. ఉడా - పదక్రిడ, అనేపచారిక లేఖ, గడిసుడి (ప్రోళికలు) సంస్కరణ మొదలగునవి. • క్రియాత్మకం మరియు జాగురూకుతను కల్గించే సాహిత్యాన్ని (ఉడా. వార్తా పత్రికలు, పత్రికలు, సినిమాలు మరియు ఆడియో-వీడియో సాహిత్యాలు మొదలగునవి) చూసుటకు, విసుటకు, చదువుటకు, రాయుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. 	<p>అధ్యయనార్థి -</p> <p>07.08.01 వివిధ రకాల సాహిత్యం చదివి దానిని గూర్చి సమూహంలో చర్చిస్తారు.</p> <p>07.08.02 వివిధ లేఖన రకాలలో రచయితలు టెల్లేఫోనిచిన ఆలోచనలు/అశయాలను అర్థంచేసుకొంటారు. అశయానికి సంబంధించి సౌంత అనుభవాలపై అధారండన సామ్యాలు, సమ్మతి, అనమ్ముతులను ప్రశ్నపరుస్తారు.</p> <p>07.08.03 ఏదేని చిత్రం/సంఘటనను చూసి దానిని తమదైన పద్ధతిలో పోట్టిక లేదా లిఫీత రూపంలో చర్చిస్తారు.</p> <p>07.08.04 చదివిన సాహిత్యంపై ఆలోచించి మరింత అవగాహన కల్పుటకు ప్రశ్నలు అడుగుతారు, చర్చిస్తారు.</p> <p>07.08.05 తమ పరిసరాలలోని జానపద కథలు, మరియు జానపద గేయాల గురించి చర్చిస్తారు మరియు వాటిని ఆస్పాదిస్తారు.</p> <p>07.08.06 వివిధ కళలో (ఉడా. హస్తకళ, వాస్తుకళ, కృషికళ, సృత్యకళ, చిత్రకళ) నీటిలో ఉపయోగించే భాష గురంచి జీజ్ఞాస ప్రశ్న పరుస్తారు. వాటిని అర్థం చేసుకొనుటకు ప్రయత్నిస్తారు.</p> <p>07.08.07 వేరేరు స్థానిక, సామాజిక మరియు భాగోళిక సంఘటనలకు సంబంధించి తరువాతమైన ప్రతిస్పందననిస్తారు. ఉడా. వర్వకాలంలో పరిసరాలన్నీ పచ్చబడటం గురించి చర్చిస్తారు.</p> <p>07.08.08 వివిధ సున్నితమైన పిష్ఠలాల గురించి (ఉడా - జాతి, ధర్మం, పర్మం, లింగం, సంప్రదాయం, మొ..) సహీతుకంగా సౌంత ఆలోచనలను పోట్టిక, లిఫీత స్వరూపంలో ప్రశ్నపరుస్తారు.</p> <p>07.08.09 ముక్కాయింపుగా/స్వాల స్వరూపంలో చదివిన సాహిత్యం యొక్క ఉపయుక్తత గురించి చెప్పగల్దాను.</p> <p>07.08.10 ఏదేని పాత్యంచాన్ని సూక్ష్మపరిశీలన చేసి అందులోని విశిష్టతలను శోధిస్తారు.</p> <p>07.08.11 వివిధ అధ్యయన సాహిత్యాలలోని పదాలు, సామెతలు, సూక్ష్మలు మొదలగు వాని అర్థాలు తెలుసుకొని ఆస్పాదిస్తారు.</p> <p>07.08.12 చదివిన సాహిత్యంపై తార్కికంగా ఆలోచిస్తారు. ఉత్తమంగా అవగాహన కల్పుటకు ప్రశ్నలు అడుగుతారు.</p> <p>07.08.13 కథలు, కవితలు, చదివివాటిలోనివివిధరకాలుమరియుశైలిని గుర్తిస్తారు. (ఉడా- పర్మనాత్మక, భావాత్మక, ప్రకృతి చిత్రణ మొదలగునవి.)</p>

అధ్యయన - అధ్యాపన ప్రక్రియ	అధ్యయన ఫలితాలు
<ul style="list-style-type: none"> ఉపశత్కి మరియు సృజనాత్మకతను అభివృద్ధిపరచుటకు ఉదా-అభినయం, ముకాభినయం, కవితలు, పాఠాలు, సృజనాత్మక లేఖనం, వివిధ స్థితులలోని సంభాషణ మొదలగు ఉపక్రమాలు వాటిని ఏర్పాటు చేయాలి. వాటి తయారికి సంబంధించిన లిఫిత సాహిత్యం, మరియు నివేదిక లేఖనానికి అపకాశం కల్పించాలి. పాతశాల/విభాగం/తరగతుల వారి వల్లిక/గోడ వల్లికలు తయారు చేయుటకు ప్రోత్సహించాలి. 	<p>07.08.14 ఏదేని పార్శ్వభాగం చదువుచున్నప్పుడు దానిని అర్థం చేసుకోనుటకు అవసరానుగుణంగా సహాయయులు /ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో ఉపయుక్తమై సందర్భసాహిత్యాల (ఉదా - నిఘంటువు, ఇంటర్నెట్, ఇతర సందర్భపరులు) లేదా ఇతర పుస్తకాల సహాయం తీసుకోంటారు.</p> <p>07.08.15 వివిధ కళలలో (ఉదా - హాస్తకళ, వాస్తవకళ, వ్యాపాయ కళ, సృత్కార మరియు చిత్రకళ ఉపయోగించిన భాషపు గురించి జిజ్ఞాస వ్యక్తపరుస్తారు మరియు వాటిని ఆస్యాదిస్తారు.</p> <p>07.08.16 భాషలోని సూక్ష్మ భేదాలు/లేఖన నియమ వ్యవస్థ అలాగే కొత్త పదాలను ప్రయోగిస్తారు. ఉదా - ఏదేని కవితలో పచ్చిన ప్రత్యేక పదాలు, పాదాలు మొదలగునవి ఉపయోగిస్తారు.</p> <p>07.08.17 వేర్యేరు ప్రసంగాలలో/సందర్భాలలో చెప్పిన ఇతరుల ఆలోచనలు, మాటలను సాంత శైలిలో రాశ్టారు. ఉదా - తమ గ్రామంలోని రఘ్యబండకాడి మాటలు లేదా తమ పరిసరాలలోని వేర్యేరు పనులు చేయు వారి మాటామంతి మొదలగునవి.</p> <p>07.08.18 తెలుగు భాషలోని వేర్యేరు రకాల సాహిత్యం (ఉదా. వార్తాపత్రికలు, కథలు, సమాచార సాహిత్యం, ఇంటర్నెటలో ప్రసారమయ్యే సాహిత్యం మొదలగునవి) అవగాహన సహితంగా చదువుతారు, మరియు వాటిని గూర్చి తమ ఇష్టానిష్టోలు తమ ఆలోచనలు తర్వాతుర్ధంగా రాశ్టారు.</p> <p>07.08.19 సాంత అనుభవాలను సాంత భాషా శైలిలో రాశ్టారు.</p> <p>07.08.20 వివిధ విషయాలు మరియు ఉద్యోగాలకై రాయునప్పుడు ఉపయుక్తమైన పదాలు, జాతీయాలు, సామెతలు, విరామ చిహ్నాలు మరియు ఇతర వ్యక్తరణాంశాలను ఉపయోగిస్తారు.</p> <p>07.08.21 వివిధ రంగాలలోని వ్యక్తుల సమాచారాన్ని పొందడానికి ప్రశ్నలు తయారుచేస్తారు (ఉదా. ముఖ్యానుఖి తీసుకోవడం)</p> <p>07.08.22 గోడపత్రికల లేఖనం కౌరకు వివిధ రకాల సాహిత్యాన్ని సేకరిస్తారు మరియు వాటిని సంకలపరుస్తారు, రాశ్టారు.</p>

ప్రాధ్యాయములకు తల్లిదుండ్రులకు.....

- ఈ పాత్యపుస్తకము జ్ఞాన నిర్మితి సిద్ధాంతమును అనుసరించి, కృతి ప్రాధాన్యంగా రూపొందించబడినది. కనుక దీని అధ్యాపనముగూడ ఆ రీతిలోనే చేయవలెను.
- ఏ పన్నెనా చక్కగా నెరవేరాలంటే ముందుగా ఆ పనిని చక్కగా అవగాహన చేసుకోవాలి. ఉత్సాహం కలగాలి. ఆ దృష్టితోనే పాతాలను వైవిధ్యంతో కూడిన ‘నేపథ్య’లతో ప్రారంభించడం జరిగింది.
- బోధనాపూహార్లు పాతాల స్వభావాన్నిబట్టి ఎంపిక చేసుకోవాలి. నిద్యార్థులకు ప్రశ్నించే అవకాశం కల్పించాలి. అధ్యయన-అధ్యాపన ప్రక్రియలో నిద్యార్థులందరూ పాల్గొనేలా చూడాలి. కొన్ని ప్రశ్నల నిషయంలో ఒకే ప్రశ్నకు అనేక రకాల సమాధానాలు కూడా అంగీకరించాలి.
- పాల్యంశ అధ్యాపన సమయంలో సందర్భానుసారంగా వైతిక, మానవీయ విలువలు, కళలు, సంస్కృతి, సమానత్వం, శాస్త్రీయ దృక్ప్రథమ, పర్యాపరణ పరిరక్షణ, ప్రత్యేకావసరాలు గల పిల్లలవట్ల సహానుభూతి మొదలగు అంశాలు చర్చించాలి. పిల్లలకు తెలియ చెప్పాలి. వారిలో పరిపర్చన కోసం ప్రయత్నించాలి. ఆచరించేలా చూడాలి.
- పాతాలపైన, పద్యాలపైన నిద్యార్థులు తమ సౌంత అభిప్రాయాలు ప్రకటించే అవకాశం కల్పించాలి. వారి భావాలను ఖండించడం, విభేదించడం చేయరాదు. నిద్యార్థులలో ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంచి, వారు నిషయాన్ని బహుకోణాల్లో ఆలోచించి విశ్లేషించేలా అవకాశం కల్పించాలి. ఆ విధంగా సమస్యలను వారే పరిష్కరించుకొని, ఒత్తిడికి లోసుగాకుండునట్లు తర్వీదు నివ్వాలి.
- నిత్యజీవితంలో ఇంగ్లీషు, మరాతీ, హిందీ, తెలుగు భాషలలో సూచనలు, ప్రకటనలు వంటి అతిముఖ్యమైన నిషయాలను అర్థం చేసుకోవలసిన అవశ్యకత అను నిత్యం ఎదురోతుంది. అందుకుగానూ ఈ భాషలలోని అంశాలను అనువాదం చేయగల వైపులయం పెంపాందించి తద్వారా అవగాహించే చేసుకోను దృష్ట్యాగా అవగాహన చేసుకుండాం-అనువాదం చేధ్యాం’ పొందుపరచబడింది.
- తెలుగు భాషా సౌందర్యాన్ని మాధుర్యాన్ని ఆస్పాదించే ప్రేరణ, భాషలలో గమ్మత్తును తెలుసుకొని ఆనందించే అవకాశం తద్వారా మాత్రముపై మమకారం, పెంపాందించుట కొరకు ‘భాష-సౌందర్యం, భాష-గమ్మత్తు’ ఇప్పుడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయులు ఈ విధంగా ప్రోత్స్హపిస్తూ, నిద్యార్థుల సహభాగంతో మరికొన్ని తయారు చేయవచ్చు.
- నిత్యజీవితంలో ప్రభావవంతంగా భాషముపయోగించుకోగలగటం, రేపటి పౌరులైన ఈ నిద్యార్థులు పరిపాలనా వ్యవస్థను కూడా అవగాహన చేసుకోనుటకుగాను ‘పారశాల శాసన సభ’, శ్రమ యొక్క విలువను గ్రహించుటకు ‘మా అమ్మ’ నిజాయితీ యొక్క గొప్పదనాన్ని వివరించే ‘మొళగుండం విశ్వేశ్వరయ్య’ వంటి పాల్యంశాలు నిద్యార్థుల మనస్సులో
- పరశం అనేది చక్కని అభిరుచి. దానిని పెంపాందించాలనే దృష్టితో ‘గ్రంథాలయ సమయం’ అచ్చటచ్చట చేర్చబడింది. అది ప్రత్యక్షంగా తప్పక అమలు జరిగే విధంగా చూడాలి. అందుకుగాను ప్రతికల కత్తిరింపులను, అంతర్జాలాన్ని ఉపయోగించుచూసునాయసంగా సాధ్యపరచవచ్చు అంతేగాక పాత్యపుస్తకంలో కేవలం పరశం కోసం కూడా ఒక పారం ఇప్పుడం జరిగింది.
- అధ్యాపన వైపులయాలు: ఈ తరగతి పూర్తయేసరికి లేఖనా సామర్థ్యం, అంతర్జాలం ద్వారా ప్రామాణికమైన సమాచారాన్ని గ్రహించి ఉపయోగించడం సాధారణ నిషుంటపు, ఆన్లైన్లో లభ్యమగు నింఘుంటువులను ఉపయోగించడం మొదలగు నిషయాల్లో వైపులయాన్ని సంపాదించేటట్లు ప్రోత్స్హపించాలి.

విషయ సూచిక

క్రమ నంబు	పాఠం ఫేరు	కవి/రచయిత ఫేరు	పుట సంఖ్య
1.	జన్మభూమి	కీ. శే. రాయప్రోలు సుబ్బారావు	1
2.	మా అమృత		6
3.	రామకృష్ణని దర్శారు ప్రవేశం		11
●	నోబెల్ బహుమతి		19
4.	చల్లు లారగించుట	పోతన	21
5.	వనమహోత్సవం	కీ.శే. గిడుగు రాజేశ్వరరావు	26
6.	గమ్యం చేరుకునే వరకు ఆగకు		32
7.	సుభాషితాలు		37
●	భలే భలే రేకులు... నోరూరించే పూత రేకులు		42
8.	లేభి		46
9.	బతుకమ్మ పండుగ		49
10.	శిల్పి	కీ. శే. గుణ్ణం జాపువా	55
11.	పారశాల శాసనసభ		59
12.	స్వీచ్ఛ పుష్టిలు	కీ. శే. జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి	66
●	ప్రశ్న మంజూష		69
13.	కలంకారీ		71
14.	పారుగువారికి తోడుపడవోయ్ (నాటిక)		77
15.	దిశానిర్దేశం	శ్రీ చాగంటి కోటేశ్వరరావు	82
16.	ఇది ప్రాదరాబాదు	డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి	85
●	బలింపిక్ క్రిడోత్సవాలు-2016		91
17.	మొళ్ళగుండం విశ్వేశ్వరయ్య		92
18.	ఒకే తాను ముక్కలు	శ్రీమతి శీలా సుభద్రాదేవి	96
●	లఘునిఘుంటువు		101
●	వ్యాకరణము		103

1. జన్మభూమి

- కీ. శే. రాయపోలు సుబ్బారావు

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

- ప్రజలు వివిధ ప్రాంతాలకు, దేశాలకు ఎందుకు వలన వెళ్తుంటారు - చర్చించండి.
- దేశ నిదేశాలలో పేరుగాంచిన కొందరు ప్రభ్యాత తెలుగు తేజాల గురించిన సమాచారం సేకరించండి.
- ఆయా ప్రాంతాలకు, దేశాలకు వెళ్తిన తెలుగువారు వారి భాషా సంస్కృతుల ప్రత్యేకతలను ఎట్లు నిలబెట్టుకుంటున్నారో. తెలుసుకోండి. ఇప్పుడు 'తెలుగు భాషకు చేప్రాలు - రాయపోలు' ఏమన్నారో గమనించండి - పాటించండి.

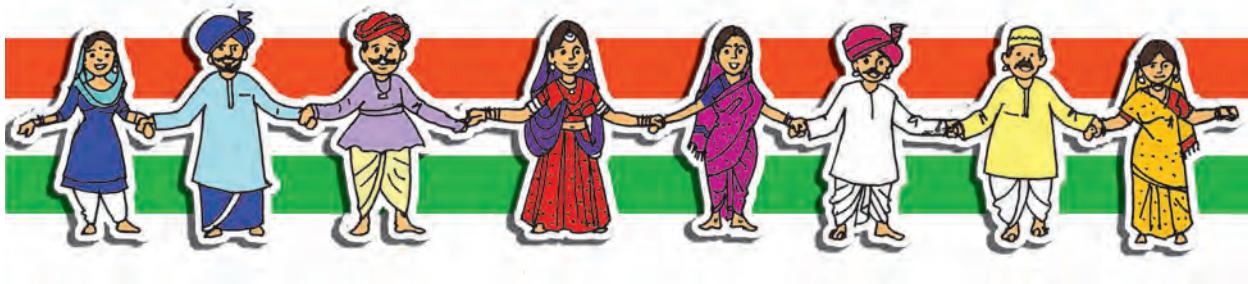
ఏ దేశ మేగినా, ఎందుకాలిడిన
ఏ పీరమెక్కినా, ఎప్పురేమనిన
పాగడరా! నీ తల్లి భూమి భారతిని,
నిలుపరా! నీ జాతి నిండు గౌరవము! 1.

ఏ పూర్వపుణ్యమో, ఏ యోగ బలమో,
జనియించినాడ నీ స్వర్గభండమున
ఏ మంచి పూపులన్ ప్రేమించినావో
నిను మోసి ఈ తల్లి కనక గర్భమున! 2.

లేదురా ఇటువంటి భూదేవి యెందు
లేరురా మనవంటి పొరు లింకెందు!
సూర్యుని వెలుతురుల్ సోకునందాక,
ఓడల జెండాలు ఆడునందాక! 3.

దిక్కుల కెగదన్న తేజమ్ము వెలుగ
రాళ్ళ తేనియలూరు రాగాలు సాగ
జగముల నూగించు మగతనం బిగయ
సాందర్భు మెగబోయు సాహిత్య మలర 4.

వెలిగిన దీ దివ్య విశ్వంబు పుత్ర!
దీవించె నీ పూర్వదేశంబు పుత్ర!
పొలముల రత్నాలు మొలిచెరా యిచటవార్ధిలో
ముత్యాలు పండిరా యిచట 5.

కవి పరిచయం:-

శ్రీ రాయప్రోలు సుబ్బారావు గారు 1892 మార్చి 13న గుంటూరు జిల్లా గార్లపాడులో జన్మించిరి. ఈయన ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయంలో తెలుగు శాఖాధ్యక్ష పదవిని నిర్వహించిరి. అంధ్రాపథి, ఉత్తర రామచరిత్ర, సుందరకాండ మొదలగుసవి పీరి ఇతర రచనలు. కవి భూషణా, సాహిత్య స్థాపక, డాక్టర్, కళాప్రవృత్త మొదలైన ఎన్నో బిరుదులను, గారవ సత్యారాలను అందుకొనిరి.

I. విపండి-సంభాషించండి.

- 1) దేశానికి ఏని కారణాల వల్ల కీర్తి లభిస్తుంది?
- 2) మీకు తెలిసిన కొన్ని దేశాల పేర్లు, అక్కడ ప్రజలు మాటల్లాడే భాషలు తెలపండి.
- 3) దిక్కులు ఎన్ని? అవి ఏని?

II. పదజాలం పెంపాందించుకుండా.

- పీరము = పదవి; పౌరులు = ప్రజలు;
- భారతి = భరతభూమి;
- యోగము = అధ్యస్తం;
- నరుడు = మానవుడు; జనియించు = పుట్టు;
- ఖండము = భూభాగం;
- శౌర్యము = పరాక్రమం;
- వార్షి = సముద్రం;
- దిక్కులకెగదన్న = నలుమూలలూ వ్యాపించు.

III. పదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

- a) గేయాన్ని ప్రకాశపరసం గావించండి.
 - 1) ఈ గేయం ద్వారా కవి చెప్పడిన విషయాన్ని మీ సాంతమాటల్లో రాయండి.
 - 2) ఈ గేయంలో కవి ఉపయోగించిన కొన్ని పదాలకు గల విశేషార్థాన్ని అలోచించి రాయండి.
 - స్వర్గ ఖండము
 - కనక గర్భము
 - రాళ్ళ తేనియలూరు
 - పొలముల రత్నాలు
 - 3) గేయంలోని ప్రాస పదాలను ఆలోచించి వెదికి పట్టికగా రాయండి.

అ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) జాతి గౌరవాన్ని ఎట్లు నిలుపు కొనవలెను?
- 2) కని దేనిని స్వగ్రభండమని సంబోధించెను?
- 3) భారత ఖండమున జన్మించుట
అదృష్టమని కవి ఎట్లు తెలియజేసెను?
- 4) భారతదేశ గొప్పదనాన్ని వివరించండి.

ఇ) పుట సంఖ్య. 1లోని “ఏదేశమేగినా ... నుండి కనకగ్ర్భంబున పరక గేయాన్ని చదివి ఖాళీలను పూరించండి.

- 1) పొగడరా! నీ తల్లి _____ భారతిని.
- 2) జనియించినాడ నీ _____
ఖండమున.

ఈ) కింది పదాలు/జాతీయాల అర్థాన్ని ఉపాంచి చెప్పండి.

- 1) పీఠమెక్కి
- 2) నిలుపుట
- 3) సోకుట
- 4) వెలుగుట

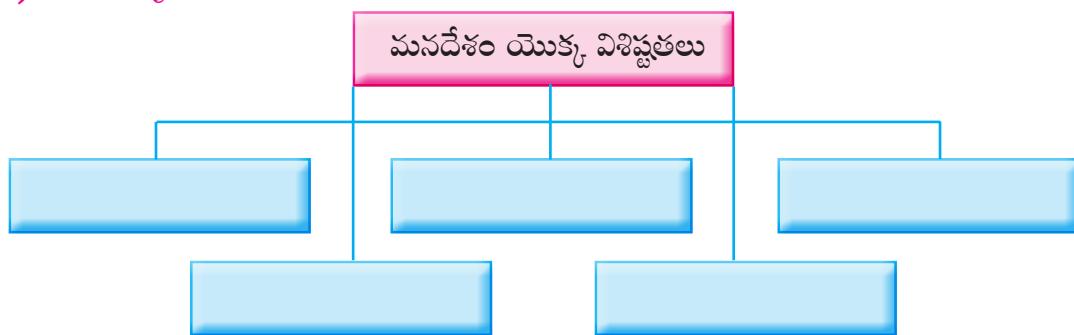
IV. భాషావగాహన

అ) పదాల్చి విడదీసి, సంధి కార్యాన్ని రాయండి.

- 1) దేశమేగు
- 2) పీఠమెక్కు
- 3) తేనియలూరు
- 4) సాహిత్యములర

V. స్వాజనాత్మకత :

1) కింది ఆక్షతిని పూరించండి.

2) నివేదిక : ఏదేని ఒక జరిగిన కార్యక్రమాన్ని గురించి వివరించుట. ఉదాహరణకు మా పొతుశాలలో తేది: _____, వారం: _____ నాడు జరిగిన ప్రారంభ ప్రార్థన (పరిపార్చ) యొక్క నివేదిక.

ప్రారంభ ప్రార్థనగా (పరిపార్చ) జాతీయ గీతాన్ని సామూహికంగా ఆలపించాము. ప్రతిజ్ఞ చేశాము. దైవప్రార్థన అనంతరం ఆ దిననిశేషం చెప్పారు. ఏడవ తరగతి విద్యార్థిని ఉమకు అందరూ జన్మదిన శుభాకాంక్షలు చెప్పారు. 'మీనా- రాజు మంచ్' సభ్యురాలు సీత ఒక నీతి కథను, పీటర్ ఒక సామెతను చెప్పి అర్థాన్ని చెప్పారు. తరువాత సామూహికంగా పసాయదాన్ ఆలపించాము. చివరగా ధ్యానం (మొడిటేషన్) చేశాము.

ఆ) విష్ణు వాక్యం రాసి, సమాస నామం రాయండి.

- 1) సూర్యుని వెలుతురు
- 2) ఓడల జెండాలు

ఇ) గీతగీసిన పదాలు ఏ భాషేభాగాలో రాయండి.

- 1) పొగడరా నీ తల్లి భూమి భారతిని.
- 2) ఏ మంచి పూపులన్ ప్రేమించినావో.
- 3) నిను మోస ఈ తల్లి కనకగ్ర్భమున.
- 4) పొలముల రత్నాలు మొలిచెరా ఇచట.

ఈ) సాంత వాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

పదాలు	సాంతవాక్యాలు
<ul style="list-style-type: none"> • పూర్వపుణ్యము • జాతి గౌరవం • ముత్యాలు పండు • దీవించు 	

ఉ) నానార్థాలు

కవి - శుట్టుడు, సూర్యుడు, బుసీ, బ్రహ్మ
పృథివి - భూమి, సముద్రతీరము, ఇంగువ,
సల్లబీలకర.

3. వేగంగా మాట్లాడండి - శరవేగంగా అలోచించండి.

తరగతిలోని ప్రతి ఒక్కరు ఒక అంశాన్ని ఎన్నుకొని దానిని గురించి ఒక నిమిషం పాటు మాట్లాడాలి. కేంద్రాయించిన సమయంలోపల వీలైనన్ని ఎక్కువ వాక్యాలు చెప్పడానికి ప్రయత్నించండి.

- ఉదా. :- ● నీవు ధీలీలో జరిగే గణతంత్ర దినోత్సవ వేడుకలను చూస్తున్నట్లుగా ఊహించుకో.
- దానిని గురించిన ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానం (రన్నింగ్ కామెంటరీ) చేయి.

4. అవగాహన చేసుకుండాం - అసువాదం చేధ్వాం.

కన్నికమధయే 'అవ్వా' ఛోతె,

సాయ సరాఠిచీ 'ఆఈ'

ఉద్దు 'అమ్మి', తెలుగు 'అమ్మా',

సింధీమధయే 'మాఝ' ఛోర్సె

సంస్కృత 'మాతా' హిందీమధయే 'మా' ఛోకాన జాతో।

'బా' స్థుణతా గుజరాతీచీ బోలీ ఓరీ యెతె॥

ప్యాత్ప్రత్యర్థములు:

తెలుగు భాషలోని కొన్ని పదాలు ఏ విధంగా ఏర్పడినవి అన్న నిషయాన్ని తెలుపునవి ప్యాత్ప్రత్యర్థములు.
ఉదా:-

- 1) అంగజ → దేహమున పుట్టినది → కూతురు.
- 2) అంతఃపురము → రాణులు నిషసించు గృహము.
- 3) అంతరిక్షము → తనలో నక్కలములు కలది → ఆకాశము.
- 4) దినకరుడు - దినమును కలుగజేయువాడు - సూర్యుడు.
- 5) ధర్మజుడు - యమధర్మరాజుకు పుట్టినవాడు - ధర్మరాజు.
- 6) బుధుడు - అన్న తెలిసినవాడు - విద్యాంసుడు.
- 7) వానరము - నరుని వలె ఉండునది - కోతి.
- 8) సౌధము - సున్నముతో నిర్మింపబడినది - మేడ.
- 9) హృదయము - హరింపబడునది - మనస్సు.
- 10) హిమము - తాపమును పోగొట్టునది - మంచు.

తెలుగు భాషయందలి పదములు 5 విధములు.

తత్స్వము, తద్భవ, దేశ్య, అన్యదేశ్య, గ్రామ్యంబులు.

1) సంస్కృతముతో ప్రాకృతము సమానమైనది తత్స్వముము.

రామః : - రాముడు

గౌ : - గౌపు

ధేసుః : - ధేసుపు మొదలగునవి.

2) సంస్కృత ప్రాకృతాల సుండి పుట్టినది తద్భవము.

ఆకాశః : - ఆకాశము

మృగః : - మెకము

కుడ్యమ్మః : - గోద మొదలగునవి.

3) త్రిలింగ దేశ వ్యప్తారములో సుస్ను భాష దేశ్యము

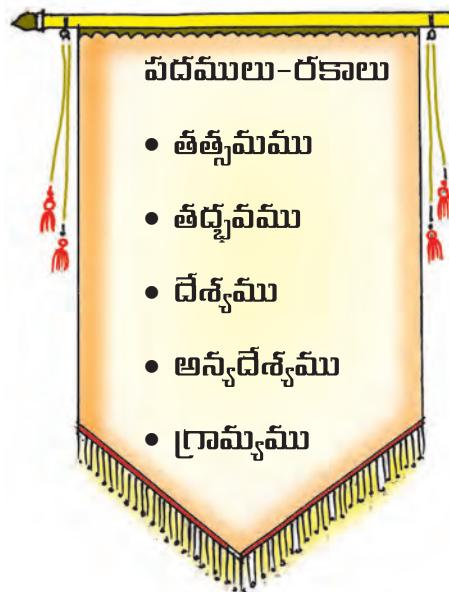
ఉదా:- ఊరు, ఇల్లు, కోటు, పేట మొదలగునవి.

4) ఇతర భాషలనుంచి మన భాషలో చేరినవి అన్యదేశ్యములు.

ఉదా:- టీ, కాఫీ, రైలు, బస్సు మొదలగునవి.

5) వ్యాకరణ శాస్త్ర నిరుద్ధర్మైన భాష గ్రామ్యం.

ఉదా:- పస్తాడు, వచ్చేటివాడు, తెచ్చేటివాడు.

తెలుగు భాషయందలి పదములు 5 విధములు

నా నిఘంటువు:

పారంలోని కొత్త పదాలను నేర్చుకోండి. మీరు తయారుచేసుకున్న ‘నా నిఘంటువు’లో చేర్చుకోండి.

- 1) పీఠము 2) ఎగదన్న 3) వార్ధ 4) యోగము మొదలగునవి.

నేని నేర్చుకున్నా.

- నేను ఏ స్థలానికి వెళ్లినా, ఎంత గొప్ప పదవిలోపున్నా నా భారతదేశ గొప్పతనాన్ని చాటాలని.
- ప్యాత్పత్రభ్రములు, తెలుగు భాషా పదాలలోని రకాలు.

వి.సూ : ● తెలుగు, హిందీ, మరాఠీ భాషలలోని దేశభక్తి గేయాలు సేకరించండి, తరగతిలో పాడండి.

2. మా అమ్మ

పారంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

ఏ వృత్తి అయినా జీవనోపాధికోరకే, ప్రతి పనీ గౌరవప్రదమైనదే. మన చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను పరిశుభ్రం చేసేవారు ఆ పనిని ప్రతిరోజు చేయనట్టుతే అందరమూ అనారోగ్యం పొలపుతాము. మనం అరోగ్యంగా పుండలానికి అనునిత్యం పాటుసడుతున్న వారిని గౌరవించటం మన కనీస కర్తవ్యం. అందుకే శ్రీశ్రీ గారు “శ్రమేక జీవన సౌందర్యానికి సమానమైనది లేనేలేద”న్నారు. ఈ అంశం మీద చక్కని వ్యాసం రాయండి. ఇప్పుడు ‘మెయ్య’ భావనలు గమనిధ్యామా!

(ఈ పాఠము చైనాదేశంలో ‘మా అమ్మ’ అను అంశముపై నిర్వహింపబడిన వ్యాసపరచన పోటీలలో ప్రథమ బహుమతిని పొందిన ‘మెయ్య’ అను 10 సంవత్సరాల బాలిక రాసిన వ్యాసమునకు తెలుగు అనువాదము).

ఒకసారి నేను, నా స్నేహితురాలు యాంగీరీఖ సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ నడుస్తూ బడికి వెళ్ళున్నాం. కబుర్లు చెప్పుతూ, చెప్పుతూ, ఉన్నట్లుండి యాంగీరీఖ, “మీ అమ్మ ఏం పని చేస్తుంది?” అని అడిగింది. నేను జవాబు చెప్పడానికి తోచక బదులుగా ఆమెనే “మీ అమ్మ ఏం పని చేస్తుంటుంది?” అని అడిగాను. యాంగీరీఖ గర్వంగా తల పైకెగరేస్తూ “పూ అమ్మ ఇంజనీరు, తెలుసా!” అంటూ, “మరి మీ అమ్మగారు?” అంది. నేను నెమ్మిగా గొణిగుతున్నట్లుగా “పోనిద్దు” అని దాటేశాను.

ఆ రోజంతా నేను చికాగ్గా, దిగులుగా ఉన్నాను. ఏ విషయం మీద మనసు లగ్గం చేయలేకపోయాను. ఆటల పీరియడ్ లో ఆడుకునేందుకు కూడా వెళ్ళలేదు. బడి పదిలిపెట్టిన తర్వాత తిన్నగా ఇంటికి చేరుకున్నాను. ఆరోజు అమ్మను పరికించి చూశాను. మా అమ్మ అంత పొడగరి కాదు. పసిమిచాయ. ముడతలు పడ్డ ఆమె కండ్ల చివరలు ఆవిడ అలసటను సూచిస్తున్నట్లుంటాయి. కానీ కళ్ళలో ఏదో తెలియని తేజస్సు కొట్టపచ్చిసట్లు కనిపిస్తుంది.

తదేకంగా తననే చూస్తున్న సన్ను చూసి భుజం మీద ప్రేమతో చేయవేసి నిమురుతూ, “మెయ్య!

ఏమాలోచిస్తున్నావమ్మా?” అని అడిగింది. నేను ఎంతో బాధతో నుప్పువీధులూడ్డే పనెందుకు చేస్తావమ్మా? నీ గురించి నా స్నేహితులు అడిగినపుడు నీపు చేసే పని చెప్పాలంటే నాకు సిగ్గుగాను, అపమానంగానూ ఉంటుంది తెల్సా?” అన్నాను.

కటుల్లు = సంగతులు; పరికించి = బాగా పరీక్షించి;

తేజస్సు = కాంతి; హీనంగా = తక్కుపుగా, నీచంగా;

తిన్నగా = నేరుగా; దర్శంగా = గర్వంగా, అహంకారంగా;

నా మాటలు విన్న అమ్మకు మొదట ఆశ్చర్యమేసినా తర్వాత కోపం వచ్చింది. కళ్ళ పెద్దవిచేసి “నా గురించి హీనంగా ఎలా ఆలోచిస్తున్నావు? నన్ను మీ అమ్మ అని చెప్పుకోవాలంటే సిగ్గుగా అన్నిస్తోందా?” అనడిగింది. నేను నచ్చచెప్పున్నట్లుగా “అలా కాదమ్మా” నీ గురించి కాదు. నీపు చేస్తున్న పని అంత గౌరవమైనది కాదుగదా” అంటూ గొణిగాను. “నేను చేసే పని నీకు నీచంగా కనిపిస్తుందా? ఈ పని చేసేవాళ్ళు లేకపోతే మన పట్టణం ఎలా ఉంటుందో ఉపాంచగలవా? నేను చేసేది పనే కాదు, సేవ! తెల్సా. మేము వీధులూడవకపోతే ఈ పట్టణమే చెత్తాచెదారాలతో నిండిపోతుంది. వ్యాధులు పోకి ప్రజలు అనారోగ్యంతో బాధపడతారు. మా పని మనుశ్శల్ని మురికిగా చేసినా లక్షలాది ప్రజలకు జుభ్రమైన పరిసరాలను కల్పిస్తుంది” అంది. అమ్మ స్వరంలో బాధ, దుఃఖం కలగాపులగంగా విన్నించాయి.

అమ్మ మాటలు వింటున్న నాకు కొన్ని రోజుల క్రితం జరిగిన సంఘటనలు జ్ఞపీకి వచ్చాయి. ఆ రోజు నేను రైల్వేస్టేషనుకు వెళ్ళాను. మా అమ్మ పనిచేసేది అక్కడే. బస్సు దిగి అమ్మ దగ్గరకు వెళ్తున్నాను. పండ్లదుకాణం వాళ్ళు మాటల్లాడుకుంటున్న మాటలు నా చెనిలో పడ్డాయి. “ఆ ‘గావో’ అనే ఆవిడ ఎంతో శ్రద్ధగా పనిచేస్తుంది. ఆమె యిక్కడ పనిచేస్తున్నంత కాలం యా ప్రాంతమంతా అధ్యంలా స్వచ్ఛంగా ఉంటుంది” వాళ్ళు మాటల్లాడుకుంటున్నది మా అమ్మ గురించే.

ఇంతలో అమ్మ మెట్లు ఊడుస్తూ కన్నించింది. ఒక్కుక్క మెట్లు నెమ్మదిగా ఎంతో శ్రద్ధతో శుభ్రం చేసుకొంటూ పస్తోంది. నేనామెను పిలువబోయాను. ఇంతలో ప్యాంటూ, బూటూ వేసుకున్న ఒక జూలపాల జాట్లు యువకుడు గబగబా మెట్లు దిగుతున్నాడు. అతని ప్యాంటుపై దుమ్ము పడింది. తలవంచుకొని ఊడుస్తున్న అమ్మ తల పైకెత్తి “క్షమించండి, పొరబాటు జరిగిపోయింది” అని అంది. అయితే ఆ యువకుడు చేతులు వెనుకకు పెట్టుకొని, బూటుకాలు కొంచెం పైకెత్తి చూపుతూ, “ప్యాంటు శుభ్రంచెయ్య” అని దర్శింగా అన్నాడు. అమ్మ సంకోచించకుండా క్రింద కూర్చొని జాగ్రత్తగా చేతిగుడ్డతో ప్యాంటుపై పడ్డ దుమ్ము తుడవడం ప్రారంభించింది.

అమ్మ ఓర్చును గమనించిన అతనికి తన ప్రవర్తన తనకే అవమానంగా అన్నించింది. ముఖం సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయింది. కాలు వెనక్కి తీసుకుంటూ “పోనీ, ఘరవాలేదులే” అంటూ తలవంచుకొని ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు. ఆ అబ్బాయి సిగ్గుతో తల దించుకోవడం, అమ్మ ప్రవర్తన, పండ్లు అమ్మకోనేవాళ్ళ మాటలు జ్ఞపీకివచ్చి అమ్మ చేసే పని విలువ ఏంటో తెలిసివచ్చింది. రోజంతా చెత్తను, మురికిని ఊడ్చేపనిని కూడా ఎంతో గౌరవంగా, ఒక సేవగా భావించే అమ్మని చూస్తే, ఆమె ఔన్నత్యం తెలిసివచ్చింది.

హస్తత్వం = గొప్పతనం; కోమలమైన = మృదువైన, మెత్తమైన;
.సంకోచించకుండా = మొహమాట పడకుండా.

ఇప్పుడు అమ్మంటే నాకెంతో గౌరవం. తన కోమలమైన చేతులతో అమ్మ పరిసరాలను అందంగా తీర్చిదిద్దుతోంది. ఆమె తోటివారు, పట్టణవాసులు, ఆమె పనిని ఎంతో మెమ్ముకుంటుంటారు. ఇప్పుడు ఎవరైనా మీ అమ్మ ఏం పనిచేస్తుంది అని అడిగితే “మా అమ్మ వీధులూడ్చే పనిచేస్తుదని” గర్వంగా చెప్పాను. ఏ పనిని కూడా చిన్నచూపు చూడకూడదు. ప్రతి పనికి ప్రాధాన్యత ఉందని నేను గ్రహించాను. అందుకే మా అమ్మ అంటే నా కెంతో ఇష్టం.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీ స్నేహితులు మీ అమ్మ చేసే పనిని గూర్చి అడిగితే ఏమని చెప్పాపు?
- 2) మీ అమ్మను గూర్చి నాలుగు వాక్యాలు చెప్పండి.
- 3) మన పరిసరాలు పరిశుభ్రంగా ఉండాలంటే మనమేం చేయాలో చెప్పండి.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) సరియైన సమాధానాన్ని గుర్తించి రాయండి.

- 1) అమ్మ పని చేసేది.
 (ల) బన్ స్టేప్వెల్ ఊ (ల) రైల్వ్ స్టేప్వెల్ ఊ
 (ఇ) పాతశాలల్ ఊ (ఈ) కళశాలల్ ఊ
- 2) అమ్మ స్వరంలో కలగా పులగంగా విన్నించినది.
 (ల) బాధ, దుఃఖం (ల) సుఖం, దుఃఖం
 (ఇ) కష్టం, సుఖం (ఈ) దుఃఖం, కష్టం
- 3) ముఖం సిగ్గుతో ముడుచుకుపోయినది.
 (ల) అమ్మకు
 (ల) మెయికి
 (ఇ) యాంగ్రీమి
 (ఈ) జూలపాల జాట్లు యుపకునకు

ఆ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) మెయి తల్లి పేరేంటి?
- 2) యాంగ్రీమి తల్లి ఏం పని చేస్తుంది?
- 3) గావో తాను చేసే పని ఎంతగోప్పదో మెయికి ఏవిధంగా విపరించినది?
- 4) గావోసు గురించి పండ్ల దుకాణం వాళ్ళు ఏమని మాట్లాడు కొనేవారు?
- 5) అమ్మ బెన్నెత్తుం కూతురికి ఎలా తెలిసిపచ్చింది?

ఇ) పుట సంఖ్య :7. లోని “ఇప్పుడు అమృంటే నాకెంతో గారవం నుంచి..... నాకెంతో ఇష్టం”..... పరక పరిచేధాన్ని చదివి కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- 1) అమ్మ పనిని అందరూ ఎంతో _____

(ల) తిట్టుకుంటారు
 (ల) మెచ్చుకుంటారు
 (ఇ) చెప్పుకుంటారు
 (ఈ) కోపగించుకుంటారు

- 2) మెయి చిపరికి ఏం గ్రహించింది?
- 3) మీ అమ్మ అంటే నీకెంత ఇష్టమో రాయండి

ఈ) ఎపరు, ఎపరితో అనిరి.

- 1) “నువ్వు వీధులూడ్చే పనెందుకు చేస్తాపమ్మా?
- 2) “నా గురించి హీనంగా ఎలా అలోచిస్తున్నావ్?”
- 3) “ఛమించండి, పొరపాటు జరిగిపోయింది.”
- 4) “ప్యాంటు శుభ్రం చెయ్య.”

III. భాషాపగాహన

అ) సాంత వాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

- (1) గొఱుగుతున్నట్లుగా
- (2) కలగాపులగంగా
- (3) సంకోచించకుండా
- (4) తీర్చిదిద్దు

ఆ) పదాలను కలిపి రాయండి.

- 1) గొఱుగుతు + ఉన్నట్లు =
- 2) తలపైకి + ఎగరేస్తూ =
- 3) చెప్పుకోవాలి + అంటే =

ఇ) జతపరచండి.

- (1) చెత్తను, చెదారమును (ల) అనారోగ్యం
- (2) కండ్ల యొక్క చివరలు (ల) చెత్తా చెదారములు
- (3) ఆరోగ్యం లేనిది (ఇ) కండ్ల చివరలు

ఈ) సామాన్య, సంయుక్త వాక్యాలలో ఏర్కానికి

చెందినవో గుర్తించి రాయండి.

- 1) మీ అమ్మ ఏం పని చేస్తుంది?
- 2) నీవు చేసే పని చెప్పాలంటే నాకు సిగ్గుగానూ, అపూర్వానంగానూ ఉంటుంది తెల్్పు?
- 3) అమ్మ స్వరంలో బాధ, దుఃఖం కలగాపులగంగా విన్నించాయి.
- 4) ఏ పనిని చిన్నచూపు చూడకూడదు.

IV. సృజనాత్మకత : -

దినచర్య:

దినచర్య రాసుకోవడం ద్వారా జీవితాన్ని నూతన దృష్టితో చూడడం అలవడుతుంది. ఏ రోజు కారోజు, రోజు మొత్తం లోని ఆనుభవాలు, పనులు, ఆలోచనలను నిద్రించుటకు మందు ప్రాసుకోవడాన్ని దినచర్య (డైరి) రాయడం అంటారు. ఇది ఒక మంచి అలవాటు. దీని వలన మనం చేసిన మంచిచెడులను గురించి ఆలోచించుకొని, తప్పులు సరిదిద్దుకొనే అవకాశం లభిస్తుంది. మీరు కూడా దినచర్య రాసుకోనే వ్యాసంగాన్ని (హబీని) అలవరచుకోండి.

మీకోసం ఒక నమూనా:

<p>28-07-2017 209-156 30 28 2017 July Friday</p>	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="7">June 2017</th> <th colspan="7">July 2017</th> </tr> <tr> <th>W</th><th>M</th><th>T</th><th>W</th><th>T</th><th>F</th><th>S</th> <th>W</th><th>M</th><th>T</th><th>W</th><th>T</th><th>F</th><th>S</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>22</td><td></td><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td> <td>26</td><td>27</td><td></td><td></td><td>1</td><td>2</td> </tr> <tr> <td>23</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td> <td>27</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td> </tr> <tr> <td>24</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td> <td>28</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td> </tr> <tr> <td>25</td><td>19</td><td>20</td><td>21</td><td>22</td><td>23</td><td>24</td> <td>29</td><td>17</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td><td>21</td><td>22</td> </tr> <tr> <td>26</td><td>26</td><td>27</td><td>28</td><td>29</td><td>30</td><td></td> <td>30</td><td>26</td><td>25</td><td>26</td><td>27</td><td>28</td><td>29</td> </tr> </tbody> </table>	June 2017							July 2017							W	M	T	W	T	F	S	W	M	T	W	T	F	S	22			1	2	3	4	26	27			1	2	23	5	6	7	8	9	10	27	3	4	5	6	7	8	24	12	13	14	15	16	17	28	10	11	12	13	14	15	25	19	20	21	22	23	24	29	17	18	19	20	21	22	26	26	27	28	29	30		30	26	25	26	27	28	29	<p>స్కూల్ లోజు సూక్ష్మ బుస్ట్ రాజుని అప్పు తన సూక్ష్మార్థ లో తీసుకెళ్ళి బడ్డయి లియుండి. అంచువల్ల సేసు వ్యవహారా బహికి చేసుకుశ్యాసు. పోతపూలు పురుషులు చేసి రంగయ్య వాఁడు ఇంజు బూలు నీరసణాకసబ్బాడు. అంచువల్ల సొయం చేస్తానని చేపణాలి అన్నపుచు తీసుకోణియాను. ఐయన చెయ్యిపూలు పెట్టుగూ వరివిండి. “వచ్చు బూలు!” అంయూగ్ టైగు వాతించాడు. ఇంచ జీవితంలే పనిచేయడం మంచికాకాడు. అయినా నాకు ఉండిపుటం సరదా! ఎవ్వాళ్ళి మనచు. ఖచిమైండిగా అన్నపుచు లాకోగైని ఉండిట్టి సొయం చేసాను. వాత స్వాప్తలు బూలు ప్రైమగా అమాషాడు. నాకు బూలు బూలు బూగా గ్రైంచండి.</p>
June 2017							July 2017																																																																																												
W	M	T	W	T	F	S	W	M	T	W	T	F	S																																																																																						
22			1	2	3	4	26	27			1	2																																																																																							
23	5	6	7	8	9	10	27	3	4	5	6	7	8																																																																																						
24	12	13	14	15	16	17	28	10	11	12	13	14	15																																																																																						
25	19	20	21	22	23	24	29	17	18	19	20	21	22																																																																																						
26	26	27	28	29	30		30	26	25	26	27	28	29																																																																																						

భాష-సౌందర్యం

మహాకవి శ్రీశ్రీ గారి ‘ప్రతిజ్ఞ లోని కొంత భాగం కింద ఇష్టబడింది. చదవండి-ఆనందించండి. పూర్తి గేయాన్ని గ్రంథాలయం/అంతర్జాలంలో చదవండి.

పాలాలన్నీ

పాలాలదున్నీ

ఇలా తలంలో హేమం పిండగ

జగానికంతా సాఖ్యం సిండగ

విరామమెరుగుక పరిత్రమించే,

బలం ధలత్రికి బలికావించే,

కర్మక వీరుల కాయం సిండా

కాలువవక్కే ఘర్మజలానికి,

ఘర్మజలానికి,

ఘర్మజలానికి

ఘర్మజలానికి ఖలీదు లేదోయ్!!!

కమ్మల కొలిమీ, కుమ్మల చక్కం,
 జాలల పగ్గం, సాలెల మగ్గం,
 శలీర కప్పం స్ఫులింపజేసే
 గొడ్డలి, రంపం, కొడవలి, నాగలి,
 సహస్ర వృత్తుల సమస్త చిష్టులు-
 నా వినుతించే, నా విరుతించే
 నా విసిపించే నవీన గీతికి,
 నా విరచించే నవీన లీతికి,
 భావం! భాగ్యం! ప్రాణం! ప్రాణం.

సర్వనామము - భేదాలు

నామవాచకానికి బదులుగా వాడబడునది ‘సర్వనామం’.

సర్వనాము భేదాలు

- 1) పురుషబోధక సర్వనామం : పురుషులను బోధించునవి.
ఉపా: • వాడు చదువుచున్నాడు. • అతడు కానుకను ఇచ్చేను.
- 2) సంబంధవాచక సర్వనామం : సర్వనామములతో సంబంధమును తెలుపునవి.
ఉదా: ఎవరు పరోపకారం చేస్తారో వారే ఉత్తములు
- 3) ప్రశ్నవాచక సర్వనామం : ప్రశ్నను తెలుపునది.
ఉదా: నా పుస్తకాలు ఎవరు తీశారు?
- 4) సంఖ్య వాచక సర్వనామం : సంఖ్యను బోధించునవి.
ఉదా: తమ్ముడు కలములు కొన్నాడు. అందులో ఒకటి సరిగా వ్రాయలేదు.
- 5) నిర్ధిష్ట సర్వనామం: నిర్దేశించి చెప్పునవి.
ఉదా: వాడు పాఠము చదువుచున్నాడు. ఆమె బడికి వెళ్ళుచున్నది.
- 6) అనిర్ధిష్ట సర్వనామం : సర్వనామములను నిర్దేశించి చెప్పనిని.
ఉదా: వారంతా విపోరయాత్రకు వెళ్ళుచున్నారు.

ప్రంథాలయ సమయం:

- 1) అక్షర్, బీర్బ్ల్ కథలను చదిని, సొంత వాక్యాల్లో రాయిండి.
- 2) వివిధ కథలకు మధ్యగల తారతమ్యాలను గమనించండి.
- 3) పిల్లల బైబిల్ కథలను చదవండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా.

- ఎవరేపని చేసినను గౌరవించవలెను.
- పరిసరాలను శుభ్రంగా ఉంచుకొనవలెను.
- అమ్మను దైవంతో సమాసంగా చూడవలెను.
- సర్వనామం - భేదాలు.

ట.సూ : పాతశాలలో మాత్ర దినోత్సవం (మంగళవికార్యులు) సందర్భంగా కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేసి విద్యార్థులచే ‘అమ్మ’ గొప్పతనం గురించి కవితాపోటీలు నిర్వహించండి.

3. రామకృష్ణని దర్శకు ప్రవేశం

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

ప్రభుత్వం అంటే ప్రజలో ప్రతి ఒక్కరు బాధ్యతతో, నిజాయితీగా ప్రవర్తిస్తే అందరూ సుఖంగా ఉండవచ్చు. దీనికి వ్యతిరేకంగా సహాజంలో కొందరు స్వార్థంతో తమ పనులు త్వరగా నెరవేరితే చాలనుకొంటారు. అందుకుగానూ ఉడ్దోగ్సులకు ఆశచూపుతారు. అట్లే కొందరు ఉడ్దోగ్సులు వని చేయడానికి జీతాన్ని తీసుకుంటూ దురాశతో ఆ వనిని చేయడానికి అక్రమసంపాదనకు ఎదురుచూస్తారు. లంహగోండితనాన్ని అరికట్టడానికి, ప్రభుత్వం ఎన్నో ప్రయత్నాలను, చట్టాలను చేస్తుంది. ప్రజల సహాయసహకారం కోసం ప్రభుత్వం కొన్ని ప్రత్యేక భాస్మ నంబలను కూడా ఏర్పాటు చేసింది. ఇలాంటి సందర్భాలను గురించి మీ ఇంట్లో ఎస్సుఛైనా చర్చించారా? లేదా వార్తా పత్రికలో చదివారా? అలాంటప్పుడు మీకేమనిపిస్తుంది.

లంహగోండితనాన్ని రూపు మాపడానికి మీ వంతు ప్రయత్నంగా ఏం చేయాలనుకుంటున్నారు. చర్చించండి. అ కాలంలోనే తెనాలి రామకృష్ణుడు తన వంతు ప్రయత్నం ఎలా చేశాడో ఇప్పుడు చూద్దాం.

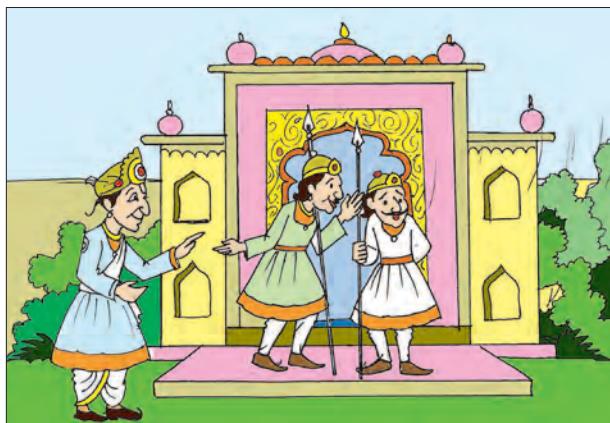
రాయలవారి ఎదుట తమ జూనపద స్వత్యాన్ని, కూచిపూడి స్వత్యాన్ని చక్రవర్తికి చూపించి ఆసందింప చేద్దామని దూర ప్రాంతం నుంచి రెండు బృందాల వారు వచ్చారు. రాజ దర్శనం కోసం ప్రయత్నిస్తున్న వీరిని గమనించారు రామకృష్ణుడు. దూరప్రాంత కళాకారులు కావడంతో, వారికి చిన్న ప్రయత్నం మీద లోపలికి అనుమతి లభించింది. క్షణం కూడా ఆలస్యం చేయకుండా రామకృష్ణుడు వారి లాగే వేష భాషలు మార్పుకుని, వారిలో ఒకడిగా లోపలికి ప్రవేశించే మార్గం యోచించాడు. ఆ విధంగా శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల వారి సన్నిధికి తన సహాజమైన తెలిని తేటలతో చేరుకోగలిగాడు.

దర్శకు దాకా చేరుకోవడమైతే జరిగింది గానీ తన పాండిత్య ప్రతిభ వెల్లడించే మార్గం ఏమిటి? అని ఆలోచించసాగాడు రామకృష్ణుడు.

ఇక్కడొక విషయం ముచ్చటించవలసి ఉంది. ద్వార పాలకులు తమ చేతివాటుతనం (లంచం కోసం చేయిచాచటం) ప్రదర్శించారు. చేతిలో కాసుల్లేని రామకృష్ణనికి ఇన్నాళ్ళూ రాజమార్గాన లోపలికి ప్రవేశం లభించని కారణం అదే! రెండు బృందాలనూ లోపలికి

పంపడానికి ద్వారపాలకులు నాట్యకళాకారులతో బేరాలకు దిగారు.

సహజ పాండిత్య విశేషం, దానికి తోడు కాళీకటూక్కం అపారంగా ఉన్న రామకృష్ణుడు “ఇదుగో! చూడండయ్యా! మీరు శ్రీ మహావిష్ణువు శయనించే వైకుంఠానికే కాపలా ఉండదగ్గ జయనిజయులంత గొప్పవాళ్ళు... ఏదో ఈ రాజధానిలో ఉండిపోబట్టి మీకా అవకాశం దక్కలేదు. మరి... మీ వంటి గొప్పవారిని, రాయలవారు గుర్తించినా, గుర్తించక పోయినా, కళాకారులమైన మేము గుర్తు పెట్టు కోకుండా ఎలా ఉండగలం?” అంటూ ఒకడి చెని దగ్గర చేరి మెల్లగా “గుర్తుపెట్టు కోవడం అంటే

ఉక్కలేఖనం:- జూనపదస్వత్యం, రామకృష్ణుడు, హర్తాత్పంఘటన, ఆంధ్రభోజుడు, అధిక్షేపం

ప్రదర్శనానంతరం వాకు ప్రభువుల వారిచే తృణంలోంచే పణంలోంచే ఏదో మీ తృప్తి కొద్దీ మీ ఇద్దరికీ చెరికొంత ముట్ట జెప్పక పోతామా?" అంటూ చెనికొరికాడు.

"నిజంగా" అంటూ ఆశ్చర్యపోయాడు ఆ ద్వార పాలకుడు. వాడు ఆ సంగతి రెండోవాడి చెనిలో చెప్పాడు. నమ్మతూ తలూపాడు అతడు. అదీ సులభ ప్రవేశమార్గం

తృణం = గడ్డిపోచ; పణం = భనం, సామ్యం;

మందలించుట = చీవాట్లు పెట్టుట;

రసాభాసం = అశ్వమ్యహం కావడం;

అగ్రహించుట = కోపించుట; నివ్వేరపోవుట = ఆశ్చర్యపోవుట

రెండు నాట్య బృందాల వారూ ఒకర్నొకరెరుగరు కనుక, కళాకారుల వేషంలో ఉన్న మన రామకృష్ణుడు ఈ బృందానికి చెందినవాడు కాబోలునని అవతలి బృందం వారూ ఆబృందానికి చెందినవాడు కాబోలునని ఇవతలి బృందం వారూ అనుకున్నారు. అందరి దృష్టి లోపలికి ప్రవేశించడమనే లక్ష్యం మీదనే కేంద్రీకృతమవ్వడంతో ఎవరి మనిషిఎవరో పోల్చుకునే చిన్న అంశానికి వారు అంతగా ప్రాధాన్యత ఇవ్వలేదు.

ఆ రోజు ప్రదర్శనలో ఎలాగైనా తన ప్రతిభ

రాజు గారైన శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలవారికి తెలియాలి.

అంటే... ముందుగా ఏ బృందం ప్రదర్శన ఇస్తే దాంట్లో తాను దూరిపోవాలి... ఇది రామకృష్ణుని యోచన.

అది కూచిపూడి నాట్య బృందం వీధి భాగవత ప్రదర్శన. వేదిక మీద ప్రదర్శన మంచి రసపట్టులో పుంది.

జానపద బృంద కళాకారులు తెరవెనుకగా ఉండి (సభాసదులకు కనిపించకుండా) ఎదుటి బృందం వారి ఈ ప్రదర్శన ఆసక్తి కరంగా చూస్తున్నారు. గోకలు శ్రీ కృష్ణుని చిలిపి చేష్టలను యశోదమృతో" నీ తనయుడెంతపని చేసేనమ్మా" అంటూ గోరంతలు కొండంతలుగా చేసి నినిపిస్తున్న ఘట్టం. చిన్న కృష్ణుడిని యశోదమ్మ మందలిస్తోంది.

ప్రదర్శన రక్తి కడుతున్న ఈ సందర్భంలో అసందర్భంగా వేదిక మీద ప్రత్యక్షమైనాడు రామకృష్ణుడు. కళాకారుల వేషంలో ఉండడం వల్ల అదీ ప్రదర్శనలో పాత్రే కాబోలు అనుకున్నారంతా!

రామకృష్ణుడు ప్రదర్శన మధ్యలో రసాభాస చేయడం కాకుండా కృష్ణ పాత్రధారిని దండించాడు.

కూచిపూడి ప్రదర్శన ఇస్తున్న కళాకారుల

బృందం, ఈ హతాత్మంఘటనకు నివ్యోర పోయారు.

“ఏమిటా రసాభాస?” అంటూ రాయలవారు ఆగ్రహించారు. “ప్రభూ! ఇతడు మాబృందానికి చెందినవాడు కాడు”... అంటూ విస్మించుకున్నాడు సూత్రధారి. జానపద సృత్య బృందానికి చెందినవాడా?” అని అడిగారు రాయలవారు.

“ప్రభూ! ఇతడు మా బృందానికి సంబంధించిన వాడు కాడు” అంటూ ఆ కళాకారుల నాయకుడు సవినయంగా మనవి చేశాడు.

వెంటనే రాజ భటులు రామకృష్ణుడి సలువైపులా కమ్మేస్తి రాయలవారి ఎదుట నిలబెట్టారు.

“ఏమిటీ దుశ్శర్య! ఎందుకీ ప్రదర్శనలో తలదూర్చి రసభంగానికి పాల్పడ్డాపు? ఆగ్రహంగా అడిగారు రాయలవారు.

“ఖ్మమించాలి ప్రభూ! నా ఉద్దేశ్యం రసభంగ యోచన కానే కాదు. ఇంకాస్త రక్తి కట్టించడమే!” అన్నాడు రామకృష్ణుడు విసయంగా.

“సువ్యక్తాకారుడివా?” రాయలవారడిగారు. “సంగీత, సృత్య, శిల్ప, కవనాది లలిత కళాశాఖల్లో కవిత్య ప్రక్రియలో కళాకారుడిని”.

“అయితే...? దానికి దీనికి ఏమిటి సంబంధం?” కోపంగా అడిగారు రాయలవారు.

“అదే మనవి చేస్తాను ప్రభూ! యశోద కృష్ణుని మందలించడం అనే అభినయం మరీ ముద్దు ముద్దుగా సాగుతోంది. అయినప్పటికీ ప్రదర్శనలో అద్భుతంగా ఉంది. ఇక గట్టిగా దండిస్తే ప్రదర్శనలో సహజత్వం ఉట్టి పడకపోతుందా అనుకున్నాను. ఎందుకంటే విశేషభ్యాతి గల ఈ విద్యానగరంలో, అదీ శ్రీశ్రీశ్రీ శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు అసహజత్వాన్ని ఏ రూపంలో ఉన్నా ఎక్కడ ఉన్నా ఖ్మమించరు అని ప్రజల ప్రగాఢ విశ్వాసం ... అది వమ్ము కాకూడదనే నేను వేదిక ఎక్కాను మహాప్రభూ!”

“ఇతడు కవిని అంటున్నాడు. కవనంలో ప్రవేశమున్నదంటున్నాడు. ఇతడి మాటల్లో ఏదో మార్పికత గోచరిస్తోంది. అది తర్వాత విచారించాం!” అనుకుని “ముందు ఈ అపరాధికి ఇరవై పదు కొరడా దెబ్బలు శిక్ష” అన్నారు రాయలవారు.

“పెద్ద చిక్కెపచ్చిపడిందే! ఇరవై పదు అంటే ఎలా? ఒకరికి పస్సెండు ఒకరికి పస్సెండు... మొత్త ఇరవై నాలుగు. ఆ ఒక్కటీ నేను తినక తప్పదేమో!” అదీ ముందు తినడమా? తరువాత తినడమా? అంటూ వ్రేళ్ళు లెక్కించుకుంటూ స్వగతంగా అభినంయస్తంటే “ఏమిటి మీనవేషాలు లెక్కిస్తున్నావ్!” అని అడిగారు ప్రభులవారు. “ఇంకేవుంది? నన్ను లోపలకు పంపేందుకు, తమ దర్శారుకు కావలికాసే ఇద్దరు కాపలాభటులకు నాకిక్కడ లభించేది ఏదైతే ఉందో అది సరిసమానంగా పంచియస్తానని మాట ఇచ్చి మరీ లోపలికి వచ్చాను. నామాటల్లో అబధం లేదని నిరూపించుకోగలను. కావాలనుకుంటే కావలివారిని కూడా రప్పించగలరు ప్రభువులు” సవినయంగా నిర్భుతిగా చెప్పేడు రామకృష్ణుడు.

అభినయం = నటన; గోచరించుట = కనబడుట;

మీనవేషాలు = మంచిచెడ్డలు; నిర్భుతి = భయంలేని

విశేష ప్రజ్ఞా ధురీణుడు, ఆంధ్రభోజుడు, స్వయంగా కవిత్వపు పట్లు తెలిసినవాడు అయిన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ఇందులోని ‘అధిక్షేపాన్ని’ తక్షణమే గ్రహించుకున్నాడు.” తన దర్శారుకు చేరువలోనే అంటే తన కనుసన్నలలోనే తన కళ్ళుగప్పి అవినీతికి పాల్పడుతున్న ఘనులను చాకచక్కంగా తనదృష్టికి తీసుకొచ్చిన ఇతడు’ సహజత్వం-అసహజత్వం’ అనే అంశాల్ని అడ్డు పెట్టుకొని అసలు నాటకం నిజంగానే రక్తి కట్టించాడు” అని గ్రహించుకున్నారు రాయలు.

ఈ దెబ్బతో రామకృష్ణునికి అష్టదిగ్గజ కపుల్లో పదవిని ప్రసాదించారు. అవినీతికి పాల్పడ్డ కావలి భటులను శిక్షించారు రాయలు.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీకు తెలిసిన మరికొన్ని కథలను చెప్పండి.
- 2) కథల పల్ల ప్రయోజనమేంటి?
- 3) ఈ పాతాన్ని/కథను ‘గొలుసు-పరశం’ చేయండి. అంటే విద్యార్థులు ఒకరి తరువాత ఒకరుగా వంతుల వారిగా ఒక్కుక్క వాక్యం చదపుతూ పూర్తిచేయాలి.

II. ఆలోచించండి-రాయండి.

అ) రెండు, మూడు వాక్యాల్లో సమాధానాలు రాయండి.

- 1) రామకృష్ణుడు రాయల సన్నిధికి ఎలా చేరుకోగలిగాడు?
- 2) నాటక ప్రదర్శన మధ్యన రామకృష్ణుడు ప్రవేశించి ఏం చేశాడు?
- 3) రాయలు రామకృష్ణునకు ఏం శిక్ష విధించారు? ఎందుకు?

ఆ) మూడు, నాలుగు వాక్యాల్లో సమాధానాలు రాయండి.

- 1) రామకృష్ణుడు ద్వారపాలకులతో ఏమన్నాడు?
- 2) రామకృష్ణునకు, రాయల వారికి మధ్య సంభాషణ ఏ విధంగా జరిగింది?

ఇ) పుట సంఖ్య 13లోని ‘ఇతడు కవిని అంటున్నాడు సవినయంగా నిర్మితిగా చెప్పాడు రామకృష్ణుడు’ పరకు చదివి, కింది ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

- 1) ఈ పరిచేధం ముఖ్య ఉద్దేశ్యమేమిటి?

 - (అ) సంఖ్యలు గుణించుట
 - (ఆ) తాను దెబ్బలు తినుట
 - (ఇ) ద్వార పాలకుల లంచగొండితనం చెప్పటం.

- 2) ఈ పరిచేధంలో దేన్ని గురించి ఎక్కువ చెప్పటం జరిగింది?
- 3) ‘మీనమేషాలు’ అంటే అర్థం ఏమిటి?
- 4) ఈ పరిచేధానికి పాఠం పేరుకు ఉన్న సంబంధమేంటి?

- 5) తెనాలి రామకృష్ణుని మాటలు విన్న రాయలుకు ఏమి అర్థమయి ఉంటుందో ఉపహాంచి రాయండి.

ఈ) సందర్భాలు రాయండి.

- 1) ప్రభూ! ఇతడు మా బృందానికి చెందిన వాడు కాదు.
- 2) ఇతని మాటల్లో ఏదో మార్పికత గోచరిస్తుంది.

ఉ) కార్య కారణ సంబంధం:

- తెనాలి రామకృష్ణుడు రాయల దర్శారులోకి ప్రవేశించాలనుకున్నాడు.
- మీరు ఆవిధంగా అనుకోవడానికి కారణాలు:
 - 1) తెనాలి రామకృష్ణుడు వేషభాషలు మార్చుకున్నాడు.
 - 2)
- మీరు చెప్పిన కారణాలు అంశాన్ని ఎలా సమర్థిస్తాయి.
- 1) వేషభాషలు మార్చుకొని కళకారులలో ఒకడిగా రాయల సన్నిధికి చేరాడు.
- 2)

III. భాషాపగాహన

అ) పాఠంలోని ఉకార సంధి పదాలను వెదికి, విడిదిసి రాయండి.

- ఉదా:- కళకారులమైన → కళకారులము + ఐన
- 1)
 - 2)
 - 3)
 - 4)

ఆ) జతపరచండి.

- (1) ఒకరిని + ఒకరు (ల) తనయుడెంత
- (2) తనయుడు + ఎంత (ఆ) ప్రదర్శనానంతరం
- (3) ప్రదర్శన + అనంతరం (అ) ఒకరినోకరు

ఇ) పదాలకు విగ్రహవాక్యం రాసి సమాసనామం రాయండి.

పదం	విగ్రహవాక్యం	సమాసనామం
వేష భాషలు		
పాండిత్య ప్రతిభ		
రాజ దర్శనం		
అస్వాజం		
ద్వార పాలకులు		

ఈ) బ్రాహ్మకెట్లలో ఉన్న అర్థాలను, వాటి జాతీయాల పక్కన రాయండి. జాతీయాలను సాంతవాక్యాలలో ఉపయోగించండి.

(రహస్యంగా చెప్పు, లంచంకోసం చేయిచాచటం, వేషము దానికి తగినభాష, ఎప్పుడూ కలిసిమెలిసి ఉండేవారు, ఆసక్తి కరంగా ఉండు.)

- 1) చేతివాటుతనం:- _____
- 2) వేషభాషలు :- _____
- 3) రసవట్టు :- _____

4) చెవి కొరకు :- _____

5) జయవిజయులు :- _____

ఉ) తగిన విభక్తి ప్రత్యయాలతో కింది వాక్యాల భాషిలను పూర్వించండి.

- 1) చిన్న ప్రయత్నం మీద లోపలి _____ అనుమతి లభించింది.
- 2) కావాలంటే కావలివారి _____ కూడా రప్పించగలరు.
- 3) తన సహజమైన తెలివితేటల _____ చేరుకోగలిగాడు.

ఊ) కింది వాక్యాలు సరశ, సంయుక్త వాక్యాలలో దేనికి చెందినవో రాయండి.

- 1) కళాకారులు తమ జానపద సృత్యాన్ని, కూచిపూడి సృత్యాన్ని ప్రదర్శించాలనుకున్నారు.
- 2) యశోదమ్మ చిన్న కృష్ణుడిని మందలిస్తోంది.
- 3) నాట్య ప్రదర్శన అద్భుతంగా ఉంది.

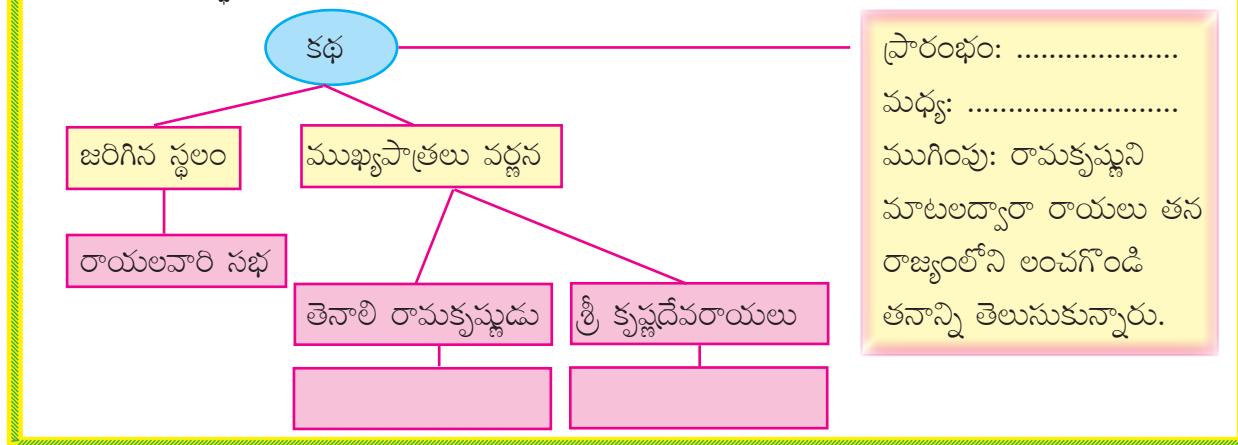
IV. సృజనాత్మకత

- i) ప్రతి ఒక్కరు నుడి కారాలను, కొన్ని సామెతలను సేకరించి వాటిని తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.
- ii) తరగతిలో నిర్మించే కథల పోటీలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొనండి. కథ చెప్పిటప్పుడు పాటించవలసిన నియమాలు.

- 1) స్ఫుఫ్ట్మైన ఉచ్చారణ.
- 2) స్వరంలో పోచ్చుతగ్గలు పాటించుట.
- 3) తరగతి స్థాయికి అనుగుణమైన భాష.
- 4) ప్రారంభం, కథావికాసం, ముగింపులు తగిన విధంగా ఉండునట్లు చూచుట.
- 5) నీతి.

- iii) జట్లుగా ఏర్పడి పాతాన్ని చదివి కింది ఆకృతిని పూర్వించండి.

కథ జరిగిన స్థలం - పాత్రలు - ఎత్తుగడ

iv) కథను నాటకీకరణ చేయండి.

v) పాతాన్ని సంభాషణ రూపంలో రాయండి.

(జూనపద కళాకారులు, కూచిపూడి కళాకారులు రంగప్రవేశం చేస్తారు. ప్రదర్శనలో చిన్న కృష్ణుడిని యశోద మందలిస్తుండగా రామకృష్ణుని ప్రవేశం)

యశోద : కృష్ణ! నీ ఆగడాలు కట్టిపెట్టు (ముద్దుముద్దగా అంటుంది)

రామకృష్ణుడు : (కృష్ణుని చెప్పలు పట్టుకుని దండిస్తాడు)

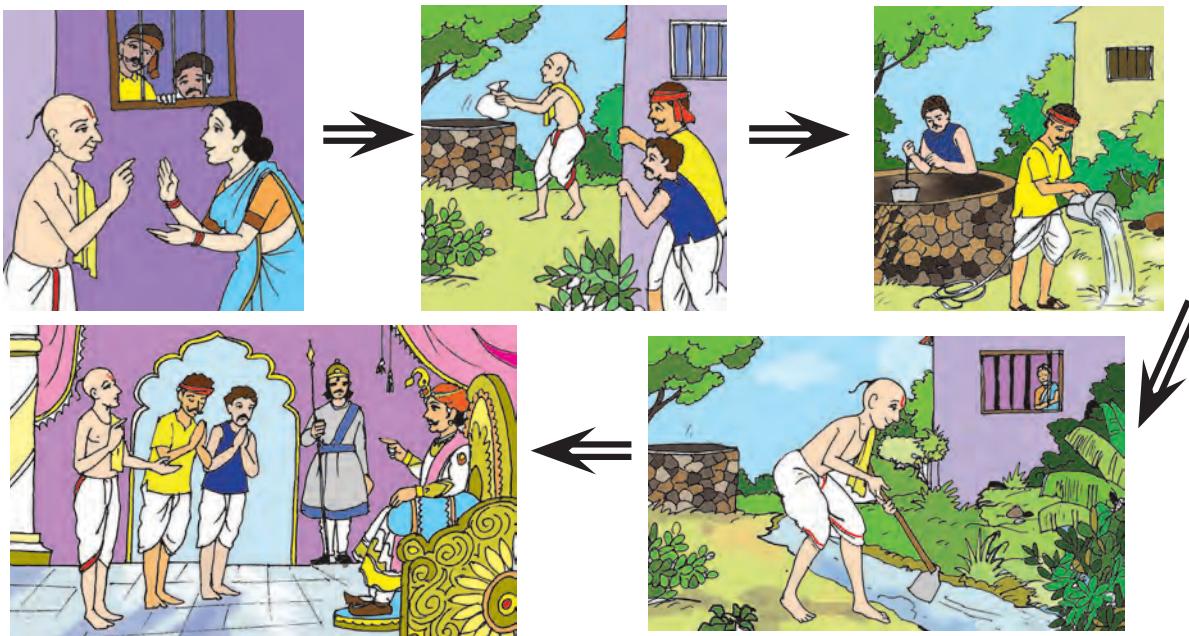
రాయలు :

కళాకారులు :

రాయలు :

రామకృష్ణుడు :

vi) రామకృష్ణుడు తన సమస్యను సృజనాత్మకంగా అలోచించి పరిష్కరించుకొన్న విధానాన్ని చిత్రాల అధారంతో 10 వాక్యాలలో రాయండి.

vii) తగిన విరామ చిహ్నాలతో ఉక్కలేఖనం రాయండి.

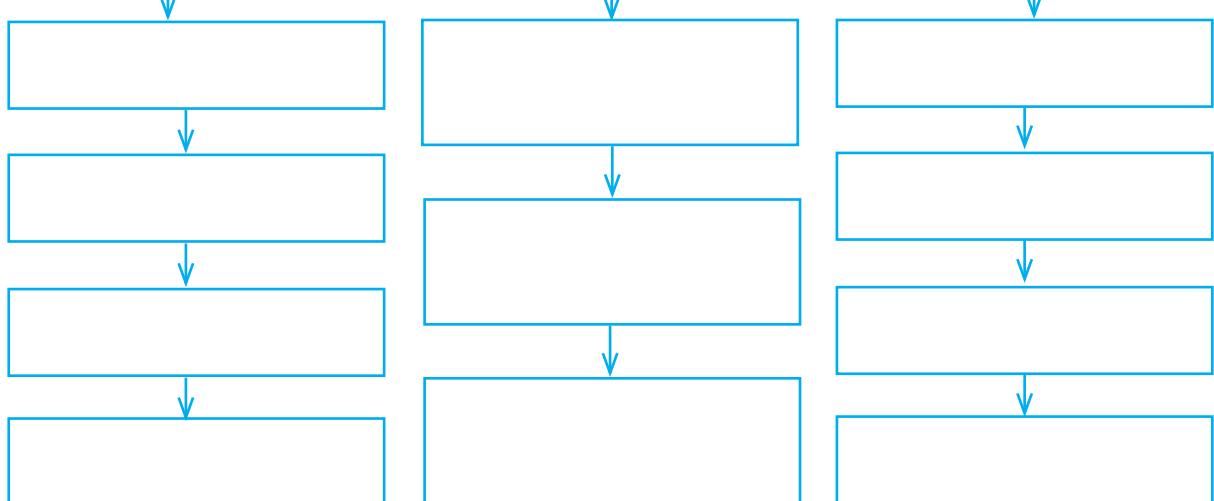
- 1) ఇక్కడోక విషయం ముచ్చలించవలనీ ఉంది.
- 2) రామకృష్ణునకు సహజపొండిత్వానిశేషం దానికి తోడు కాలీ కట్టాక్కం అపారంగా ఉన్నాయి.
- 3) మాకు రాయలు వారిచ్చే త్వణంలోంచే పణంలోంచే ఏదో నీ ఇర్ధరీకీ చెరికొంత ముట్టజెప్పక పోతామా

viii) ఈ పరిచేధాన్ని చదివి కింది ప్రవాహాకృతిని పూరించండి.

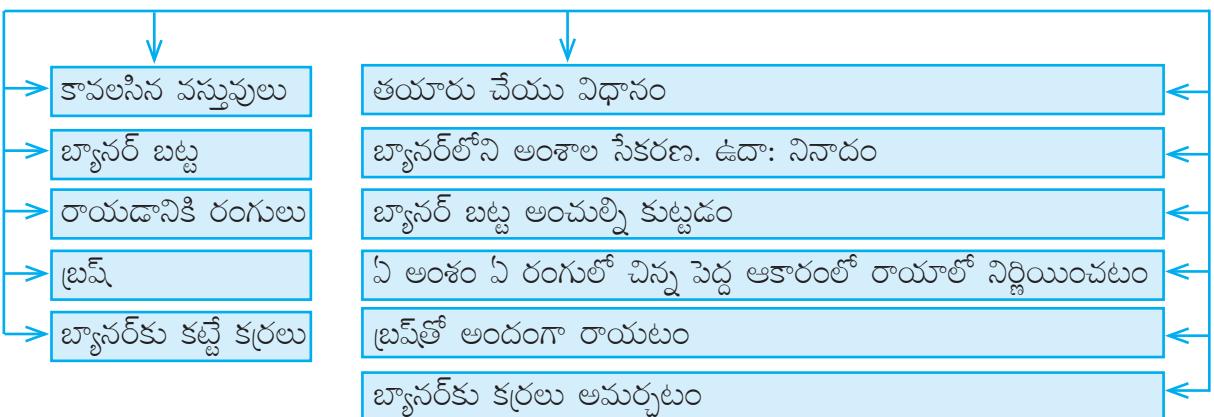
లంచగొండితనం నేరం.....

లంచం కారణంగా అనేకులు అనేక రకాల ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారు. దీని వల్ల పనులు సాఫీగా, న్యాయంగా జరగడం లేదు. దీనికి సంబంధించిన వార్తలను మనం వార్తా ప్రతికలలో, దూరదర్శన్లో, ఆకాశవాణిలో తరచు వింటుంటాం. దీనిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం ఎన్నో జనజాగ్రత్తి కార్యక్రమాలను చేస్తున్నది. చట్టాలను కూడా అమలు పరుస్తున్నది. ప్రజల సహాయ సహకారం కోసం కోన్ని ప్రత్యేక ఫోన్ నంబర్లను (హాల్ప్ లైన్) కూడా ఏర్పాటు చేసింది. కాబట్టి మనం కూడా “చేయి చేయి కలుపుదాం - లంచగొండి తనాన్ని తరుముదాం”, “లంచం ఇష్టం నేరం - పుచ్చుకోవడం నేరం” అంటూ నినదిద్దాం - జనజాగ్రత్తి కలిగిద్దాం.

లంచగొండితనం - నివారణ

ix) “లంచగొండి తనం నేరం” అని తెలియజెప్పే బ్యాసర్ తయారుచేయండి. దానికి కావలసిన వాటిని కింది ప్రవాహాకృతిలో చూడండి.

ఐ ప్రవాహాకృతిని గమనించండి. దీని ఆధారంగా బ్యాసర్ తయారు చేయు విధానాన్ని (దశలవారిగ) పరిచేధం రాయండి.

అవగాహన చేసుకుండాం - అనువాదం చేధాం.

1. కిందనున్న జనజాగ్రత్తి సూచనాఫలకాన్ని శ్రద్ధగా చదపండి. అందులో ఏమి రాసి ఉందో తెలుగులో చెప్పండి. రాయండి.

2. 'నీటి ప్రాముఖ్యత-పొదుపు' గురించి నినాదాలు, చిత్రాలు పొందు పరచి ఒక అకర్షణీయమైన జానజాగ్రత్తి సూచనాఫలకాన్ని తయారుచేయండి. ప్రదర్శించండి.

సకర్క, అకర్క క్రియలు

టీచర్: రాజు! నువ్వు క్రియాపదాన్ని ఉపయోగిస్తూ ఒక వాక్యం చెప్పు.

రాజు : రమ పూలను కోయుచున్నది.

టీచర్: ఉమా! దీనిలో వాక్యంగాలను చెప్పు.

ఉమా: రమ అనుపదము కర్తను, 'పూలను' అనుపదము 'కర్క'ను, 'కోయుచున్నది' అను పదము క్రియను బోధించుచున్నవి.

టీచర్: ఈ వాక్యంలో క్రియ కర్కలో కూడి యున్నది. అందువల్ల ఈ క్రియను 'సకర్క క్రియ' అంటారు.

టీచర్: రాము! నువ్వు "వాడు పరుగెత్తును" అను వాక్యంలోని వాక్యంగాలను చెప్పు.

రాము: "వాడు" అను పదము 'కర్క'ను, 'పరుగెత్తును' అను పదం క్రియను బోధించుచున్నవి.

టీచర్: ఈ వాక్యంలో 'కర్క'ను తెలియజేయు పదములేదు. కాబట్టి 'కర్క' కలిగియుండని క్రియను 'అకర్కక్రియ' అంటారు.

కింది వాక్యాలలో సకర్క, అకర్క క్రియలు గుర్తించండి.

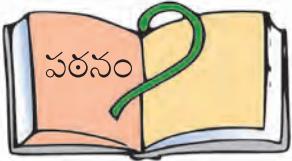
- 1) జాపువా గబ్బిలము అను కావ్యమును రచించెను.
- 2) పక్కలు ఎగిరెను.
- 3) ఆమె పుస్తకము చదువుచున్నది.
- 4) వాడు నిదించెను.

నేనిని నేర్చుకున్నా/ తెలుసుకున్నా.

- 'లంచగొండితనం' చట్టరీత్యానేరమని నివారణలో ప్రభుత్వానికి సహాయం చేయవచ్చునని.
- ఎవిధ కథలను చదివి ప్రకాశపరసం చేయటం.
- స్వయంచసలు చేయటం.
- సకర్క, అకర్క క్రియలు నిత్యవ్యవహారంలో ఉపయోగించడం.

నోబెర్ బహుమతి

(ఏడవ తరగతి ఉపాధ్యాయుడు తరగతిలోని విద్యార్థులను ‘భారతరత్న’, ‘పరమపీరచక్త’, ‘నోబెర్ బహుమతి’ అని మూడు జట్టుగా చేసారు. ఆయా పురస్కారాలను అందుకున్న ఎవరేని ఒక వ్యక్తి గురించిన సమాచారాన్ని వివిధ సమాచార మాధ్యమాలు, అంతర్జాలంనుండి సేకరించి గాంధీ జయంతినాడు జరిగే బాలల సదున్న (సమినార్)లో పత్రాన్ని సమర్పించాలని అన్నారు).

- ఉపాధ్యాయుడు** : (తరగతి గదిలో ప్రవేశించి) విద్యార్థులారా! మీకిచ్చిన ప్రాజెక్టుపని ఎంత వరకు వచ్చింది?
- భారతరత్న జట్టు** : సార్! మేము ఎన్నో పత్రికలు, అంతర్జాలంలో కొన్ని సంకేత స్థలాలను వెదకి సమాచారం సేకరిస్తున్నాం.
- ఉపాధ్యాయుడు** : పరమపీరచక్త జట్టు సభ్యులారా! మీ పని ఎంత వరకు వచ్చింది?
- పరమపీరచక్త జట్టు** : సార్! మేము సమాచారాన్ని సేకరించాం. ఇంకా విషయాన్ని క్రమబద్ధికరించాలి. మరొక రెండు, మూడు రోజులు వ్యవధి పట్టవచ్చు.
- ఉపాధ్యాయుడు** : సరే! గడువు దగ్గర కొచ్చింది త్వరగా పూర్తి చెయ్యింది. నోబెర్ బహుమతి జట్టు సభ్యులారా! ఇప్పుడు మీరు చెప్పండి.
- నోబెర్ బహుమతి జట్టు** : సార్! మా పని పూర్తయ్యింది.
- ఉపాధ్యాయుడు** : వెరీగుడ్! మీ జట్టులోని వారందరూ ఒకరితరువాత ఒకరుగా చదవండి.
- ఆలియా** : శ్రీ కైలాశ సత్యార్థి మధ్య ప్రదేశీలోని విదిశ నగరంలో 1954 జనవరి 11వ తేదీన జన్మించారు. తండ్రి కానిస్ట్రెబుల్గా పనిచేశారు. కైలాశ చిన్న తనంలోనే తండ్రిని కోల్పోయారు. ఆయన తల్లి అన్నితానై ఎన్నో కష్టాలతో కొడుకుని పెంచి పెద్ద చేసి ఇంజనీరింగ్ చదివించింది. ప్రయోజకుడైన తన కుమారుని వలన తమ కష్టాలు గట్టెక్కుతాయని తలంచిందా తల్లి. కానీ కైలాశ సత్యార్థి ఆయా కర్కూగారాలలో వెట్టి చాకిరి చేస్తున్న మరియు పొలాలలో కూలీలుగా పనిచేస్తున్న బాలబాలికలకు అండగా నిలవాలనే తన ఆకాంక్షను తల్లికి తెలియజేశారు. బాల కార్బూక వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమం ప్రారంభించారు.
- అర్పన్** : చదువు పిల్లల ప్రాథమిక హక్కు. వాళ్ళ వాళ్ళ హక్కులను కైర్యంగా సద్వినియోగం చేసుకోనే వాతావరణాన్ని మనం కల్పించాలని ఆయన ఆలోచన. అదే ఆయన ధ్యేయం. 1980 సంగ్తిలో “బచ్చన్ బచ్చ ఆందోళన్” అను బాలల హక్కుల పరిరక్షణ ఉద్యమం ప్రారంభించారు. బాలబాలికలందరికి ప్రాథమిక విద్య అందాల్చిందే. వేదరికాన్ని అడ్డుపెట్టి వారి విద్యాభ్యాసానికి ఆటంకం కలిగించవద్దని

పోషించారు. అప్పుడే జ్ఞానవంతులైన యువత దేశ ప్రగతిని సాధించగలదని పిలుపునిచ్చారు.

వీళాధరి

: కైలాశ్ సత్యాగ్రహి బాలకార్యక వ్యవస్థపై మూడు దశాబ్దాలుగా పోరాటం సాగిస్తూ దాదాపుగా 40 వేల మంది పిల్లలకు వెట్టిచాకిరి నుండి విముక్తి కలిగించారు. అంతేకాదు వారిచే పలకాబలపం పట్టించారు. వారి ఆసక్తి మేరకు వృత్తి విద్యలు నేర్చించి డాక్టర్లుగా, ఇంజనీర్లుగా ఇంకా ఉన్నతాధికారులుగా చేశారు. పిల్లల తల్లిదండ్రులకు నచ్చచేపోవారు. వారు వినక పోతే ఆ బాలబాలికలను ముక్కి ఆశ్రమ్, బాల ఆశ్రమ్, బాలికల ఆశ్రమ్లలో చేర్చించి ప్రయోజకులుగా తీర్చుదిద్దుతున్నారు. ఆయాగామ పెద్దలను, బాలబాలికలను కలిపి బాలమిత్ర గ్రామాలను ఏర్పరచి, వారి సమస్యలు వారే పరిష్కరించుకునేలా తయారుచేశారు.

కైలాశ్ సత్యాగ్రహి బాలకార్యక వ్యవస్థను నిరసిస్తూ కాశ్చీర్ నుండి కన్యాకుమారి వరకు దాదాపుగా 5 వేలమైళ్ళ భారత యాత్రను నిర్వహించారు. దేశ విదేశాలలో కూడా వీరి సంస్థలున్నాయి.

శ్రీనివాస్

: బాలల హక్కుల కొరకు కైలాశ్ సత్యాగ్రహిగారి నిరంతర పోరాటాన్ని గుర్తించిన ప్రపంచం ఆయనకు 2014 సంగ్తిలో నోబెల్ శాంతి పురస్కారాన్ని బహుకరించడానికి నిర్ణయించింది. నార్యే దేశరాజధానియైన ఓస్లోలో ప్రతిష్ఠాత్మకమైన నోబెల్ శాంతి పురస్కారం భారతీయుడైన కైలాశ్ సత్యాగ్రహికి మరియు బాలికల విద్యకు ప్రాధాన్యత నివ్వాలని పోరాడిన పాకిస్తాన్ బాలికమలాలా యూస్ఫ్ జాయ్తో కలిపి ఉమ్మడిగా 10-12-2014నాడు బహుకరింపబడింది. ఇది మన భారతజాతికే గర్వకారణం.

ప్రాజెక్టువని:- తరగతిలోని నిద్యార్థులు జట్టుగా ఏర్పడి నోబెల్ పురస్కారాన్ని పొందిన భారతీయుల చిత్రాలను, సమాచారాన్ని సేకరించండి. దానని సమస్యలు పరచి ఆకర్షణీయమైన గోడపత్రికను తయారుచేయండి. ప్రదర్శించండి.

4 చల్లులారగించుట

- బమ్మెర పోతన

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముండు:-

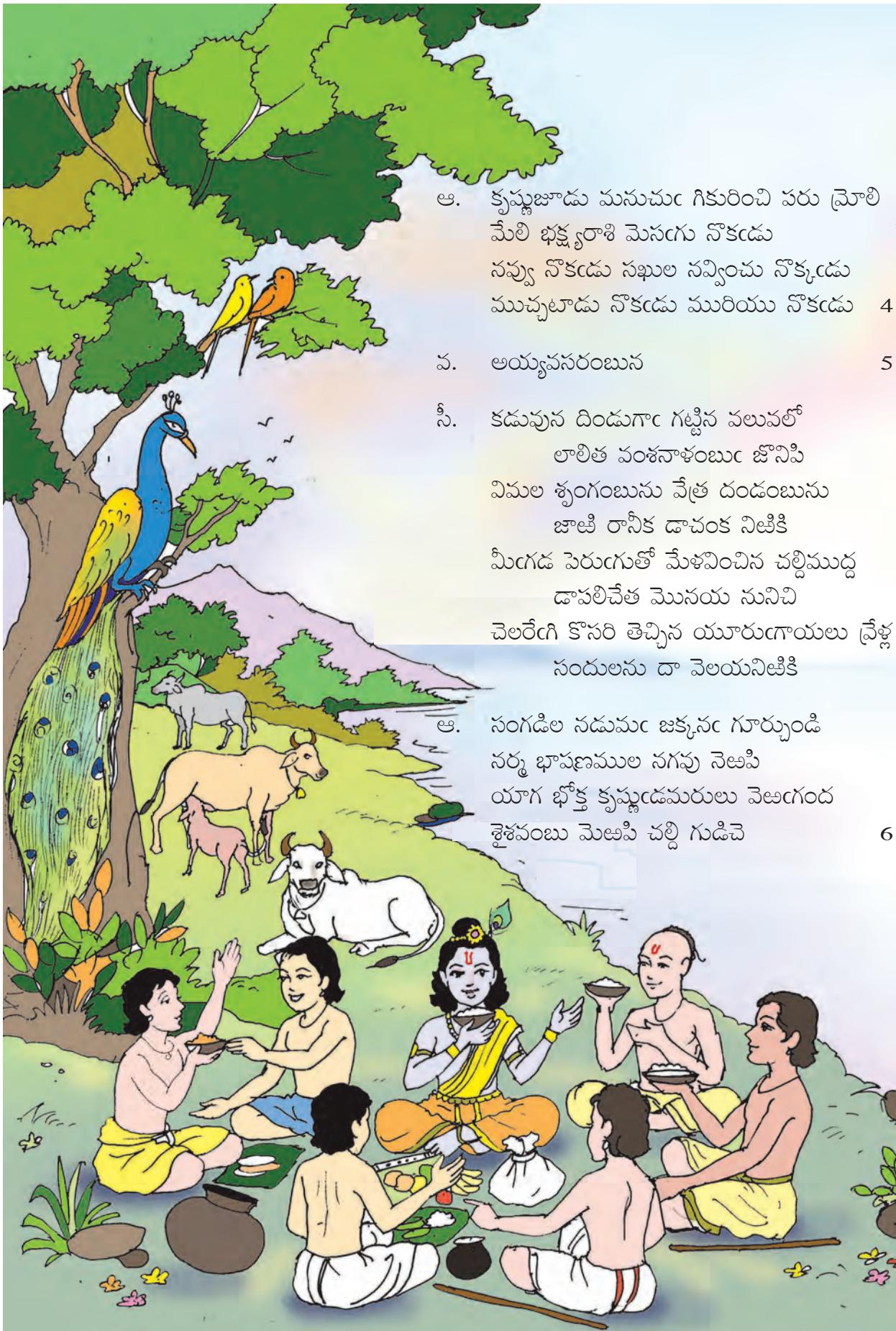
- పై చిత్రాలన్ని గమనించండి, అది దేనిని సూచిస్తున్నది? వసభోజనాలకు ఏ నెలలో వెళ్తాము? అక్కడ ఏ విధంగా గడుపుతాము?
- మీరు ఏవి సందర్భాలలో మీ స్నేహాతులలతో కలిసి, భోజనం చేస్తారు? అప్పుడు ఏవి సంఘటనలు, చమత్కారాలు జరుగుతాయి? చర్చించండి. ఇప్పుడు మీలాగే ఎవరెవరు చల్లులారగించారో చూద్దామా!

*శా ఎండన్ మ్రుగ్గితి రాటటం బడితి రింకేలా విలంబింపగా
రండో బాలకులార! చల్లి గుడువన్ రమ్య ష్టలం బిక్క ఢీ
దండన్ లేగలు నీరు డావి యిరవందం బచ్చికల్ మేయుచుం
దండం బై విహారించుచుండగ సమంద ప్రీతి భక్తింతమే 1

వ. అని సగుణాకయని, వత్సంబుల నుత్సాహాంబుల నిర్మలంబులగు
జలంబులు డావించి, వచ్చికల మొల్లంబులుగల పల్లంబుల
నిలిపి, సాక్షంబులగు చల్లుల చిక్కింబులు సక్కడించి 2

మ. జలజాంత స్థీత కర్ణికం దిరిగిరా సంఘంబులై యున్నరే
కుల చందంబునఁ గృష్మనీం దిరిగిరాఁ గూర్చిండి వీక్షింపుచున్
శిలలుంబలవముల్ దృణంబులు లతల్ చిక్కంబులున్ బువ్వలా
కులు కంచంబులుగా భుజించి రచటన్ గోపార్థకుల్ భూపరా! 3

సీ మాటిమాటికి వ్రేలు మడిచి యూరించుచు
యూరుఁ గాయలు దినుచుండు నొక్కుఁ
డౌకని కంచములోని దొడిసి చయ్యన మ్రుంగి
చూడు లేదని నోరు సూపు నొక్కుఁ
డేగు రార్లుర చల్లు లెలమీఁ బన్నిదమాడి
కూర్చైని కూర్చైని కుడుచు నొక్కుఁ
డిన్నియుఁ దగుఁ బంచి యిడుట నెచ్చెలి తన
మనుచు బంతెన గుండు లాడు నొకడు

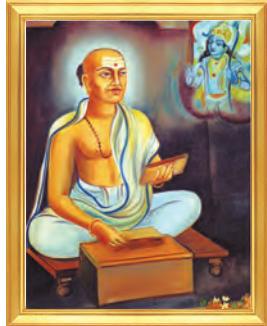
ఆ. కృష్ణజాడు మనుచుంగికురించి పరు ఘోలి
మేలి భక్త్యరాశి మెసంగు నొకఁడు
నప్పు నొకఁడు సఖుల నవ్వించు నొక్కఁడు
ముచ్చటాడు నొకఁడు మురియు నొకఁడు 4

ఎ. అయ్యపసరంబున 5

సీ. కడుపున దిండుగాం గట్టిన వలుపలో
లాలిత వంశనాళంబుం జొనిపి
నిమల శ్యంగంబును వేత్త దండంబును
జాటి రానీక డాచంక నిటికి
మీగడ పెరుగుతో మేళవించిన చల్లిముద్ద
డాపలిచేత మొనయ నునిచి
చెలరేగి కొసరి తెచ్చిన యూరుగాయలు వ్రేళ
సందులను దా వెలయనిటికి

అ. సంగడిల నడుముంగిక్కపును గూర్చుండి
నర్మ భాషణముల నగను నెఱిపి
యాగ భోక్త కృష్ణఁడమరులు వెఱఁగంద
శైశవంబు మెఱిపి చల్లి గుడిచె 6

కవి పరిచయం:-

బమ్మేరహోతన 15వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి. తెలుగులో భాగవతం రచించారు. భోగినీదండకం, వీరభద్ర విజయం పీరి శుతర రచనలు. రాతనికి సహజ పాండిత్యము అనే బిరుదు కలదు. రాతడు తెనిగించిన శ్రీమథాంధ్ర మహాభాగవతంలోని భాగవతులు శిథిలములు కాగా మరికొందరు ఆభాగాలను పూరించిరని అందురు. రాతని కవిత్వము తేట తెలుగు పదములతో కూడి మధురమై చెపులకేంపును కలిగించును. ప్రస్తుత పాత్యభాగం భాగవతంలోని దశమ స్వరూపం సుండి గ్రేహాంచబడిసంది.

కవిత్వమును రాజుల కంకిత మీయక భగవంతునకు సమర్పించిన భక్తశిఖామణి పోతన.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీ వేసవి సెలవుల అనుభవాలను మీ తరగతి విద్యార్థులతో పంచుకోండి.
- 2) దూరదర్శనిలో మీరు చూసిన శ్రీకృష్ణని బాల్యకీటలు మీ మిత్రునితో సంభాషించండి.

II. పదజాలం పెంపాందించుకుంచాం.

A) అర్థాలు-భావాలు

- 1) ముగ్గి = వాడి; విలంబించు = అలస్యం చేయు; కుడువ = లిముటకు; ఈ దండన్ = ఈ సమిపాన; అమంద = ఎక్కువ. భావం: ఓ బాలకులారా! ఎండలో వాడిపోయారు. ఆకలితో ఉన్నారు. ఇంక అలస్యం చేయడం ఎందుకు? చల్లి తినడానికి రండి. ఈ మనోహరమైన చేట ఈ పక్క లేగలు నీరు తాగి, పచ్చిక వేస్తూ గుంపులుగా విహరిస్తుండగా చాలా సంతోషంగా మనం తీందాం.

- 2) వత్సంబులు = దూడలు; జలంబులు = నీరు; మొల్లంబులుగా = అధికంగా; సక్కడించు = విష్ణు. భావం: అనగానే సరి అని దూడలకు నీరు తాగించి, పచ్చగడ్డి ఎక్కువగా ఉన్న పల్లులలో నిలిపి, చల్లుల చిక్కాలు విప్పారు.
- 3) కర్రిక = తామరదుద్దు; నీక్కింపుచు = చూచుచు; శిలలు = రాళ్ళు; పల్లువములు = చిగుళ్ళు; తృణాంబులు = గడ్డి;

కంచంబులుగా = కంచాలుగా, పళ్ళాలుగా;

గోపార్థకుల్ = బాలురు, గోపాలురు.

భావం: పద్మంలోని కర్రిక (తామరదుద్దు) చుట్టూరాసమూహంలో ఉన్న రేకుల లాగా కృష్ణని చుట్టూ కూర్చుండి చూస్తూ రాళ్ళు, చిగుళ్ళు, గడ్డి, తీగలు, చిక్కాలు, పూలు, ఆకులు కంచాలుగా చేసుకొని గోపాలురు భుజించారు.

4) ఊరుగాయులు = ఊరగాయలు;

పన్నిదమాడి = పందెంకాసి; కుడుచు = లిను;

నెచ్చెలి తనం = స్నేహ లక్ష్మణం;

బంతెన గుండులాడు = బంతులు తీరి కూర్చుండి భుజించినట్లుగా ఆడే ఆటలు;

కికురించి = మోసగించి;

పరుమ్మెాలి = ఇతరుల ఎదుటి;

భక్ష్యరాశి = భోజన పదార్థాలను;

సభులు = స్నేహాతులు.

భావం: ఒకడు మాటిమాటికి వేలు మడిచి ఊరిస్తూ ఊరగాయలు తిన్నాడు. ఇంకొకడు

మరొకరి కంచంలోని పదార్థాన్ని తీసికొని

మింగి, ‘లేదు చూడు’మని నోరు చూపాడు.

ఏదో పందెం కాసి అయిదారుగురి చల్లులను

ఒక్కడే బలవంతంగా తిన్నాడు. ఇన్నీ పంచి

ఇవ్వడం స్నేహాలక్ష్మణం అంటూ ఒకడు

బంతెనగుండులాడాడు.

కృష్ణని చూడమంటూ, మోసగించి,
ఇతరుని ముందున్న మంచి పదార్థాలను
ఒకడు తినాడు. ఒకడు నవ్వుతున్నాడు.
ఇంకొకడు స్నేహితులను నవ్విస్తున్నాడు.
ఒకడు ముచ్చట పెడుతున్నాడు. ఇంకొకడు
మురుస్తున్నాడు.

- 5,6) అయిపనరంబున = ఆ సమయములో;
వలువ = వస్తుం; వంశనాళము = పిల్లలనగోవి;
శృంగం = కొమ్ము; డాచంక = ఎడమచంకలో;
ఇఱికి = పెట్టుకోవి; సంగదీలు = స్నేహితులు;
నర్మభాషణముల = పరిహాసపు మాటలు;
యాగభోక్త = యజ్ఞాలలో సమర్పించే పూజా
ప్రసాదాన్ని భుజించే భగవంతుడు.
అమరులు = దేవతలు;
వెఱగంద = ఆశ్వర్యపదుతుండగా.
శైశవంబు = బాల్యదశ;

భాషణ: ఆ సమయంలో కడుపున దిండుగా కట్టిన
వస్తుంలో పిల్లలనగోవిని ఉంచాడు. కొమ్మును,
కట్టును జారిపోకుండా ఎడమ చంకలో
పెట్టుకొన్నాడు. మీగడ పెరుగుతో కలిపిన
చద్దిముద్దను ఎడమ చేతిలో
ఉంచుకొన్నాడు. ఊరగాయలను వేళ్ళ
సందులో పట్టుకొన్నాడు. ఈ విధంగా
స్నేహితుల మధ్యకూర్చోవి,
పరిహాసాలడుతూ భగవంతుడైన కృష్ణడు
దేవతలు ఆశ్వర్య పోతుండగా బాల్యం ఉట్టి
పడేట్లుగా చద్ది ఆరగించాడు.

III. అలోచించండి-రాయండి.

- అ)** ఒకటి, రెండు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.
- 1) లేగ దూడలు ఏవిధంగా విహారిస్తున్నాయి?
 - 2) గోపాలు దూడలను ఎక్కుడ నిల్వారు?
 - 3) గోపాలు కృష్ణని చుట్టూ ఏవిధంగా కూర్చున్నారు?

- 4) కృష్ణడు పిల్లలనగోవిని ఎక్కుడ ఉంచాడు?

అ) నాలుగైదు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

- 1) గోపబాలురు చల్లులు ఆరగించడానికి
ఎలాంటి స్థలం ఎన్నుకున్నారు?
- 2) కృష్ణడు, గోపాలకులూ ఎలా కూర్చున్నారు?
- 3) కృష్ణడు, గోపాలురూ చల్లులు ఎలా
భుజించారు?

IV. భాషాపగాహన

అ) జతపరచండి.

(1) జలజాంత	(అ) ఉకార సంధి
(2) పదితిరింక	(ఆ) అకార సంధి
(3) ముచ్చటాడు	(ఇ) ఇకార సంధి
(4) నిర్వలంబులగు	(ఈ) సవర్ణ దీర్ఘసంధి

అ) కింది విగ్రహవాక్యాలకు సమాసనామం రాయండి.

- 1) భక్త్యముల యొక్క రాశి
- 2) పువ్వులు మరియు ఆకులు
- 3) చల్లుల యొక్క చిక్కంబులు
- 4) మీగడతో పెరుగు

ఇ) కింది వాక్యాలలోని క్రియలను, క్రియా విశేషణాలను గుర్తించి రాయండి.

- 1) ఆమె బజారుకు వెళుతున్నది.
- 2) ఆమె బజారుకు వేగముగాసడిచి వెళుతున్నది.
- 3) అతడు వేదికపై ఉపస్థిస్తున్నాడు.
- 4) అతడు గంభీరంగా ఉపస్థిస్తున్నాడు.

భాష - చమత్కారం

గబగబ చదపండి - గలగల సప్పండి.

- లక్ష్మిక్ష్యములు భక్తీమి లక్ష్మియై
జక భక్త్యమి లక్ష్మిమా!
- గాదిలోన కంచిప్పు
గాది కెంయ పంచికోత్కు

V. సృజనాత్మకత

- కింది కథను చదివి పరిచేధాలుగా రాయండి.
- కథకు సరిపోయేలా పీరు పెట్టండి.
- కథ చివర కథలోని నీతిని రాయండి.

మిథిలా నగరానికి ధర్మజుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. ప్రజలను కన్న బిడ్డల వలె పాలించెడి వాడు. నగరం మధ్యలో ఒక న్యాయగంటను పెట్టించాడు. ఎవరికైనా న్యాయం కావలసినవో ఈ న్యాయగంటను లాగవచ్చసు. రాజగారు స్వయంగా న్యాయవిచారణ చేసేవాడు. ఒకనాడు ఒక ముసలి గుర్రం ఆకలితో బాధపడుతూ ఉంది. దానికి న్యాయగంటకు వ్రేలాడుతున్న త్రాడు కనబడింది. ఆకలితో ఉన్న గుర్రం దానిని లాగపాగింది. టాంగ్... టాంగ్ అనే శబ్దానికి ఆ చుట్టూ ప్రక్కల ఉన్న ప్రజలు గుమిగూడారు. ఎవరో న్యాయం కొరకు గంటను లాగుతున్నారని రాజగారు బయటికి వచ్చారు. బక్క చిక్కిన గుర్రాన్ని చూచిన రాజు దాని యజమానిని పిలిపించాడు. రాజు “ఈ గుర్రం బలంగా ఉన్నపుడు నీకు ఎనలేని నేపచేసింది. ఇప్పుడు అది ముసలిదని ఆహారం పెట్టుక నీవు ఇలా వదిలేశావా? దీనికి ఈ రోజు నుండి పచ్చ గడ్డిని, మంచి దాణాను పెట్టు. అది బుతికి నంతకాలం బాగా చూసుకో. జంతుపుల యెడల దయగలిగి ఉండడం నేర్చుకో” అని యజమానిని ఆజ్ఞాపించాడు. యజమాని సిగ్గుతో గుర్రాన్ని వెంటపెట్టుకొని వెళ్ళాడు. రాజు గారి తీర్పు విని ప్రజలందరూ సంతోషించారు.

నీతి : _____

- పోతన భాగవతంలో యశోద శ్రీకృష్ణుని దండించిన ఘట్టంలోని పద్మాలను రాయండి.

సంస్కారత సంధులు

సవర్ర దీర్ఘ సంధి :-

సూత్రము : అ, ఇ, ఉ, ఓ, ఔ వర్ణములకు సవర్రములు పరమైనవో దీర్ఘము ఏకాదేశమగును.

వర్ణము = అక్షరము, సవర్రము = అదే అక్షరము, పరమైన = రెండవ పదంగా పచ్చిన, దీర్ఘము

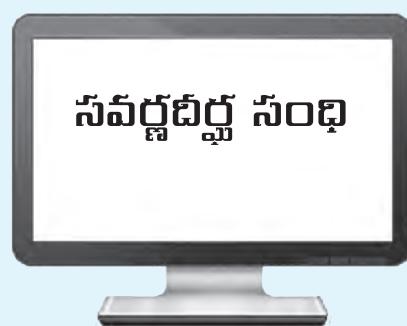
ఏకాదేశమగుట = రెండు అచ్చులకు మారుగా దీర్ఘము వచ్చును.

ఉదా: పుండరీక + అక్షుడు = పుండరీకాక్షుడు

ముని + ఇందుడు = మునీందుడు

గురు + ఉత్తముడు = గురూత్తముడు

పిత్తు + బుణము = పిత్తూణము

నేనివి నేర్చుకున్నా:

- స్వీహాతులతో కలిసిమెలని గడపడం. • పోతన కవిత్వంలోని మాధుర్యం • సవర్ర దీర్ఘ సంధి

విషయా: పాఠశాల తరఫున విషారయాత్రకు తీసుకెళ్ళి విద్యార్థులలో సంఖీభావం పెంపాందేలా చూడండి.

5. వనమహాత్మవం

- కీ. శే. గిడుగు రాజేశ్వర రావు

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

- ప్రకృతును చిత్రాన్ని గమనించండి. దానిని గురించి చర్చించండి.
- మన పర్యావరణ పరిరక్షణ కొరకు, హరితసేన తరఫున ఇస్కులు పరకు మీరు చేపట్టిన కార్బూకమాల గురించి చక్కని నివేదిక రాయండి.
- ఇప్పుడు రచయిత గిడుగు రాజేశ్వరరావు గారు మీతో ఏమంటున్నారో విసండి.

నా కోరిక చిన్నదే. కట్టుకున్న ఇంటి పెరటిలో కాస్త ఖాళీ జాగా ఉంది. అందులో ఒక నీడనిచ్చే చెట్టు వేసుకొని ఆ నీడలో నా రిటైర్డ్ జీవితం ప్రశాంతగా గడపాలని. అయితే వేప మొక్కే మరేదో మొక్కే నాటితే పరిస్థితి వేరుగా ఉండేదేమో మామిడి మొక్క నాటాను.

దీనితో మొదలైంది నాకూ నా చుట్టూ ప్రపంచానికి ఘుర్చాడా. ఇల్లుకట్టి అలసి కాంపోండు గోడ కట్టలేక ముళ్ళకంచె వేశాను. దానిని తోలగించి ఎదురింటి వాళ్ళ బట్టె అప్పుడప్పుడూ దండెత్తి నా మొక్క లెక్కగా వేసిన చిగురుటాకుల్ని తమలపాకుల్లా నమిలిపోతూ ఉండేది. ఎదురింటాయనతో చెప్పిచూశాను. ‘గోడ్డుకేమీ తెలుస్తుందండీ’ పాపం. గోడ కట్టుకోవాలి కానీ’ అన్నాడు సౌమ్యంగా. నా బాలరసాలం చిక్కి చాపసిద్దంగా ఉంటే చూడలేక అప్పు చేసి గోడ కట్టుకున్నాను. మరునాటి వసంతానికి కొన్ని రెమ్మలు తొడిగి కంటికి ఇంపుగా కనిపించింది. పశువుల బాధ పూర్తిగా పోయినందుకు తృప్తిగా ఎక్కడికి వెళ్ళి ఇంటికి లిరిగి వచ్చినా ఓమారు మామిడి మొక్కను చూసుకుంటూ ఉంటే మనుష్యులతో పేచీ ప్రారంభమైంది మెల్లగా. పరలక్ష్మీప్రతం అనీ, వినాయక చవితి అనీ, అడపాదదపా వచ్చే పర్వదినాలకే కాక సత్యనారాయణ ప్రతం అనీ, గృహ ప్రవేశమనీ రెండంటే రెండు ఆకులని అడిగి కనీసం రెండు కొమ్మలు తుంచి వెళ్ళిపోయేవారు నాకు పరిచయమైన వాళ్ళు కొందరు. ఏ పరిచయము లేకున్న గోడమీదకు ఎదిగి రెండు కొమ్మలు ఇతరులకు కనిపించిన నేరానికి కొందరూ ఆ కోలుకుంటున్న మొక్కను హింసించేవారు.

ఉక్కలేఖనం:- రిటైర్డ్ జీవితం; పరలక్ష్మీప్రతం; ఉప్పేక్షించు; అభ్యర్థన; వనమహాత్మవం.

మొదట్లో నేను మొహ మాటపడి ఉప్పేక్షించినా దినదినం దిగజారిపోతున్న మొక్క పరిస్థితి చూసి రాసురానూ నిష్ఠారంగా ఇవ్వలేనంటూ వాళ్ళ అభ్యర్థన త్రోసిపుచ్చడం ప్రారంభించాను.

‘శుభమా అని రెండు ఆకులడిగితే లేపని అనడానికి నోరెట్లా పస్తుందో’ అని నాకు వినిపించేటట్లు గొఱుక్కుంటూ పోయేవారు. మొక్క క్రమంగా నిలదొక్కొని పెరిగింది కానీ నేను ఎవ్వరికీ కానివాడినై పోయాను.

ఒకసారి
మేమంతా ఇంటికి
తాళంవేసి ఊరెళ్ళవ
లసివచ్చింది.

సాయంత్రం ఇంటికి పస్తునే అలవాటు ప్రకారం నాదృష్టి మామిడిమొక్క మీదికి పోయింది గుండె ఆగినంత పని అయింది. కళకళ లాడె మొక్క కొమ్మలూ, రెమ్మలూ తెగి అకాలంలో శిశిరం వచ్చినట్లు విషాదంగా నన్ను చూసి విలపించింది. కాస్త దూరంగా చెప్పలు పగిలేటట్లు మైక్ వినిపించింది. అటుగా పోయి చూశాను. మామిడాకుల తోరణాల వేదిక మీద గంభీరంగా నిలబడిన వక్క కంఠం సవరించుకుంటున్నాడు. “వనవహోత్సవం సందర్భంగా అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టవలసి ఉందనీ అందులో చెట్లు నాటడం, వాటిని కాపాడటం వచ్చుఫ్యం” అది చూచి నేను నోరెళ్ళ బెట్టను. సందర్భమేవో వనవహోత్సవం. అంటే చెట్లు నాటడం-కాపాడటం-పర్యావరణ పరిరక్షణ. కానీ ఒక చెట్లును సర్వనాశనం చేసి కార్యక్రమానికి అందం చేకూర్చం అనుకుంటున్నారు. ఈ ఘృవృత్తి మారాలి కాబట్టి విద్యార్థులారా! హరితసేనగా ఏర్పడిన మీరు దీనికి తోడ్పడాలి. నేను కూడా మీకు తప్పక సహాయ పడతాను. అప్పుడే మనం “పృష్ఠోరక్తలిరక్తితః అన్న మాటను నిజం చేసిన వాళ్ళమపుతాం” అంటున్నాడు. సభ ఏర్పాటు చేసిన పెద్దలూ, యువకులూ, అభిమానులూ చప్పట్లు కొడుతున్నారు.

రచయిత పరిచయం :-

కీ.శే. గిడుగు రాజీశ్వర రాపుగారు పర్మాకిమిడిలో జన్మించారు. అక్కడ ప్రసిద్ధ రచయితలు లోణంకి అప్పులస్సామి, కొత్తపల్లి వీరభద్ర రావు గార్ల శిష్యరికంలో సాహిత్యం పట్ల అభిరుచి కలిగింది. 1953లో ఉత్కత విశ్వ విద్యాలయం నుంచి డిగ్రీపొందారు. మద్రాస (చెప్పె) ఏ.పి అఫీసులో ఉద్యోగంలో చేరి 1956లో ప్రాదరాబాదు వచ్చారు. అసిస్టాంట్ ఆడిట్ అఫీసరుగా 1991లో పదవీ విరమణ చేశారు. పీరు గిడుగు వేంకట రామార్థి పంతులుగారి మనవడు.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) ప్రకృతివనరులు అని వేటని అంటారు?
- 2) వాటని ఎలా కాపాడుకోగలము? చర్చించండి.

II. మీ ఉపాధ్యాయిని/ఉపాధ్యాయుడు పాతాన్ని

ప్రకాశపరసం చేయునపుడు శ్రద్ధగా విసండి.

కొత్తపదాలను, అలోచనలను, సంకల్పనలను

(కాన్సెప్టు) నోటు పుస్తకంలో నమోదు చేసుకోండి.

III. చదపండి-అలోచించండి-రాయిండి.

అ) అర్థాలు రాయిండి

(గొడవ, పర్యాచినం, కంచె, బాలరసాలం)

- 1) మొక్కల చుట్టూ రక్షణ కోసం ఏర్పాటు చేసే ముళ్ళకొమ్మల దడి.
- 2) లేత మామిడి చిగురు.
- 3) వ్యక్తుల మధ్య జరిగే వాగ్యాదం
- 4) పండుగకు గల మరోపదం

ఆ) ఎవరు, ఎవరితో అనిరి.

- 1) 'గొడ్డుకేమి తెలుస్తుందండి'.
- 2) 'లేవని అనడానికి నోరెట్లా వస్తుందో'.
- 3) 'చెట్లని నాటడం, వాటని కాపాడటం ముఖ్యం.'

ఇ) సమాధానాలు రాయిండి.

- 1) రచయిత చేసిన పారపాటు ఏంటి?
- 2) ఎదురింటి వాళ్ళ బట్రె ఏం చేసేది?
- 3) రచయితకు మనమ్మలతో ఎందుకు పేచీ ప్రారంభమైంది?
- 4) 'నేను ఎవ్వరికీ కాని వాడినై పోయాను'- వివరించండి.

- 5) సాయంత్రం ఇంటికి వచ్చిన రచయిత గుండె ఆగినంత పనయింది. ఎందుకు?
- 6) వక్క ఏం చెప్పున్నాడు?

ఈ) మండలికరణంలోని పదాలతో భాషీలు

పూరించండి.

(తాళంవేసి, కంచె, గోడ, కానివాడినై, పెరటి)

- 1) కట్టుకున్న ఇంటి _____ లో కాస్త భాళీ జాగా ఉంది.
- 2) కాంపోండ్ గోడ కట్టలేక _____ వేశాను.
- 3) నేను ఎవ్వరికీ _____ పోయాను.
- 4) ఒకసారి మేమంతా _____ వెళ్ళవలసి వచ్చింది.

ఉ) సరైన సమాధానాన్ని గుర్తించి రాయిండి.

- 1) రచయిత తన ఇంటి పెరటిలో నాటిన మొక్క.

(అ) కొబ్బరి (ఆ) జామ

(ఇ) మామిడి (ఈ) వేప

- 2) మొక్క రెమ్మలు తొడిగి కంటికి ఇలా కనిపించింది.

(అ) ఇంపుగా (ఆ) కమ్మగా

(ఇ) తృప్తిగా (ఈ) కంపుగా

- 3) సభ జరుగుతున్న సందర్భం

(అ) వన్య ప్రాణి మహోత్సవం

(ఆ) వన మహోత్సవం

(ఇ) బాలల దినోత్సవం

(ఈ) ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం

IV. భాషావగాహన

అ) సంఘలను జతపరచండి.

(1) నీడను + ఇచ్చే	(అ) మరేదో
(2) మరి + ఏదో	(అ) మామిడాకులు
(3) మామిడి + ఆకులు	(ఇ) నీడనిచ్చే

అ) సమాసాల పేర్లు రాయండి.

- 1) లేతదైన మామిడి మొక్క
- 2) పశుపుల యొక్క బాధ
- 3) కొమ్మలు మరియు రెమ్మలు

ఇ) జాతీయాలను సాంతపక్కలో ఉపయోగించి రాయండి.

- 1) తమల పాకుల్లా సమలడం

2) కంటికి ఇంపుగా

- 3) గుండె ఆగినంతపని
- 4) చెవులు పగిలేటట్లు
- 5) కళకళలాడు.

ఈ) గీతగీసిన పదాలు ఏ భాషాభాగానికి చెందినవో

రాయండి.

- 1) నా దృష్టి మామిడి మొక్క మీదికి పోయింది.
- 2) వక్త గంభీరంగా కంఠం సపరించుకుంటున్నాడు.
- 3) అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టవలసి ఉంది.
- 4) మామిడి చెట్టు నన్ను చూసి విలపించింది.

V. సృజనాత్మకత

- 1) మీ పాతశాలలో జరిగిన వనమహాత్మవ

దినోత్సవాన్ని గురించి కింది అంశాల
అధారంగా నివేదిక రాయండి.

నివేదిక : ఏదైన ఒక కార్యక్రమం జరిగిన

విధానాన్ని అంచెలంచెలుగా, సంక్షిప్తంగా రాయడాన్ని ‘నివేదిక’ అంటారు.

అంశాలు:-

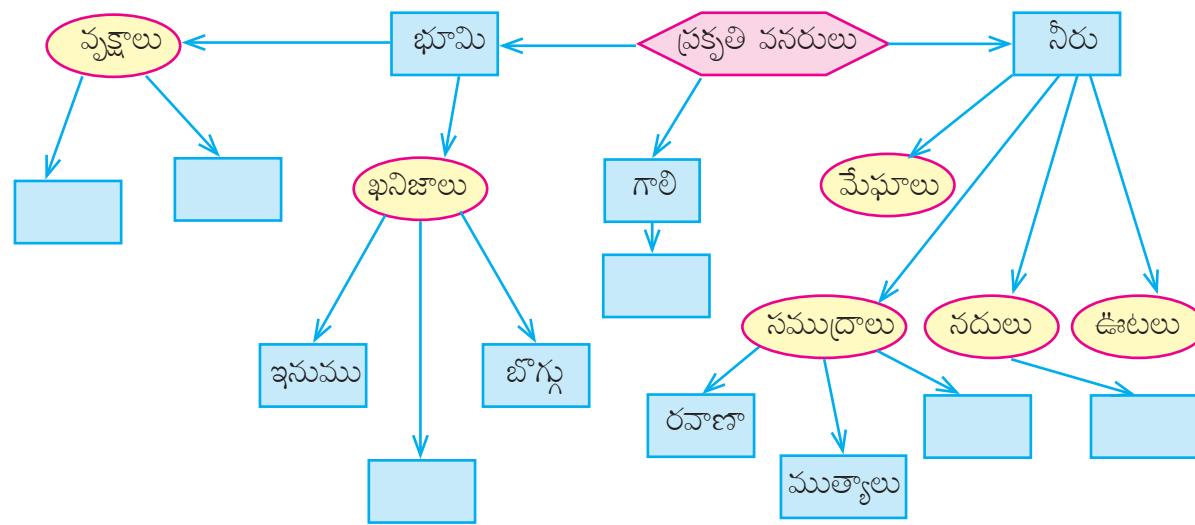
1. పూర్వతయారీ
2. ముఖ్యాలతిథి ఆగమనం - ఆహోనం
3. ప్రధానోపాధ్యాయుల స్వగతపచనాలు

4. ముఖ్య అతిథి తదితరులచే పృష్ఠారోపణ

5. ముఖ్య అతిథి సత్కారం ప్రసంగం

6. వందన సమర్పణ

- కింది సంకలనా చిత్రాన్ని (కాసెప్ట్ మ్యాప్) పూరించండి.

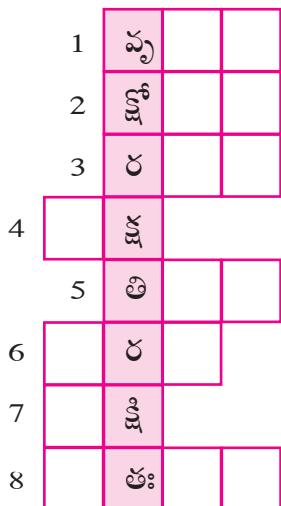

- ప్రకృతి పనరులు - వాటి ఉపయోగాలను పట్టికలో చూపండి.

ప్రకృతి పనరులు	ఉపయోగాలు

- గడిమడి పూరిద్దమా!

ఆధారాలు:

- చెట్టు పర్యాయపదం (3)
- బాధపడు (3)
- కాపాడు (3)
- సూరు వేలు (2)
- చీకటి (3)
- తక్కువ పడుట (3)
- పిట్టకు మరో పీరు (2)
- రాణుల నివాసం (4)

- డోహిద్దం -చెపుదాం-రాధ్మం

- పక్క చిత్రాన్ని గమనించండి.

- మొక్క-బల్రె (గేద)లు ఒకదానితో ఒకటి ఏమని సంభాషించుకుంటున్నాయో డోహించి రాయండి.

కర్మధారయ సమాసము

*గణేశోత్సవం కొఱకు డోరువాడా గొప్ప పందిళ్ళు వేళారు. బాజాభజంల్రీలతో విగ్రహాన్ని తీసుకొని వచ్చారు. మెల్లని చూపులతో, చాట చెపులతో, లంబోదరుని విగ్రహం చూడముచ్చటగా వుంది. తెల్ల కలువలతో పచ్చని పత్రితో గణేశుని అలంకరించి వేద మంత్రాలతో పూజించారు.

ఉపా : కిందటి తరగతిలో మీరు తత్త్వరుష, ద్వంద్య సమాసాలను గురించి తెలుసుకున్నారు కదా.

రమ్య! గణేశోత్సవం అనే పదానికి విగ్రహ వాక్యం చెప్పి ఏ సమాసమో చెప్పు.

రమ్య: గణేశుని యొక్క ఉత్సవం - ఇది షష్ఠి తత్త్వరుష సమాసము.

ఉపా : చాలా చక్కగా చెప్పావు. వరుణ్ నున్న చెప్పు ‘వేదమంత్రాలు’ ఏ సమాసం.

వరుణ్: వేదమందలి మంత్రాలు - సష్టుమీ తత్త్వరుష సమాసం.

ఉపా : సరిగా చెప్పావు - కూర్చో - మరి సరితా నీవు చెప్పు ‘బాజాభజంత్రీలు’ ఏ సమాసం.

సరితః: బాజాలును, భజంత్రీలును - ద్వాంద్వ సమాసం అవుతుంది సార్

ఉపా : అవును, సరితా చక్కగా చెప్పావు. ఈ రోజు మనం విశేషణ, విశేషములతో ఏర్పడే సమాసం గురించి తెలుసుకుండాం. ‘మెల్లని చూపులు’ - అన్న పదానికి ఎలా విగ్రహావాక్యం చెప్పవచ్చు వరుణ్.

వరుణ్ : ‘మెల్లనైన చూపులు’ అంటారు కదా సార్!

ఉపా : బాగా చెప్పావు. ‘చూపులు’ నామవాచకం, దీన్నే ‘విశేషణం’ అని కూడా అంటారు. ‘మెల్లనైన’ అన్నది విశేషణం. ఈ విధంగా విశేషణ విశేషములతో ఏర్పడే సమాసాన్ని ‘కర్మధారయం’ అంటారు.

గొప్ప పందిళ్ళు - గొప్పమైన పందిళ్ళు

తెల్ల కలువలు - తెల్లనిమైన కలువలు అని విగ్రహావాక్యం చెప్పుకుంటాం. ‘పచ్చని పత్రి’ అన్న పదానికి విగ్రహ వాక్యం చెప్పగలవా తరుణ్

తరుణ్: ‘పచ్చమైన పత్రి’ అని చెప్పవచ్చు కదా సార్.

ఉపా : అవును, సరిగా చెప్పావు. ఇందులో ‘పచ్చని’ అన్న విశేషణం. సమాసంలో మొదటి పదంగా వుంది కనుక దీన్ని ‘విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయం’ అంటారు. విశేషణం సమాసంలో రెండవ పదంగా వుంటే ‘విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయం’ అవుతుంది.

ఉడా : కపోత వృథము = వృథమైన కపోతము

చరణకమలములు = కమలముల వంటి చరణములు

కింది పదాలకు విగ్రహావాక్యాలు రాసి ఏసమాసములో రాయండి.

- 1) లేతమామిడి 2) రెండు రెమ్ములు 3) మామిడిచిగురు 4) ముత్తుకంచె

“పిట్టకూత కమ్ముదనం.
పుట్టతేనె తియ్యదనం.
చెట్టు నీడ చల్లుదనం” -
దీనికి తగిన బొమ్మను
పక్కగడిలో గీయండి.

నేనివి నేర్చుకున్నా.

- పర్యావరణ ఆవశ్యకత
- వృక్షోరక్షణ రక్షితః
- కర్మధారయ సమాసం

విష్ణు : పర్యావరణ దినోత్సవం సందర్భంగా పారశాల ఖాళీ స్థలంలో మొక్కలు నాటి వాటికి పేర్లు పెట్టండి. అని చక్కగా పెరిగేలా చూడండి.

6. గమ్యం చేరుకునే వరకు ఆగకు

పాశంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

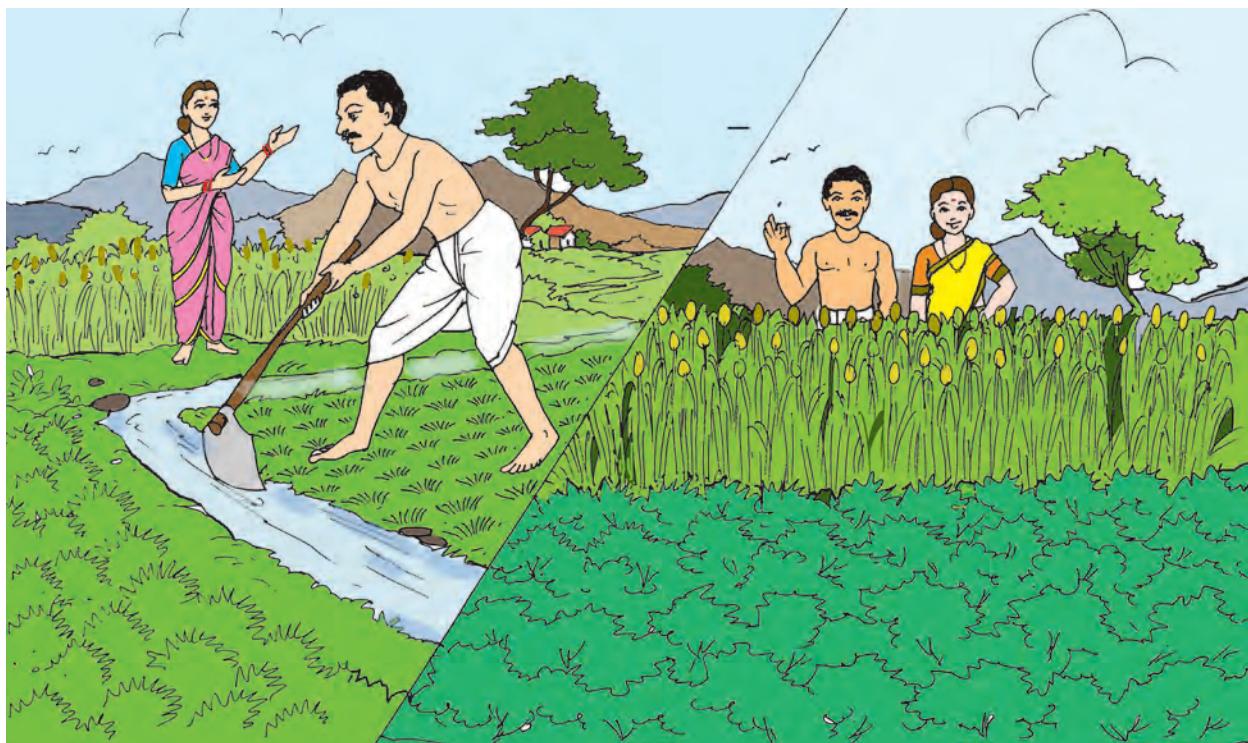

- పూర్వం స్వాయంబూర్ణ దేశంలో రాబ్రీ బ్రూస్ అనే రాజు ఉండేవాడు. అతడు కైర్యశాలి, వివేకవంతుడు. అతడు తనపై దండెత్తిన ఇంగ్లాండు రాజుతో తనకున్నది చిన్న పైన్యమైనప్పటికి ఆరుసార్లు పోరాదడాడు. కానీ ఘలితం లేకపోయింది. ఒక గుహలో తల దాచుకుకోవలసివచ్చింది. ఇక పోరాదలేననుకున్నాడు. ఆసమయంలో గుహద్వారాంపై ఒక సాలెఫురుగు గూడు అల్లడానికి ప్రయత్ని ఆరుసార్లు విషలమైంది. కానీ పట్టు విడవక ప్రయత్నించి ఏడవ సారినఫలమైంది. ఆచిన్న జీవిని చూచి బ్రూస్ ప్రేరణ పొందారు.

- మీరు గ్రేహంచిన దానికి, కింది కథకు ఏదైనా పోలిక ఉందేమో చూధ్యమా?

ఒక ఊళ్ళో సోమయ్య, రాజయ్య అని ఇద్దరు రైతులు పుండేవారు. వారిద్దరి పొలాలు ప్రకృప్రకృనే ఉండేవి. సోమయ్య చాల కష్టపడి పనిచేసేవాడు. కానీ రాజయ్య చాలా సోమరిపోతు. ఒకసారి అనాప్సి సంభవించడం వల్ల రెండు సంవత్సరాలు వర్షాలే పడలేదు. పొలాల్లో పెట్టిన పైర్లు ఎండిపోసాగినవి. సోమయ్య తీవ్రంగా చింతించసాగాడు. “ఇలా

ఇంకొన్ని రోజులు జరిగిందంటే తినడానికి తిండి లేక చావాల్సిందే. తన భార్యాబిడ్డలు అకలి బాధతో అలమటించి పోవాల్సిందే. ఇప్పుడు ఎలాగైనా నేను నా పొలానికి నీళ్ళ వసతి కలిగించాలి. అప్పుడే ఈ వరిపైల్లన్ని పంటకు వస్తాయి.” వెంటనే ఇంటి సుండి బయలుదేరి, తన పొలం చుట్టూ పక్కల శ్రద్ధగా వెతకసాగాడు. భగవంతుని కృపవలన అతనికొక

నది కనిపించింది. అందులో నీరుపుష్టులంగా వుంది. ఆనందంతో వెంటనే పార తీసుకొని తన పాలానికి నది నుండి కాలువ త్రవ్యడం ప్రారంభించాడు.

పెందలకడనే లేచి ఇల్లు వదిలిన సోమయ్య మధ్యహ్నం భోజన సమయం దాటినా తనపని మానలేదు. ఒళ్ళంతా చెమటలు పోస్తున్నాయి. ఎండ తీవ్రంగావుంది. కానీ అతనికి తాను ఇంకా భోజనం చేయలేదని, ఎండ తీవ్రంగా పుందనే ధ్వనయే లేదు. ఎలాగైనా సరే ఈ కాలువ తస్యేయాలన్న దృఢ నిశ్చయం మాత్రమే అతనిలో కనిపిస్తున్నది.

సోమయ్య భార్య తన కూతురును పంపించింది నాస్నను పిలుచుకు రమ్మని. “ఈ కాలువ పని పూర్తి చేసే వరకు నేను భోజనం ముట్టుకోను. నీవు వెళ్ళిపో! ఇంక కొంత సేపట్లో పని పూర్తి కాగానే వచ్చేస్తాను.? “అంటూ కూతురిని పంపించేసి మళ్ళీ పనిలో మునిగి పోయాడు సోమయ్య.

సాయం సమయమై పోయింది. భర్త ఇంకా తిరిగి రానందువల్ల సోమయ్య భార్య తానే పాలానికి వెళ్ళి సోమయ్యతో, “ఏమండి! మిమ్మల్నే. రోజంతా గడచిపోయింది. వంటంతా ఆరిపోయినా మీరు

భోజనానికి రావడం లేదే! కాస్తా భోజనం చేసింతర్వుత మీపని మీరు చూసుకోకూడదా! రండి, రండి! స్నానం చేసి భోంచేద్దరు గాని!” అంది. చూడు! నీళ్ళ లేకుండా పైర్లంతా ఎలా ఎండి పోతున్నాయో! ఇప్పుడు పాలానికి కాలువ త్రవ్య నీళ్ళ తీసుకురాకపోతే, మనమందరం తిండి లేక చావాల్సిందే. ఈ రోజే మన పాలానికి నీళ్ళ వచ్చి తీరాలి! అంత వరకు నేను భోజనం ముట్టుకోను అన్నాడు.

సోమయ్య కాలువ త్రవ్యడం ముగించే సరికి అర్థ రాత్రివేళ అయింది. అప్పటికి నది నుండి కాలువ ద్వారా తన పాలానికి నీరు ప్రవహించడం జరిగింది. ఆనందంతో కుప్పిగంతులు వేసింది సోమయ్య హృదయం.

ఇంటికి తిరిగి వస్తూనే సోమయ్య స్నానం చేసి తృప్తిగా భోంచేసి, తాంబూలం వేసుకొని తాజాగా కునుకు తీయసాగాడు.

సోమయ్య కాలువ తీసున్నాడన్న విషయం తెలిసిన వెంటనే రాజయ్య కూడా పార తీసుకొని బయలుదేరాడు. తన పాలానికి నీళ్ళ తెచ్చేందుకు కాలువ త్రవ్యడం ప్రారంభించాడు. మధ్యహ్నమయ్య

సరికి రాజయ్య భార్య వచ్చి భోజనమునకు రమ్మని భర్తను పిలిచింది. వెంటనే రాజయ్య “నువ్వు పిలుస్తున్నాను కాబట్టి వస్తున్నా” అంటూ పారమ అక్కడే వదిలేసి ఇంటికి వచ్చాడు. భోజనం చేసిన తర్వాత మళ్ళీ పాలానికి వెళ్ళడానికి బుద్ధి పుట్టలేదాతనికి. మరుసటి రోజు వేరేదో పనిమీద వెళ్ళి పోయినందువల్ల కాలువ త్రవ్యకం పని జరగలేదు. ఇలాగే లేనిపోని కారణాలవల్ల కొన్ని రోజులు గడవడంతో నీరు లేక పైరు పూర్తిగా ఎండిపోయింది.

కానీ సోమయ్య పొలములో పరిపైరు పెరుగుతూ ఉంది. రాజయ్య పొలము ఎడారిలా అయిపోయింది సోమయ్య తన గమ్యం చేరుకునే వరకు ఆగక ముందుకుపెళ్ళాడు. అందువల్ల సౌఖ్యంగా జీవించడానికి పిలుకలిగింది. కానీ రాజయ్య మధ్యలో ఆగిపోయినందువల్ల గమ్యస్థానం చేరలేక పోయాడు. అందుకే మనము ఏ పని ప్రారంభించినా ఆ పని ముగిసే వరకు ఆగకూడదు.

నీరు ఉంచేనే క్లేమం. లేకుంటే క్లామం

I. విషండి-సంభాషించండి.

- 1) వర్షాలు లేకపోవటం వలన కలిగే పష్టాలను మీ సహ విద్యార్థులతో చర్చించండి.
- 2) ఏమే విషయాల్లో దృఢ నిశ్చయం అవసరం అని మీరు భావిస్తారు?

II. పాఠంలోని-రాబ్ర్ట్బ్లాస్-సారీడు, -సోమయ్యవైనం,-రాజయ్యవైనం... సన్నిహితాలను నాటకీకరణ చేయండి.

III. చదవండి-ఆలోచించండి-రాయండి.

అ) ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- 1) సోమయ్య, రాజయ్యల పైర్లు ఎండి పోవటానికి గల కారణం ఏమటి?
- 2) సోమయ్య, రాజయ్య వ్యక్తిత్వాల మధ్యగల భేదం ఏంటి?
- 3) సోమయ్య హృదయం ఆనందంతో గంతులు వేయడానికి కారణం వివరించండి.

అ) ఎవరు, ఎవరితో అనిరి.

- 1) రండి! స్నానం చేసి భోంచేద్దరుగాని!
- 2) ఈరోజే మన పాలానికి నీళ్ళు వచ్చితీరాలి.

ఇ) కింది పదాలకు అర్థాలను నిఘంటుపు సహయంతో వెదికి ‘నానిఘంటుపు’లో చేర్చండి.

(1) అనావ్యాప్తి	(2) అలమటించుట
(3) కన్నుల విందు	(4) గమ్యము

ఈ) కింది వాక్యాలలోని తప్పు/ఒప్పులను గుర్తించి రాయండి.

- (1) రాజయ్య కష్టపడి పనిచేసే స్వభావం కలవాడు. ()
- (2) సోమయ్య తనపాలానికి నది నుండి కాలువ త్రవ్యాడు. ()
- (3) నీవు పిలుస్తున్నాను కాబట్టి వస్తున్నాను అన్నాడు సోమయ్య. ()
- (4) రాజయ్య పొలం కన్నుల విందుగా పెరుగుతున్నది. ()

IV. భాషావగాహన

అ) కింది పదాలను విడదీసి, సంఘీఫేర్లను రాయండి.

(1) వారిద్దరు	(2) ఎలాగైనా
(3) రోజంతా	(4) మనమందరం

ఆ) కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి ఏ సమాసమో తెల్పండి.

(1) భార్యాబిడ్డలు	(2) దృఢ నిశ్చయం
(3) మధ్యహ్నం	(4) కన్నుల విందు

ఇ) కింది వాక్యాలలోని విభక్తులను రాయండి.

- 1) అనావ్యాప్తి వలన రెండు సంవత్సరాలు వర్షాలు పడలేదు.
- 2) కూతురిన్ని పంపించేసి పనిలో పడ్డాడు.
- 3) భార్య సోమయ్యతో రండి! స్నానం చేసి భోజనం చేద్దరు అంది.

ఉ) కింది వాక్యాలలోని క్రియలను క్రియ
విశేషణాలను గుర్తించి రాయండి.

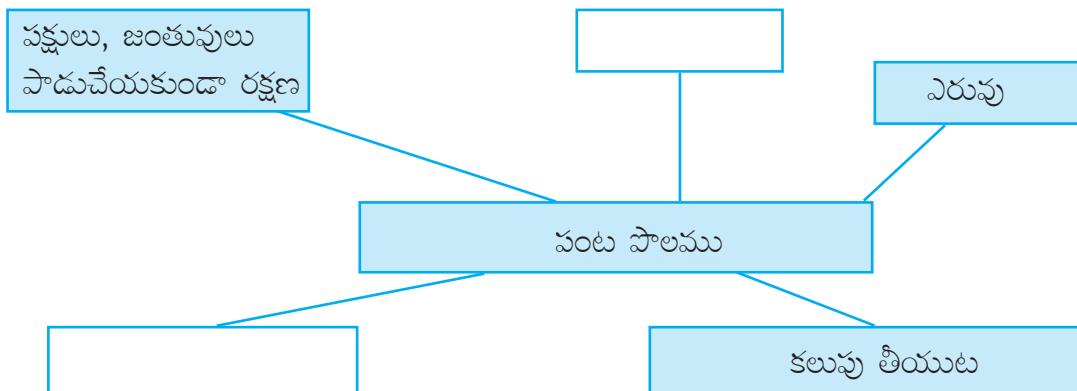
- 1) శిల్పి శిల్పాలను చెక్కాడు
శిల్పి శిల్పాలను అందంగా చెక్కాడు.
- 2) కృష్ణుడు వేణుగానం చేస్తున్నాడు
కృష్ణుడు వేణుగానాన్ని మధురంగా
చేస్తున్నాడు.

ఊ) కింది వాక్యాలలోని కర్మాధారయ సమాపొలను
గుర్తించి రాయండి.

- 1) కొలసులో అందమైన తెల్లకలువ జంట
వున్నది.
- 2) భవనం కూలడముతో భీకరధ్వని వినవచ్చేను.
- 3) గున్నమామిడి కొమ్మపై కోయిల
పాడుతున్నది.
- 4) వినీలాకాశంలో పక్కలు ఎగురుతున్నాయి.
- 5) శ్రోతులు దివ్యగానాన్ని విని మంత్ర
ముగ్గులైనారు.

V. సృజనాత్మకత

అ) పొలంలో పంట సమ్మిధ్యిగా పండాలంచే ఏమేమి అవసరమో అల్లికను పూరించండి. దాని ఆధారంగా
పది వాక్యాలు రాయండి.

ఆ) ఏదైనా పనిని ప్రారంభించినపుడు దానిని పట్టుదలతో సాధించేవరకు విషమీంచరాదు.

ఉదా:- స్వాతంత్ర్యోద్యమం - గాంధీజీ పట్టుదల - సత్యాగ్రహం జైలు జీవితం/శిక్ష -
సహాయనిరాకరణ ఉద్యయం - స్వాతంత్యసాధన. స్వాతంత్య సాధనకు గాంధీజీ ఎలా
పరిశ్రమించారో పై అంశాల ఆధారంతో రాయండి.

- ఇ)
- 1) పారంలోని ‘సాయం సమయమై పోయింది’..... నేను భోజనం
ముట్టుకోను అన్నాడు” వరకు గల పరిచేధాన్ని
అనులేఖనం చేయండి.
 - 2) పై పరిచేధం ద్వారా తెలియుచున్న సోమయ్
వ్యక్తిత్వం గురించి ఆలోచించండి-రాయండి

వివిధ తరగతుల విద్యార్థులు విషార యాత్రలో ఒకరినోకరు పరిచయం
చేసుకోవాలను కున్నారు. మీరుకూడా పాల్సునండి.

స్టాప్సుకుండాం-నప్పిట్టం.

విద్యార్థిని : నా పేరు పూజ

విద్యార్థి : నా పేరు ఇంగ్లీషులో చెప్పా కనుక్కొండి. ‘టెంపుల్ ప్రెస్ట్ రాజు’

విద్యార్థులు : గుడిమెట్ల రాజు

విద్యార్థిని : నా పేరు సావి ‘బెన్’ కాదు, సావి ‘టూ’ కాదు. మరేంటి?

విద్యార్థులు : సావి‘త్రి’

విద్యార్థి : నా పేరు “కాటన్ స్నైక్ కింగ్”

విద్యార్థులు : — త్రి — గ — జు

తెలుగు సంఘలు

అకార సంధి:

అత్యసంధి:- అత్త అనగా ప్రాస్య అకారము

సూత్రము : అత్తసుకు సంధి బహుళము.

బహుళము అనగా - 1) సంధి తప్పక జరుగుట (నిత్యం)

2) సంధి జరుగక పోపుట (నిషేధం)

3) సంధి రెండు విధములుగా జరుగుట. (వైకల్పికం)

4) సంధి వేరు విధముగా జరుగుట (అనివార్యం)

అను నాలుగు విధములు పుండును.

ఉదా:- 1) రామ + అన్న = రామన్న ... సంధి జరిగిన రూపము (నిత్యం)

2) మా + ఇల్ల = మాయిల్ల ... సంధి జరగిన రూపము (నిషేధం)

రెండు అచ్చుల మధ్య సంధి జరగినచే ‘యట్’ ఆగమముగా వచ్చును. కముక

మా + య్య + ఇల్ల = మాయిల్ల ... అయినది

3) మేన + అత్త = మేనత్త (వైకల్పికం)

మేనయత్త

4) ఒక + ఒక = ఒకోక (అస్యకార్యం)

ఒక + ఒక = ఒకోక.... కావలసి యుండగా సంధి జరుగక పోపుటచే వేరొక అక్షరము వచ్చి

ఒక + న్ + ఒక = ఒకోక.... అను రూపము ఏర్పడినది.

అకార సంధి

నేనివి నేరుకున్నా.

- తల పెట్టిన కార్యం సాధించే వరకు పట్టుదల కలిగి పుండాలి. • అకార సంధి

విషార : ఏ పనిని వాయిదా వేయకుండా రేపటి పని ఇవాలే చేద్దాం. ఇవాల్లిపని ఇప్పుడే చేద్దాం. అన్న సూక్తిని నిజజీవితంలో ఆచరించండి.

7. సుభాషితాలు

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

అనగనవగరాగ _____

- ఇటువంటి పద్యాలను ఏమంటారు?
- ఈ శతక పద్యాలు భక్తి, నీతి మొదలగు అంశాలు బోధించేవిగా ఉంటాయి.
- ప్రస్తుత పార్యభాగంలోని పద్యాలను చదిని దానిలోని నీతిని,
జ్ఞానాన్ని గ్రహించి, ఆచరించండి.

వినర వేమ
పై పద్యాన్ని పూరించండి.

తే॥ తరువులతి రసఫల భార గురుతగాంచు
నింగి వేలుచు నమ్మత మొసగు మేఘు
డుఢుతులు గారు బుధులు నమ్మధి చేత
జగతి నుపకర్తలకు నిది సహజగుణము 1

తే॥ తనిసిరే వేల్పులు దధి రత్నముల చేత
వెఱచిరే ఘోర కాకోల విషము చేత
విడిచిరే యత్త మమ్మతంబు వోడము దనుక
నిశ్చితార్థంబు వదలరు నిపుణమతులు 2

చం॥ చదువది యొంతగల్గిన రసజ్జత యించుక చాలకున్ననా
చదువు నిర్భ్రకంబు గుణసంయుతులేవ్వరు మెచ్చరెచ్చటం
బదునుగ మంచికూర నలపాకము చేసిననైన నందు నిం
పొదవెడు నుప్పులేక రుచి పుట్టుగ నేర్చుసటయ్య భాస్కరా! 3

చం॥ ఉరుగుణ వంతుడొడ్డు తన కొండ పకారము సేయు నష్టుడం
బరహితమే యొనర్చునోక పట్టున వైసను గీడుజేయగా
నెఱుగడు, నిక్కమెకద యదెట్లనఁ గవ్వము బట్టి యొంతయున్
దరువగ జొచ్చిసం బెరుగు తాలిమి సేయదె వెన్న భాస్కరా!

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం.

అర్థాలు - భావాలు.

- 1) అర్థాలు: తరువులు = చెట్లు; ఫలము = పండు; నింగి = ఆకాశము; వ్రేలుచు = వ్రేలాడుచు; అమృతము = నీరు; ఉధ్యతులు = గర్వించినవారు; బుధులు = పండితులు; జగతీ = ప్రపంచం; ఉపకర్తలు = ఉపకారం చేయువారు.

భావం : పండ్లతో నిండి పున్న వ్యక్తాలు వంగిపుంటాయి. ఆకాశంలో ఉన్న మేఘుడు అమృతం వంటి నీటిని ఇస్తాడు. ఎంతో సంపన్ములైననూ సత్పురుషులు గర్వాన్ని పొందరు. పరోపకార పరాయణులకు ఇది సహజ గుణం.

- 2) వేల్యులు = దేవతలు; యత్నము = ప్రయత్నము; నిశ్చితార్థము = తలపెట్టిన కార్యము; నిపుణమతులు = ధీరులు; దధి = పెరుగు; వెఱచి = భయపడి; తనియుట = తృప్తిపడుట

భావం : అమృతం కోసం పాల సముద్రాన్ని మధ్యస్తున్న దేవతలు అందులో లభించిన రత్నాలకు సంతోషించలేదు. అందులో పుట్టిన కాలకూట విశోనికి భయపడలేదు. అమృతం లభించేదాక తమ ప్రయత్నాన్ని వీడలేదు. ధీరుతెప్పుడూ తాము తలపెట్టిన కార్యం సఫలమయ్యే వరకు తమ ప్రయత్నాన్ని వదలిపెట్టరు.

- 3) చదువు = విద్య; ఎంత కల్పినన్ = ఎంతనేర్చుకొని ఉన్నప్పటికిని; రసజ్జత = ఆ చదువునందలి సారమునెరుగుట; ఇంచుక = కొంచెము; నిరర్థకంబు = నిష్ప్రయోజనము; గుణ సంయుతులు = మంచిగుణములు గలవారు; మెచ్చరు = మెచ్చుకొనరు; పదసుగ్న = తగినట్లుగా; నలపాకమున్ = నలచక్కపర్తి చేయుపాకము వంటి పంటకముగా; ఇంపు + ఒదవెడు = చక్కని రుచి పుట్టించు;

రుచి పుట్టగ్న = రుచి కలుగుట; నేర్చును + అటయ్ = కలుగునా? (కలుగదు)

భావం : భాస్కర! మంచి కూరసు తెచ్చి నలునివలె పండిసనూ దానియందు కొంచెము ఉప్పు వేయకున్న రుచిపుట్టదు. అట్టే మానపుడు ఎంత సంపూర్ణ విద్యాంసుడైననూ తాను చదినిన దానియందలి రసము గ్రహించకున్నచో ఆ విద్య పలువురకు ఉపయోగపడదు. గుణవంతు తెప్పురునూ మెచ్చరు.

- 4) ఉరు = గొప్పవైస; ఒండు = ఒక; అపకారము = కీడు; పరహిత + ఏ = ఇతరులకు మేలునే; ఒనర్పున్ = చేయును; ఒక పట్టువన్ + బైపను = ఒక సమయము సంద్రెనను; చేయన్ + కాన్ = చేయుటను; ఎఱుగడు = తెలియడు; నిక్కము + ఏకదా = నిజమేకాదా; అది + ఎట్లుల + అనిన = అదెట్లువన్ = అది ఏవిధముగా అనగా; కవ్యమున్ = పెరుగును చిలికడి కవ్యమును; తరువగ్న + చౌచ్చిసన్ = చిలుకు చున్నను; తాలిమిన్ = ఓర్చుచే; ఈయదె = ఈయదా?

భావం : భాస్కర! మిక్కెలి మంచి గుణములు కలవాడు పరులు తనకు కీడును తలపెట్టిననూ ఓర్చువహించి వారికి ఏ మాత్రము అపకారము చేయక తాను పరోపకారమే చేయును. ఎట్లనగా పెరుగును కవ్యము చేత చిలుకుచున్నచో ఫలితముగా అది అతి మధురమైన వెస్పును ఇచ్చును గదా!

I. విషండి-సంభాషించండి.

- 1) ఉపకారం అంటే ఏమిటి?
- 2) మీరు ఎవరికైనా ఉపకారం చేస్తే ఆ విషయాన్ని తెలియజేయండి.

- 3) మీరు కష్టపడి సాధించిన ఏదేని నిషయాన్ని మీ స్నేహితునికి నివరించండి.

II. విసండి-అలోచించండి-రాయండి.

- 1) పద్యాలను రాగ యుక్తంగా ప్రకాశపరిశనం చేయండి.
- 2) చెట్లులేనిచో మానవజీవితం ఏ విధంగా ఉంటుందో అలోచించి రాయండి.
- 3) శతకం అంటే ఏమిటి? శతక పద్య లక్ష్ణాలను తెలిసికొని రాయండి.

(అ) కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- 1) నిపుణమతుల స్వభావమెట్టిది?
- 2) ఎటువంటి చదువు నిర్మికము?
- 3) గుణవంతుని స్వభావాన్ని కవి దేవితో పోల్చాడు?
- 4) కవి తాను చెప్పుదలచిన నిషయానికి పోలికము చెప్పటానికి కారణం ఏమిటి?

(అ) పారంలోని మొదటి పద్యాన్ని చదివి కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

- 1) గర్వాన్ని పొందనివారు
(అ) ధనవంతులు (ఆ) పండితులు
(ఇ) నిపుణులు (ఈ) అధికారులు
- 2) మేఘుడు ఏమి ఇస్తాడు ?
- 3) వానలు కురవకపోతే ఏమవుతుందో రాయండి.

(ఇ) కింది పద్యాన్ని చదివి దాని ఆధారంగా సరైన పదాలతో ఖాళీలు పూరించండి.

“తనిసిరే వేల్పులుదథి రత్నముల చేత వెఱచిరే ఫూర కాకోల నిషము చేత నిడిచిరే యత్త మన్మహితంబు వోడము దసుక నిశ్చితార్థంబు వదలరు నిపుణమతులు”

- 1) నిశ్చితార్థంబు _____
నిపుణమతులు.
(అ) కదలరు (ఆ) వదలరు (ఇ) వెడలరు

- 2) తనిసిరే వేల్పులుదథి _____ చేత
(అ) వజ్రముల (ఆ) ముత్యముల
(ఇ) రత్నముల

III. భాషాపగాహాన

(అ) కింది పదాలను వాటి అర్థాలతో జతపరచండి.

(1) ఒసగుట	(అ) దేవతలు
(2) అపకారము	(ఆ) ఇచ్చుట
(3) వేల్పులు	(ఇ) ఆకాశము
(4) నింగి	(ఈ) కీడు
	(ఉ) చీకటి

(అ) కింది సంఘలను గుర్తించి సరియైన వాటిని ఎంపిక చేసి రాయండి.

(సవర్లాధీర్ఘ సంధి, ఉకారసంధి, ఇకార సంధి, యడాగమ సంధి, అకార సంధి)

- (1) చదువు + అది = చదువది = _____
- (2) పట్టువు + ఐన = పట్టువైన = _____
- (3) నిశ్చిత + అర్థంబు = నిశ్చితార్థంబు = _____
- (4) అది + ఎట్లన = అదెట్లన = _____

(ఇ) కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి, ఏ సమాసములో తెలుండి.

- (1) నింగివేలుచు
- (2) సహజగుణము
- (3) గుణసంయుతులు
- (4) మంచికూర
- (5) పరహితము

(ఈ) ప్యాప్త్యర్థాలు

- 1) బుధులు - అన్ని నిషయములు
తెలిసినవారు - విద్యారథులు.
- 2) అమృతము - మరణము లేకుండా
చేయునది - క్షీరసాగర మధనమున పుట్టిన సుధ.

IV. సృజనాత్మకత

ప్రసంగం:

ఒక వక్త ఒక అంశాన్ని గురించి తోతల నుహేశించి సమగ్రంగా వివరించి, విశ్లేషించి మాటల్లడటాన్ని ప్రసంగించటం అనపచ్చ.

సూచనలు:

చేపే విషయం పట్ల అవగాహన ఉండాలి.

చర్చనీయాంశాన్ని సూటిగా, ఆసక్తికరంగా చెప్పాలి

తెలియని విషయాన్ని గురించి ఎవరైనా ప్రశ్నాలని విశ్లేషించి పుడు తెలుసుకొని చెబుతానని మర్యాదగా చెప్పాలి.

చర్చనీయాంశానికి సంబంధించిన చిత్రాలు/పట్లు, చార్చలను ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవాలి.

అ) కింది అంశాలను గురించి తరగతిలో ప్రసంగించండి.

- అంశాలు : 1) దేవదానపులు ఎందుకు సముద్ర మథనం చేశారు?
2) చెట్లవలన ఉపయోగాలు.

ఆ) నీపు సాధించిన ఏదేని ఒక కార్యం - దానికై నీపు ఎదుర్కొన్న వివిధ పరిస్థితులు వివరకు సాధించిన విజయం - గురించి 10 వాక్యాలు రాయి.

భాష-సౌందర్యం.

కింది సామెతలను పూరించండి.

_____ పోయి మద్దెలతో
మొరపెట్టుకున్నట్లు

_____ చేసే వాడికి ఆరునెలలు
_____ వాడికి అర నిమిషం

_____ ని చూచి
సక్క _____ చెట్టుకున్నట్లు

తాను దూర సందులేదు
మెడకొక _____

వి.సూ : వివిధ కపుల శతక పద్యాలు సేకరించి వాటిలోని మంచి విషయాలను నిజ జీవితంలో ఆచరించండి.

సంస్కృత సంఘర్షణలు

గుణసంధి :

సూత్రం: అ కారమునకు ‘ఇ, ఔ, బు’ లు పరమైన క్రమముగా ‘ఏ, ఓ, అర్’లు ఏకాదేశముగును.

వివరణ : సంధి జరుగునపుడు మొదటిపదము చివరి అమ్మ అకారముపుండి రెండవ పదము మొదటి అమ్మ ‘ఇ, ఔ, బు’లు అయినచో వాటికి క్రమంగా ‘ఏ, ఓ, అర్’లుగా ఆదేశముగా వచ్చును.

ఉదా. 1) దేవ + ఇంద్రుడు = దేవేంద్రుడు

$$\underline{\text{అ}} + \underline{\text{ఇ}} \text{ } \underline{\text{ఏ}} = \underline{\text{ఎ}}$$

2) పరమ + ఉపకారము = పరమోపకారము

$$\underline{\text{అ}} + \underline{\text{ఉ}} \text{ } \underline{\text{ఓ}} = \underline{\text{ఓ}}$$

3) మహ + బుహి = మహార్హి

$$\underline{\text{అ}} + \underline{\text{మ}} \text{ } \underline{\text{హి}} \text{ } \underline{\text{అర్}} = \underline{\text{అర్}}$$

అదేశము అసగా ఉన్న అక్షరమును తొలగించి వేరొక అక్షరం వచ్చి చేరుట

అవగాహన చేసుకుండాం – అనువాదం చేధ్యం.

- Colorful Butterflies add beauty to the Nature,
- Right from our Childhood we have seen varieties of Butterflies both in our surroundings and in Books.
- We loved sketching and coloring Butterflies
- Blue Mormon (Popilio polymnestor) Butterfly got the status of "Maharashtra State Butterfly".
- To mark this, it has been portrayed on the cover page of this Textbook of yours.

- **Blue Mormons** గురించి అంతర్జాలంలో వివరంగా చదవండి.
- ఈ సీతాకోక చిలుకను గురించి తెలుగులో ఒక చిన్న వ్యాసాన్ని రాయండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా.

- శతక పద్యాల అవశ్యకత • వివిధ శతక పద్యాలు • గుణసంధి

భలే భలే రెకులు ... నోరూలించే పూత రెకులు.

చాయాచిత్రాల సౌజన్యం : శ్రీ సత్యనారాయణ యుల్

- ఇది సున్నతంగానూ, వైపుళ్యంతో చేయ వలనిన వంటకం

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని
ఆత్మీయపురం
ప్రపంచ
ప్రసిద్ధిగాంచిన
పూతరెకుల
పుట్టినిల్లు

- ఏనికి కావలసినదల్లో
అతి సామాన్య సామాగ్రి
మాత్రమే.
• జొయ బయ్యం,
• నెయ్య • కొబ్బగా నూనె, • పంచదిర లేదొ చెల్లం.

- పూతరెకుల దొనపు
500ల సంవత్సరాల
మండి వస్తువు సంగ్రహాలు
వంటకం
- కుండపై గుడ్డతో పిండి
పూత పూయుడం వల్ల
విషిని పూతరెకులంణొరు

- జొయ బయ్యనే
బొండిలు లేదా లావులు
అని కూడా అంణొరు.
• నీరు చెట్టిన బయ్యల్ని
మెత్తగా కాటుకల
రుచ్చుతారు.
- అల్స రుచ్చిన పిండిని నీళ్ళలో
అతి ఎల్లగా కలుపుతారు

- తయారైన రెండైన రేకులను ఒకదొనైపై ఒకటి అమర్చుతారు.
- వోటిపై కొబ్బగా నెయ్య చిలుకలంచి చెల్లం/చెక్కర మరియు తై ప్రూట్స్ పొడిని చుల్లుతారు.

- వోటిని మాడు వేళ్ళ వెడల్పును పూతరేకులగా మడవడం కూడా ఒక విధ్య.

- ఇలా మడవగానే నోట్లో వేసుకుంటే ఇట్టే కలగపోయే రుచికరమైన పూతరేకులు తయార్కరి.

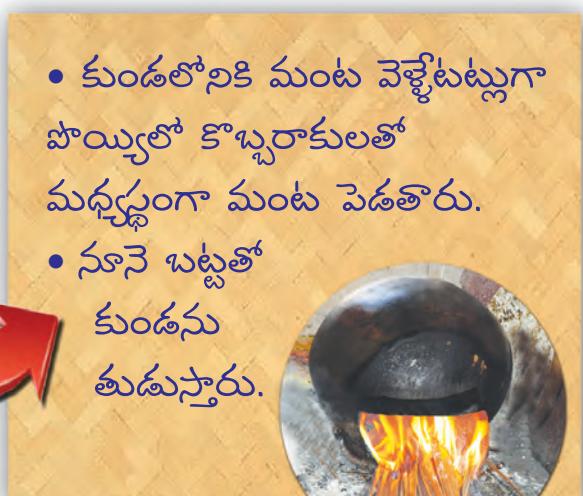
- ఒక ప్రత్యేకమైన మట్టి కుండను పొయ్య మీద బోల్సిస్తారు.

- వెంటనే కుండపై వర్షాదిన తెల్లటిరేకును లేపిత్తేని ప్రక్కన పెట్టుకుంటారు.
- ఇలారేకుల దొంతర తయారు చేసుకుంటారు.

- ఒక పుల్కానిబట్టను రెండుగా మట్టుస్తారు. దొనిని పిండిలో మంచి కుండపై వేసి చటుకున్న మందుకు లొగుతారు.

- కుండలోనికి మంట వెళ్ళిటట్లుగా పొయ్యలో కొబ్బరాకులతో మధ్యపుంగా మంట పెడతారు.
- నూనె బట్టతో కుండను తుటుస్తారు.

స్వచ్ఛత్వకర

- 1) వెనుక పుటులలోని ప్రవాహ ఆక్షతి ఆధారంగా పూతరేకలు తయారుచేయు విధానాన్ని ఘటునాను క్రమంలో రాయండి.
- 2) జట్టుపని: ప్రకటనను చూడండి, చదవండి, అర్థం చేసుకోండి. ఇలాంటి పరికొన్ని ప్రకటనలను తయారు చేయండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి.

స్వచ్ఛమైన నేతితో తయారు చేసిన కమ్మని పిండి వంటలు

- ప్రామాణికమైన రుచి
- పూర్తి సంతృప్తి
- ఆర్ట్రరుపై లభించును
- నివ్వాలకు 1234512345

- 3) వివిధ ప్రసార మాధ్యమాలలో ఆకర్షించి వంచించే వాణిజ్య ప్రకటనల గురించి – చర్చించండి– నిజనిజాలు తెలుసుకోండి.
- 4) మిగతా రాష్ట్రాలను కలుపుకుంటూ గేయాన్ని పాడిగించండి.

మేరా భారత మహాన్

రఘునాథ సందేశ తిందొము
భలె భలె చెంగాలందొము
అవయవ అప్పం తిందొము
ఆఫో! కేరళ అందొము
వడపావ శ్రీఖండ తిందొము
మార్కు మహారాష్ట్ర అందొము

ఛోలె ఒట్టారె తిందొము
భల్లె భల్లె పంజోచందొము
ఆవిల మొమోలు తిందొము
జై అరుణిచ్చల్ అందొము
భీభురా టోకలో తిందొము
సార్జచే గుజరాతందొము

అందర మొక్కె తిందొము
భారత మహాన్ అందొము

5) ముఖాముఖి:

(ఏడవ తరగతి ఉపాధ్యాయుని పాఠం

యొక్క అధ్యయన అధ్యాపనల సందర్భంగా మొబైల్ ద్వారా పిల్లలే స్వయంగా ముఖా-ముఖి జరుపుటకు అవకాశం కల్పించారు. పిల్లలు సమర్థవంతంగా సంవాదం (Effective communication) ఎలా గానించారో గమనించండి. దానిని పొడిగించండి)

పిల్లలు : నమస్కారం. మేము ముంబయిలో ఏడవ తరగతి విద్యార్థులం. మా టీచరుగారు మీతో మాటల్లాడే అవకాశం కల్పించారు.

కమలమ్మ : అప్పను. మీ టీచరు గారు ముందుగానే చెప్పారు. మీకు కావలసిన వివరాలు అడగండి.

మధుర : అమ్మా! మీరు ఇంతపైపుణ్యంతో కూడిన వంటకాన్ని ఎలా నేర్చుకున్నారు?

కమలమ్మ : చిన్నతనంలో మా అమృతమ్మకు సహాయం చేస్తూ అడుతూ పాడుతూ నేర్చుకున్నా.

సోము : సరదాగా నేర్చుకున్న దానిని వ్యాపారంగా మలచుకోవచ్చనే ఆలోచన ఎలా వచ్చిందో చెబుతారా?

కమలమ్మ : ఇలాంటి వంటకాలను చేసుకోవడం చేతకాక, తీరికలేక చుట్టు పక్కలవారు నన్ను చేసి పెట్టమని బ్రతిమలాడేవారు. నేను సంతోషంగా చేసిచ్చేదాన్ని. వాళ్ళే మెల్లిమెల్లిగా వ్యాపారంగా మారేలా చేశారు.

శాంతి : మీరే మనుకోనంటే ఒక ప్రశ్న అడగవచ్చా?

కమలమ్మ : నిస్సంకోచంగా అడగండి. నేనూ మీ అమృతమ్మ లేదా నానమ్మ లాంటి దాన్నే.

పుర్ణ : మీ వ్యాపారానికి గిరాకీ ఎలా ఉంది?

కమలమ్మ : కల్తి లేని, నాణ్యమైన పదార్థాలను వాడటంవల్ల అడపో-దడపో బాగానే సాగుతోంది.

గుణవంత్ : అమ్మా! అడపో-దడపో అంటున్నారు. అంటే నిలకడగా సాగటం లేదనా?

కమలమ్మ : (సవ్యి) మీలాంటి పిల్లలందరూ చాక్కెట్లు, పిజ్జాలు, బగ్గర్లు అదేంటో అంటారే.... అదేంటబ్బా.... పిల్లలందరూ (సవ్యతూ) “జంక్ పుడ్”

కమలమ్మ : ఆ... ఆ పుడ్లే. ఇష్టపడటం వల్ల అంతగా సాగడం లేదు. కానీ అప్పుడప్పుడు పండుగలు, పెళ్ళిళ్ళు లాంటి కార్యక్రమానికి పెద్ద అర్దర్లు కూడా వస్తుంటాయి. వ్యాపారం మాట అంటుంచి నేను చేస్తే ఒక్కమాట వింటారా? చక్కని పోపక నిలువలుగల ఆహారాన్ని తినండి. అరోగ్యంగా ఉండండి.

పిల్లలు : అలాగే అమృతమ్మా! జంక్ పుడ్కి బైబై, ఇంటి పుడ్కి సైసై

కమలమ్మ : భలే పిల్లల్లారా! మీరు.

8. లేఖ

రుచిత,
ఇంటి సంబరు : 2/8,
రవివార్ పీట్,
సోలాపూర్,
తేది : 15.12.2017.

ప్రార్థికాసంపాదకులు,
కిషోర్ మాన పత్రిక,
బాలభారతి,
పుణె - 4.

విషయం : రచన ప్రచురితమైనందుకు కృతజ్ఞతలు.

ఆర్య! గౌరవనీయులైన సంపాదకులకు,

నమస్కారం. నా పీరు రుచిత. బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా మీరు నిర్వహించిన కవితల పోటీల్లో నేను పాల్గొన్నాను. ‘చాచా నెహ్రూ’ అని నేను రాసిన కవితకు ప్రథమ బహుమతి ఇచ్చి దానిని మీ పత్రికలో ప్రచురించారు. ఈ విషయం తెలిసి మా పాతశాలలో, ఇంట్లో అందరూ నన్ను ఎంతో మెచ్చుకొని అభినందించారు. ఇది నాకు ఎంతో సంతోషం కలిగించింది. కాబట్టి మీకు నా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. బాలల్లో గల సృజనాత్మకతను వెలికి తీసి మమ్మల్ని ప్రోత్సహిస్తున్నందుకు మీకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను.

ఇట్లు,
తమ విధేయురాలు,
రుచిత.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) ఏమే సందర్భాలలో లేఖలు రాశ్తారు?
- 2) మీ కలం స్నేహితులకి లేఖ రాశ్చే ఎలా రాశ్తారు?

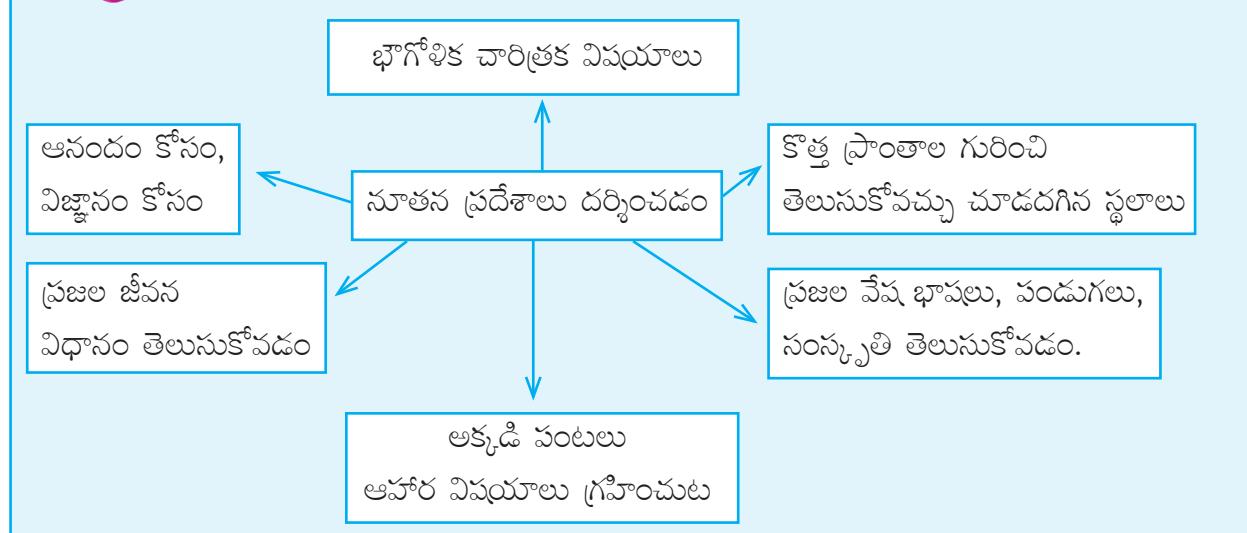
II. చదవండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) రుచితకు ఎందుకు బహుమతి పచ్చింది?
- 2) రుచిత రాసిన కవిత ఏది?
- 3) పత్రికా సంపాదకులకు రుచిత ఏవిధంగా ధన్యవాదాలు తెల్పింది?

ఇ) కింది వెబ్ (అల్లిక) ఆధారంగా వివిధ ప్రాంతాలను దర్శించడం వల్ల కలుగు ఉపయోగాల గురించి 10 వాక్యాలు రాయండి.

ఇ) మీ పరిసరాలు అపరిశుభ్రంగా ఉన్నాయి. దిగువ చిత్రాల్లో చూపించిన సదుపాయాలను సమకూర్చలసిందిగా కోరుతూ నగరపాలిక అధికారికి లేఖ రాయండి.

IV. సృజనాత్మకత

కింది లంశాన్ని సంఖ్యాప్తరూపంలో సంఖ్యాప్త సందేశ సేవ (ఎస్.ఎమ్.ఎస్) సందేశంగా మార్పిడి చేయండి.

- సంపాదకులకు నమస్కారం.

మీ 'కిస్టోర్' అక్షోబర్ సంచికలో ప్రచురితమైన భారతదేశపు వివిధ ప్రాంతాల దనరా సంబరాల గురించిన 'పుప్పులు వేరైనా పరిమళ మొక్కలే' అనే వ్యాసం చదివాను. తెలియని విషయాల నెన్నింటినో తెలుసుకున్నాను. దానని రాసిన రచయితకు, మీకు ధన్యవాదాలు.

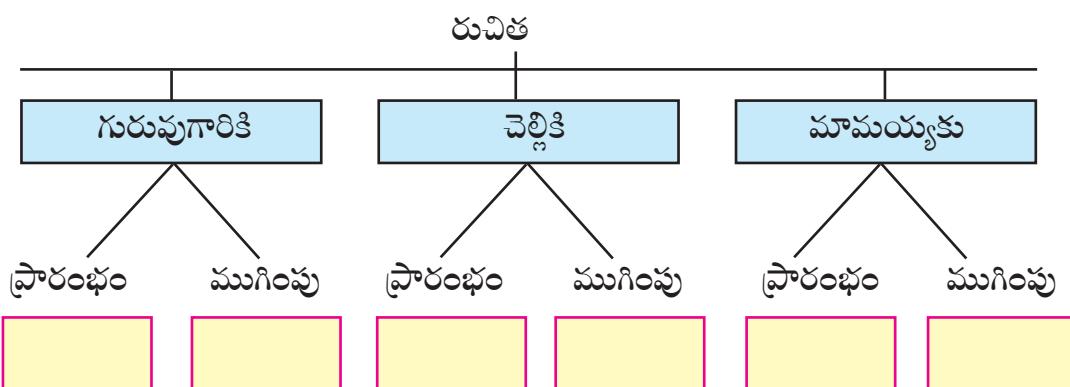
పత్రికా సంపాదకులకు రుచిత రాసిన లేఖపై చదివారు కదా! ఇప్పుడు ఆమె గురువుగారికి, చెల్లికి, మామయ్యకు ఉత్తరాలు రాయలనుకుంటున్నది. అయి వ్యక్తులను ఎలా సంబోధించాలి? ముగింపు ఎలా ఉండాలి? అని ఆలోచిస్తున్నది. సహాయపడతారా మరి!

ఎలా సంబోధించాలి?

ప్రియమైన	మహారాజశ్రీ	గౌరవనీయులైన
----------	------------	-------------

ఎలా ముగించాలి?

సమస్కారములతో	మీ విధేయురాలు	ఆశీస్సులతో
--------------	---------------	------------

సేవి సేర్పుకున్నా.

- వివిధ లేఖలు రాయు పద్ధతి

ఉమా : వివిధ రకాల అధికార, అనధికార లేఖలను విద్యార్థులచే అభ్యాసం చేయించండి.

9. బతుకమ్మ పండుగ

పారంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

- ఈ దృశ్యాన్ని గుర్తుపట్టారా?
- ఇది అంతర్జాతీయ గుర్తింపు పొందిన తెలంగాణ సాంస్కృతిక ప్రభావికి ప్రతీక.
- గిన్స్ బుక్ అఫ్ వరల్డ్ రికార్డులోనికి ఎక్కిన ఈ మహా బతుకమ్మ గురించిన వివరాలు వార్తా పత్రిక, అంతర్జాతీయ సుండి సేకరించి నివేదిక రాయండి. శీర్షిక పెట్టండి.
- ఇప్పుడు ఈ పండుగ సంబరాల గురించి పొతం ద్వారా తెలుసుకుండా.

(భాయాచిత్రం - సౌజన్యం: శ్రీ రాఘవారి వెంకటకోచేశ్వరరావు)

అనేక సంస్కృతులకు, ఆచార వ్యవహారాలకు నిలయం భారతదేశం, మనం జరుపుకునే పండుగలు ఈ రకరకాల సంస్కృతీ సంప్రదాయాలకు అద్భుతం పడుతాయి. వీటిని ఆయా రాష్ట్రాల ప్రజలు వారివారి సంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా కొద్దిపాటి తేడాలతో జరుపుకుంటారు జాతి, మత, భాషా భేదాలన్నిటికి లేకుండా అందరూ జరుపుకునే ఈ పండుగలు భిన్నత్వంలో ఏకత్వాన్ని ప్రతిచించించే మన సంస్కృతికి ఉదాహరణలు. అందులో 'బతుకు-బతుకించు' అన్నదే ఈ పండుగ అర్థం.

తెలంగాణలో 'బోడ్డెమ్మ బతుకమ్మ' పేర్లతో ఈ పండుగను జరుపుకుంటారు. ప్రతి సంవత్సరం ఆశ్వయుజ శుధ్య పాడ్యమి మొదలుకొని మహార్షవమి వరకు తొమ్మిది రోజులు ఈ పండుగను చేసుకొనుట పరిపాటి.

దీనికి ముందు తొమ్మిది రోజులు 'బోడ్డెమ్మ' పండుగను జరుపుకొంటారు. బోడ్డెమ్మ పండుగ పిల్లలు చేసుకొనే పండుగ. పిల్లలందరూ ఈ పండుగలో పాల్గొని ఆడుకొంటుంటే పెద్దలు చూసి ఆనందిస్తారు. వీధికొక్క చేట ఏదో ఒక ఇంటి ముందు అలికి ముగ్గులు పెట్టి, సాయంత్రానికి 'బోడ్డెమ్మను నిలుపుతారు. ఆ వాడలోని ఆడపిల్లలందరూ అక్కడ జేరి బోడ్డెమ్మ చుట్టూ తిరుగుతూ చేతులతో చప్పట్లు కొడుతూ, పాటలు పాడుతూ ఆడుతారు. తరువాత ఫలహారాలను పంచి పెడతారు. బోడ్డెమ్మను తొమ్మిది రోజులు పూజిస్తారు. తొమ్మిదో రోజుతో ఈ పండుగ ముగుస్తుంది. పిల్లలు రోజూ తెచ్చి కలశంలో పోసిన బియ్యంతో పాయసం వండి అందరికీ పంచిపెడతారు. తరువాత బోడ్డెమ్మను నదిలోనో, బావిలోనో చెఱువులోనో నిమజ్జనంచేస్తారు. బోడ్డెమ్మ పండుగ పూర్తియైన మరునాడు ఆశ్వయుజ పాడ్యమితో 'బతుకమ్మ పండుగ' ప్రారంభమవుతుంది.

సంప్రదాయం = పొదుకున్న ఆచారం; ప్రతిచించించుట = ప్రతిఫలించుట; నిమజ్జనం = మునగడం; కసువిందు = కస్తుల పండుగ

ఈ కాలంలో పల్లెపట్టులు పచ్చనిపైరు పంటలతో కనువిందు చేస్తూ ఉంటాయి. ప్రకృతి సుండి సేకరించిన పూలను ఉపయోగించి దేవతగా సిద్ధం చేసే బతుకమ్మ ఆరాధన విశిష్టమైంది. ఎన్నోరకాల పూలు ఒకటోకటి కూర్చుబడి అందంగా బతుకమ్మ నిర్వాణం అపుతుంది. అలాగే మునుషులందరూ కలిసిమెలిసి అందమైన సమాజంగా మారాలనే సామాజిక సందేశం ఈ పండుగలో కన్నిస్తుంది.

వెదురు బట్టలతోగాని, దుసేరు అనే ఒక రకమైన తీగతోగాని ఒక సిబ్బిని అల్లుతారు. దాని మీద తంగేడు, గునక, పట్టుకుచ్చు, బంతి మొదలైన పుష్పల దొంతర పేరుస్తారు. దానిపై తమల పాకులో పసుపుగౌరమ్మను అలంకరిస్తారు. ఆ పుష్ప సముదాయాన్నే బతుకమ్మగా వ్యవహరిస్తారు. తరువాత పసుపుకుంకాలతో ఆ పసుపుగౌరిని పూజించి, ఒక పీటమీద పెట్టి సాయంత్రం సమయంలో ఇంట్లోని ఆడవారందరూ చక్కగా ముస్తాబై బతుకమ్మలను చేతులతో పట్టుకొని చెరువు దగ్గరకుగానీ, కాలువ దగ్గరకుగానీ, గుడి దగ్గరకు గానీ తీసుకువెళతారు. అక్కడ బతుకమ్మలను మధ్యలో పెట్టి చుట్టూ తిరుగుతూ, లయాత్మకంగా అడుగులువేస్తూ ప్రదక్షిణాలు చేస్తారు. బతుకమ్మ ఆవిర్భావం, గారీదేవి లీలలు, సామాజిక జీవనరీతులు, కుటుంబ అనుబంధాలు, పురాణ గాథలు, ఇతిహస ఘట్టల్ని వారు పాటల రూపంలో ఆలపిస్తారు.

బతుకమ్మ ఉత్సవంలో ఆటపాటలకు చాలా ప్రాధాన్యముంది. ‘బతుకమ్మ ఆట’ అని ఈ నృత్యానికి పేరు.

మొదటి రోజు.

బతుకమ్మను - “ఒక్కేసి పుష్టిని చందమామ
ఒక్క రుఖామాయె చందమామ
శివుడింక రాడాయె చందమామ
శివపూజ యాల్లాయె
చందమామ” అని పాడుతూ

తొమ్మిదవ రోజున “ఏమేమి పుష్టిపునే గౌరమ్మ ఏమేమి కాయెపునే గౌరమ్మ” అని ముగిస్తారు. మధ్య మధ్యలో సందర్భానికి తగినట్లు పాటలుంటాయి. ఈ పాటలు ‘ఉయ్యాల పాటలు’గా బతుకమ్మ పాటలుగా ఎన్నో రూపాలను సంతరించు కొన్నాయి.

“కోసలాధిషండు ఉయ్యాలో - దశరథ రాముండు ఉయ్యాలో
కొండ కోసలుదాటి ఉయ్యాలో - వేటకే బోయెను ఉయ్యాలో
అడవిలోదిరిగెను ఉయ్యాలో - అటు ఇటు జాచెను ఉయ్యాలో”

ఒక్క ప్రాంతంలో అయి మాండలిక పదాలతో ప్రతి చరణాంతంలోనూ ఉయ్యాల అనీ, కోల్కోల్ అనీ, చందమామ అనీ, గౌరమ్మ అనీ పదాలు పాడతారు. తొమ్మిది రోజులూ గౌరీదేవి పూలమ్మగా పుట్టింటికి తరలి వచ్చినట్లు భావిస్తారు. తమ ఇంటి ఆడబిడ్డగా భావించి బతుకమ్మను గీతాల ద్వారా ఆరాధనను

వెల్లడిస్తారు. సాధారణంగా దేవుళ్ళను పూలతో పూజిస్తారు. కానీ పూలనే దేవతగా అర్థించడం ఈ పండుగ విశిష్టత. చివరగా బతుకమ్మను నీళ్ళలో వాలాడించి ప్రసాదాలు పంచుకుని ఇళ్ళకు వెళ్తారు. ప్రకృతి నుంచి ఆవిష్కరించునే వూలపుంత బతుకమ్మ జలాల్లో సమ్మిళితమై చివరికి ఆ ప్రకృతిలోనే మమేకమనుతుంది.

ఆవిష్కారం = పుట్టుక; ఆలపించుట = పాడుట, రాగం తీయడం; సంతరించుకొసుట = సేకరించుకొసుట; చరణ = పాదం; పద్మపాదం; ఆవిష్కారము = కనిపెట్టుట; సమ్మిళితము = కలయిక; మమేకము = కలిసిపోవుట; తాదాత్మయము = లీనం కావడం, ఒకవానిలో ఒకటి కలిసిపోవడం.

ఇది గ్రామ ప్రజల సమైక్యాన్ని దోహదం చేసే చక్కని పండుగ. ఈ పండుగలో స్త్రీ కళాశైపుణ్యం, సహజీవనతత్వం, ప్రకృతి తాదాత్మణం కనిపిస్తాయి. అందరినీ బతుకమనీ, అందరికి బతుకు నివ్వమనీ కోరుకునే తెలంగాణ సాంస్కృతిక మహోత్సవం ‘మన బతుకమ్మ’. ఇట్టి పండుగలు మన సంస్కృతిని ప్రతి బింబిస్తాయి అనటంలో ఎంత మాత్రం సందేహం లేదు.

రోజు	రూపం	వైవేధ్యం
మొదటి రోజు	ఎంగిలి పూల బతుకమ్మ	తులసి ఆకులు, పక్కలు
రెండవ రోజు	అటుకుల బతుకమ్మ	సప్పిడిపప్పు, బెల్లం, అటుకులు
మూడవ రోజు	ముద్దుపప్పు బతుకమ్మ	ముద్దుపప్పు, బెల్లం, పాలు
నాల్గవ రోజు	నాన బియ్యం బతుకమ్మ	నానేసిన బియ్యం, పాలు, బెల్లం
అయిదో రోజు	అట్ల బతుకమ్మ	అట్లు (దోసెలు)
అర్థ రోజు	అలిగిన బతుకమ్మ	ఈ రోజు బతుకమ్మను ఆడరు
ఏడో రోజు	వేపకాయల బతుకమ్మ	సకినాల పిండిని వేపకాయల్లా చేసి నూనెలో వేస్తారు.
ఎనిమిదో రోజు	వెన్నముద్దల బతుకమ్మ	మువ్వులు, వెన్నముద్ద, బెల్లం
చివరి రోజు	సద్దల బతుకమ్మ, పెద్ద బతుకమ్మ	పెరుగున్నం, చిత్రాన్నం, పులిహోర, కొబ్బరిపొడి, మువ్వులపొడి.

I. వింటి-సంభాషించండి.

- 1) స్త్రీలు జరుపుకునే కొన్ని పండుగల పేర్లు చెప్పండి.
- 2) బతుకమ్మను ఏయేపూలతో పేరుస్తారు?

2) బతుకమ్మ ఉత్సవంలో వీటికి చాలా

- ప్రాధాన్యముంది.
- (ల) స్వత్యాలకు (ల) ఆటపాటలకు
 (ఇ) సంగీతమనకు (ఈ) సాహిత్యమనకు

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) సరియైన సమాధానానికి వలయం చుట్టండి

- 1) బొడ్డెమ్మను ఇన్ని రోజులు పూజిస్తారు.
 (ల) ఆరు (ల) ఏడు
 (ఇ) ఎనిమిది (ఈ) తొమ్మిది

ఇ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) తెలంగాణలో ఏయే పేర్లతో బతుకమ్మ పండుగను జరుపుకుంటారు?
- 2) బొడ్డెమ్మను ఎచ్చట నిమజ్జనం చేస్తారు?
- 3) బతుకమ్మను పేర్చడానికి సిబ్బిని వేటికో అల్లుతారు?

- 4) బతుకమ్మ అందించే సందేశమేను?
- 5) పారంలోని మూడవ పరిచ్ఛేదాన్ని చదిని,
ఐదు ప్రశ్నలను రాయండి.

III. భాషాపగాహన

- అ)** కింది అర్థాలకు సరియైన పదాలను మీ పారంలో వెదికి రాయండి.

1) పాదం =	____
2) లీసం కావడం =	____
3) పుట్టుక =	____
4) వరుస =	____

- ఆ)** కింది పదాలను సాంతవాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

(1) పరిపొటి	(2) దోహదం
(3) ప్రతిబింబించు	(4) కనువిందు

- ఇ)** కింది సంధి కార్యాలను పూరించండి.

పదం	విడదీయుట	సంధి పేరు
1. చరణాంతం		
2.	కోసల + అధీశుండు	
3.	పెరుగు + అన్నం	
4. చిత్రాన్నం		

- ఈ)** కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యంరాసి సమాపం పేరు రాయండి.

- 1) ఆచారమును, వ్యవహారమును

- 2) హింస కానిది
- 3) తొమ్మిది సంఖ్యగల రోజులు

- ఉ)** కింది వాక్యాలు సామాన్య, సంయుక్త,
సంశోషపులలో ఏరకానికి చెందినవో రాయండి.

- 1) బతుకమ్మను నీళ్ళలో వాలాడించి, ఇంటికి వెళ్లారు.
- 2) బొడ్డెమ్మను తొమ్మిది రోజులు పూజిస్తారు.
- 3) భారతదేశం అనేక మతాలకు, సంస్కృతులకు, ఆచార వ్యవహారాలకు నిలయం.

- ఊ)** గీతగీసిన ప్రత్యుహాలు ఏవిభక్తులకు చెందినవో గుర్తించి రాయండి.

- 1) ఆశ్వయుజ పౌడ్యమితో బతుకమ్మ పండుగ ప్రారంభమపుతుంది.
(అ) పష్టీవిభక్తి (అ) తృతీయా విభక్తి
- 2) ఆ కాలంలో పట్లె పట్టులు పచ్చని పైరు పంటలతో కనువిందు చేస్తూ పుంటాయి.
(అ) చతుర్థి విభక్తి (అ) పష్టీవిభక్తి
- 3) పండుగలు మన సంస్కృతిన్ని ప్రతిబింబిస్తాయి.
(అ) తృతీయా విభక్తి (అ) ద్వితీయా విభక్తి

IV. స్వస్తికుత్సవాలు:

- 1) అంతర్జాలంలో 'బతుకమ్మ తెలుగు పాటలు'లో చూసి ఆ పాటలను రాసి, నేర్చుకోండి.
- 2) బతుకమ్మ పండుగ సందర్భంగా - చక్కని పదాలతో - సంక్లిష్టంగా - అకర్షణీయమైన ఇమోజీస్ (Emogies) ఉపయోగిస్తూ ఎస్.ఎమ్.ఎస్ (SMS) శుభకాంక్షలను మీ ఉపాధ్యాయునీ, ఉపాధ్యాయులకు, బంధు మిత్రాదులకు పంపండి.
- 3) రంగు రంగుల బతుకమ్మ పండుగ చిత్రాలను గీసి వాటిలో పాటలు రాసి, ఫోలోతీసి, 'మొబైల్ యాప్' శుభకాంక్షలు తయారు చేయండి.

3) కింది ఆకృతిని పూరించండి

- ఒకే విధమైన దినచర్య
మండి ఆటవిడుపు
-
-
-

పండుగలు
ఉపయోగాలు

- ప్రత్యేకమైన పదార్థాలు అందరితో
పంచుకొంటారు
-
-
-

ప్రాజెక్టుపని : బతుకమ్మను సేర్పుటకు అవసరమగు వివిధ పుష్టిల చిత్రాలను దేశ విదేశాల బతుకమ్మ సంబంధాల ఛాయా చిత్రాలను పత్రికల మండి సేకరించి, వాటి గురించి రాయండి. రాసి ఆల్ఫ్రోన్ తయారు చేసి, తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.

ద్విగుసమాపం

ఉపా : ‘నారదుడు త్రిలోక సంచారి’ - అంటారు కదా! ఈ వాక్యంలోని ‘త్రిలోకములు’కు విగ్రహవాక్యం చెప్పగలవా తరువు?

తరువు: ‘త్రిలోకములు’ అంటే మూడు లోకములు అని కదండీ మాప్పారు.

ఉపా : అప్పును. కానీ విగ్రహ వాక్యం చెప్పుతున్నపుడు ‘మూడగులోకములు’ అని అంటారు. అలాగే ‘మూడు పుప్పులు- ఆరు కాయలు’గా దేశం విలసిల్లాలి అని వినేపుంటారు. ఇందులోని సమాపములు చెప్పగలవా కమలా?

కమల: ‘మూడు పుప్పులు - ఆరు కాయలు’ అన్నాని రెండు సమాపవదాలు కదండీ.

ఉపా : అప్పును. దీని విగ్రహవాక్యం ‘మూడగు పుప్పులు’ అని, ఆరగు కాయలు’ అని చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడు మీరు గమనించే వుంటారు. ఈ సమాపాల్లో మొదటి పదంగా ‘సంఖ్య’లో మూడు, ఆరు అని వస్తున్నది. ఈ విధంగా సమాపంలో మొదటి పదం సంఖ్య అయినచో దాన్ని ‘ద్విగుసమాపం’ అంటారు. ఇప్పుడు మీరు దీని సూత్రాన్ని రాసుకోండి.

సూత్రం: సంఖ్య పూర్వపద కర్మధారయం ద్విగుపు.

కింది వాక్యాలలోని సమాపాలను గుర్తించి విగ్రహ వాక్యాలు రాయండి.

- 1) బ్రిహమ్మకు చతుర్ముఖములు కలవు.
- 2) పంచతంత్ర కథలను విష్ణుశర్మ రచించెను.
- 3) అష్టదిగ్గజముల వంటి కపులు శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆస్తానమున కలరు.
- 4) శ్రీకృష్ణదేవరాయల కాలంలో నవరత్నాలను వీధులలో అమ్మేవారట.
- 5) శ్రీకృష్ణదేవరాయల కీర్తి దశదిశలా వ్యాపించింది.

నేని నేర్చుకున్నా.

- వివిధ ప్రాంతాల పండుగలు, సంస్కృతులు
- పండుగలు జాతీయ సమైక్యతకు నిలయాలు.

విష్ణు : మీ పరిసరాలలో, పాతశాలలో జరుగు వివిధ పండుగలలో పాల్గొనడి.

10. తెల్ప

- కీ. శే. గుళ్ళం జాపువ

పాఠంలోకి ప్రపేశించేముందు:-

- పక్క చిత్రంలో ఏమి కనబడుతుంది?
 - చెక్కుతున్న అతనిని ఏమంటారు?
 - ఏమి చెక్క బడుతున్నది?
 - అతని చేతిలో ఏమేమి ఉన్నాయి?
- అతని గురించి కవి శ్రీ జాపువాగారు పాఠంలో ఏమన్నారో
తెలుసుకుండా..

చేత మిగురోత్త నొక సల్లుటాతియందు
మలవింండపు, భయద సింహాముల తలలు
వసుధ గస్సుట్టు సర్వపర్వతములందు
జిత్రముల నెన్నిగతుల జుచెదవో నీపుజూ 1.

సున్నితంబైన నీచేతి సుత్తెనుండి
బయలువడె నెన్ని యెన్ని దేవస్థలములు
సార్థకము గాని యెన్ని పాషాణములకు
గలిగేఁ నీనాఁడు పసుపుఁ గుంకాలపూజ 2.

కవికలంబునఁ గల యలంకార రచన
కలదుకలదోయి శిల్పి నీయులిముఖమునఁ
గాకహోయినఁ బెనుటాతికంబములకు
గుసుమవల్లరు లేరీతి గ్రుచ్చినాపు? 3.

ప్రతిమలు రచించి యొక మహారాజు చరిత
వల్లివేయింప గలపు చూపరులచేత;
గవనమునఁ జిత్రములు గూర్చు కవికి నీకు
దారతమ్యంబులే దబద్దంబు గాదు. 4.

టాల నిదించు ప్రతిమలు మేలుకొలిపి
యులిని సోటించి బయటికిఁ బిలిచినాపు;
వెలికిరానేర్చి, నీపేరు నిలపకున్నె
శాశ్వతుఁడ వోయి నీపు నిశ్చయముగాను. 5.

కవిపరిచయం: ఆధునిక కవులలో విలశ్శణ శైలిగల కవి జూమహా. పీరు గుంటూరు జిల్లా ఏనుకొండలో 28-9-1885న జన్మించారు. పీరు గబ్బిలము, ఫిరదౌసి, ముసాఫిరులు, స్వయంపరం మొదలగు ఖండ కావ్యాలు రచించారు. శ్రీ జూమహాగారు కవికోకిల, కవితా విశారద, సపయుగ కవి చక్రవర్తి మొదలగు అనేక బిరుదులను పాందిరి. భారతప్రభుత్వం నుండి పద్మభూషణ్ సత్కారాన్ని, అంధమిశ్ర విద్యాలయం నుండి ‘కళాప్రపూర్ణ’ గారవాన్నిపొందారు. 24-7-1971న కీర్తిశేషులైరి.

ప్రస్తుత పాఠ్యభాగమైన ‘శిల్పి’ పీరు రచించిన ఖండకావ్యము మొదటి భాగం నుండి గ్రహించబడినది. జీవకళ యుణ్ణిపడునట్లు రాళ్ళలో వివిధ ఆకారాలను మలచు శిల్పి కళాచాతుర్యాన్ని అతి సరళమైన భాషలో వారు వర్ణించారు.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) ‘శిల్పి’ అని ఎవరిని అంటారు?
- 2) అజంతా శిల్పాలను గురించి చర్చించండి.
- 3) అజంతా శిల్పాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి?
- 4) శిల్పకళకు, చిత్ర కళకు గల భేదమేంటి?

II. పదజాలం పెంపొందించుకుండా.

అర్థాలు - భావాలు.

- 1) ఇగుర్తొ = చిగురించ; మలచినాడవు = చెక్కి నాపు; వసుధ = భూమి; కన్పట్టు = కనిపెంచు.
- 2) భావం : ఓ శిల్పి! ఒక సల్లరాతియందు భయంకరమైన సింహముల తలలను నీపు చక్కగా చెక్కినాపు. ఈ భూమిపై కనిపీంచు అన్ని పర్వతములందు ఎన్ని విధముల చిత్రములను నీపు చూచెదవో!

- 2) సున్నితము + ఐన = సుకుమారమైన; సార్థకము = ప్రయోజనము; పాపాణము = రాయి; దేవస్థలము = దేవాలయం.

- 3) భావం : సుకుమారమైన నీ చేతి సుత్తి నుండి ఎన్నో దేవాలయములు బయటపడినవి. నీపలన నిష్ప్యయోజనమైన ఎన్ని రాళ్ళకు పసుపు కుంకుమల పూజ జరుగుచున్నదో కదా!

- 3) అలంకార రచన = అందముగా వ్రాయుట; కుసుమ వల్లరులు = పూతీగలు

- 4) భావం : కవి కలమునకు గల భక్తి నీ ఉలికి కూడా

గలదు. అట్లు కాక పోయినవో పెద్దరాతి స్తంభములపై పుష్పములతో కూడిన తీగల నెట్లు చెక్కినాపు?

- 4) రచించి = చెక్కి; తారతమ్యము = భేదము.

భావం : చక్కని ప్రతిమలను చెక్కి తద్వారా చూపరులచే మహారాజు చరిత్రలను చెప్పించగలపు. నీకూ, కవితలతో చిత్రాలను వ్రాయు కవికి భేదము లేదు. ఇది అబధ్యము కాదు.

- 5) సోకించి = తాకించి

భావం : నీ ఉలిని తాకించి రాళ్ళలో నిదించిన విగ్రహములను మేలుకొలిపినాపు. అవి బయటకు వచ్చి నీ పీరును చిరస్థాయిగా చేయును. ఇది నిశ్చయము.

III. అలోచించండి-రాయండి.

- అ) కింది ప్రశ్నలకు రెండు, మూడు వాక్యాల్లో సమాధానాలు రాయండి.

- 1) భూమిపై గల సర్వ పర్వతాలలో శిల్పి దేనిని చూస్తాడు?

- 2) కవి కలంలో ఉన్న శక్తి శిల్పిలో ఉండని ఎట్లు చెప్పగలపు?

- అ) నాలుగైదు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

- 1) కవికి - శిల్పికి భేదం లేదని కవి ఎట్లు వివరించెను?

- 2) శిల్పి చరిత్రలో ఎలా శాశ్వతంగా నిలుస్తాడు?

- ఇ) రెండు జట్లుగా ఏర్పడి నిఘంటుపును
ఉపయోగించి కింది పదాలకు అర్థాలు రాయండి.
- 1) వసుధ
 - 2) సార్థకము
 - 3) కుసుమ వల్లరులు
 - 4) ప్రతిమ

- ఈ) ప్రకాశ పరసం చేసి ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క పద్యానికి
భావం చెప్పండి.

ఉ) భాషీలను పూరించండి.

- 1) _____ లెన్నీ గతుల జూచెదనో
నీవు.
- 2) ఊతి కంబుములకు _____ లేరీతి
గుచ్ఛినాపు.
- 3) ప్రతిమలు రచించి యొక _____
చరిత్ర వల్లె వేయించగలవు.
- 4) ఊల నిద్రించు _____ మేలు
కొలిపినాపు.

ఇ) పట్టికలో అడిగిన విధంగా పూరించండి.

పదం	విగ్రహ వాక్యం	సమాపం
భయద సింహములు		
	ఉలి యొక్క ముఖము	
	వసుపును, కుంకుమను	
పుష్ప వల్లరులు		
కవికలము		పోత్తు తత్తురుష సమాపము
	నల్లదైనరాయి	

ఈ) బ్రాంట్లలో అడిగిన సూచన ప్రకారంగా రాయండి.

- 1) ఓ శిల్పి! నీవు శాశ్వతుడవు (వాక్యభేదము)
- 2) నీ వంటి పని వానిని చూచి (క్రియాభేదము)

ఉ) సందర్భాలు రాయండి.

- 1) చిత్రముల నెన్నిగతుల చూచెదవో నీవు.
- 2) కలిగి నీనాడు పనుపుకుంకాల పూజ.
- 3) కుసుమ వల్లరు లేరీతి గుచ్ఛినాపు.
- 4) శాశ్వతుడ వేయి నీవు నిశ్చయంబుగాను.

IV. భాషాపగాహన

అ) జతపరచండి.

- 1) సున్నితంబు + ఐన (ఆ) నిలుపకున్న
- 2) సార్థకము + కాని (ఆ) సున్నితంబైన
- 3) నిలుపక + ఉన్న (ఇ) సార్థకముగాని

ఆ) కింది పదాలకు సమానార్థక పదాలను

పాత్యభాగమాధారంగా రాయండి.

- (1) సింగము
- (2) భూమి
- (3) గిరి
- (4) రాయి
- (5) ప్రంభము
- (6) కవిత
- (7) భేదము
- (8) తాకి

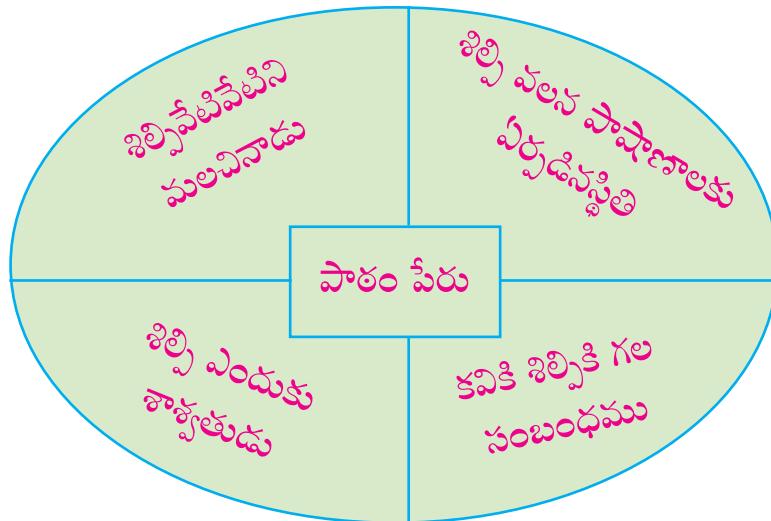
V. స్పృజనాత్మకత

- అ) అజంతా, ఎల్లోరా శిల్పాల గురించిన విపర్యాలను సేకరించి రాయండి.
- ఆ) పాత్యంజాన్ని అర్థం చేసుకొని శిల్పి గొప్పదాన్ని సాంతమాటల్లో రాయండి.
- ఇ) మీరు చూసిన పురావస్తు సంగ్రహాలయంలోని శిల్ప విశేషాలను గురించి మిత్రునికి లేఖ రాయండి.
- ఈ) నీవు చదివిన, పద్యమును దాని భావమును మిత్రునకు తెలుపుము. (సుమతి, వేమన, భాగవత పద్యాలు మొదలగునవి).

ఉ) కింది వాటిని ‘శీల్గలు- అవి కానవచ్చు ప్రదేశాలు’ అను విధంగా వర్ణికరించి చూపండి.

(నల్లరాయి, దారు (చెక్క), దేవాలయాలు, పైకత (ఇనుక), పాలరాతి, మూజియం, కుట్టు (గోడ గుహ), మైసపు, సముద్రతీరం)

ఊ) 1) కింది ఆకృతిలో అడిగిన విధంగా మీ నోటు పుస్తకంలో ఒక్కొక్క వాక్యం రాయండి. తరువాత దాన్ని ఒక పరిచేధంగా రాయండి.

అవ్యయా భావ సమాసము

ఉపా : భాషాభాగములు అని వేనిని అంటారు? రజనీ! చెప్పు

రజని : నామవాచకము, సర్వనామము, క్రియ, విశేషణము, అవ్యయము

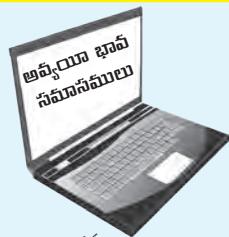
ఉపా : సుమన్! ‘అవ్యయము’ అంటే ఏమిటి?

సుమన్: (‘లింగ, వచన, విభక్తులచే మార్పు చెందని పదములను ‘అవ్యయములు’ అంటారు.

ఉపా : ‘యథా, ఆ, ప్రతి, అవ, అధి, పరి’ మొదలగునని అవ్యయములు, వీటితో కూడిన సమాసములను ‘అవ్యయా భావ సమాసములు’ అంటారు.

ఉడా : అక్కడ వస్తువులు చెల్లా చెదురుగా పడియున్నాయి.)

కింది సమాసములకు విగ్రహవాక్యములను గమనించండి.

పదము	విగ్రహ వాక్యము
ఆబాల గోపాలము	బాలుర నుంచి గోపాలుర వరకు
యథాశక్తి	శక్తిని అతి క్రమింపక
చెల్లా చెదురు	చెదురు చెదురు

వేనివి వేర్పుకున్నా.

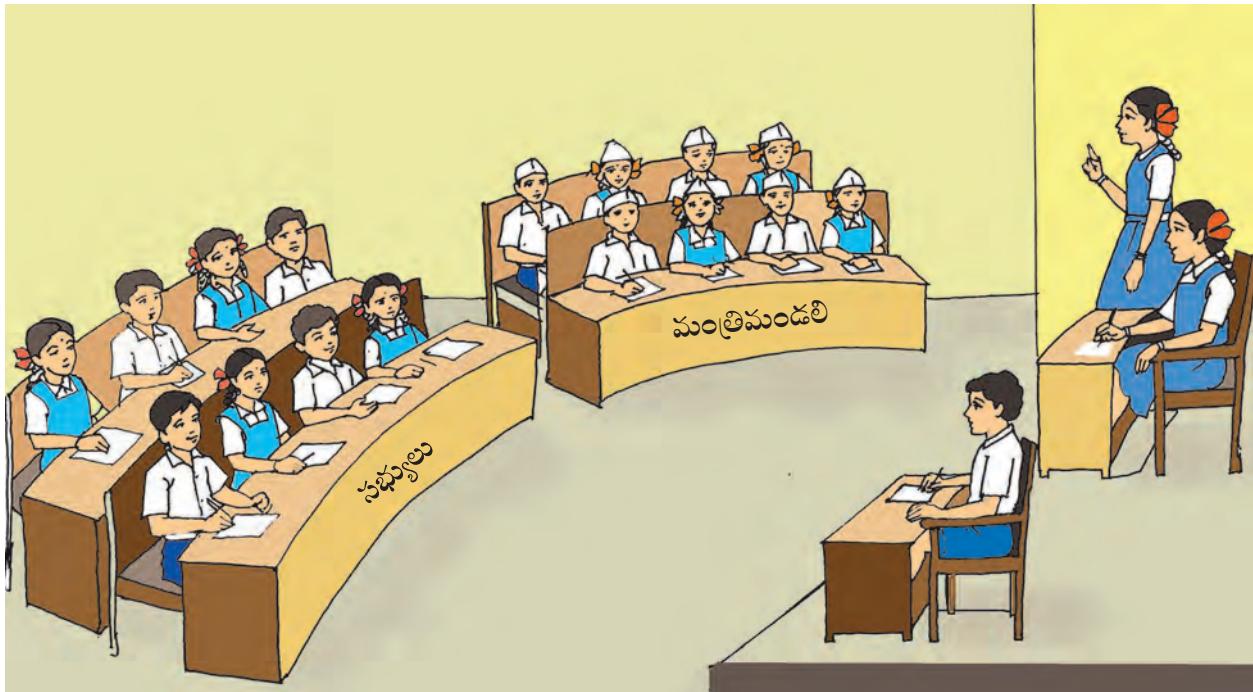
- కళలను, కళాకారులను గౌరవించుట
- అవ్యయాభావ సమాసం

ఉ.మా : విద్యార్థులను శిల్ప కళా ప్రదర్శన, మైసపు బోమ్మల ప్రదర్శనలు మొదలగు వాటికి తీసుకువెళ్ళండి.

11. పారశాల శాసనసభ

(పారశాల శాసన సభ అధ్యక్షులు సభకు రావడాన్ని అతని సహాయకుడు సభ్యులకు, మంత్రులకు తెలియజేయగానే అధ్యక్షులకు గౌరవసూచనగా లేచి నిలబడి సభ్యులు, మంత్రులు వందనం చేస్తారు.)

అధ్యక్షుడు : సమావేశానికి హాజరైన పారశాల మంత్రి మండలికి, ఆయా తరగతుల నాయకులందరికి స్వాగతం. (శాసన సభా కార్యదర్శిని ఉచ్చేశించి : సభను ప్రారంభించవచ్చు)

కార్యదర్శి : కార్యక్రమ పత్రిక అనుసారం మీమీ పేర్లను ప్రకటించగానే అభిప్రాయాలు వెల్లడించగలరు.

స్వచ్ఛతా మంత్రి : అధ్యక్షులకు, సభాసదులందరికి నమస్కారములు.

అధ్యక్ష! పారశాల ఆవరణలో పరిశుభ్రతను పాటించాలని విద్యార్థులనందరిని ప్రోత్సహిస్తున్నాము. ఆవరణలో, వరండాలలో, తరగతి గదులలో చెత్త డబ్బులను పెట్టించాము. ఏ రోజుకారోజు ఆ చెత్త డబ్బులు శుభం చేయబడుతున్నాయో లేదో కూడా గమనిస్తున్నాం.

ఏడవ తరగతి నాయకుడు : ఆరోగ్యానికి సంబంధించినటువంటి కొన్ని ‘పారిశుద్ధ్యమే పరమావధి’ లాంటి నినాదాలు పారశాలలో ప్రదర్శించడం కూడా అవసరం ఉందన్న విషయాన్ని మీ ద్వారా సంబంధిత మంత్రి వర్షులకు తెలియజేస్తున్నాను.

ఆరప తరగతి నాయకుడు : వినాయక చవితి పండుగ కొరకు మళ్ళీ విగ్రహాలను తయారు చేసి, నిమజ్జనం చేయాలి. మన భక్తిని కనపరచడానికి విగ్రహాల పరిమాణం కొలమానం కాదని అందరికి సచ్చచేపే జనజాగ్రూతి కార్యక్రమాలను నిర్వహించాలి.

స్వచ్ఛతా మంత్రి : గౌరవ నాయకులు చెప్పిన సలహాలకు ధన్యవాదాలు. తప్పక పాటిస్తాం అధ్యక్షా.

అధ్యక్షుడు : శభావీ! మంత్రివర్యా. మీరు చేయిస్తున్న పనులు అందరూ గమనిస్తున్నారు. చాలా బాగున్నాయి.

క్రమశిక్షణ మంత్రి: అధ్యక్షా! ప్రతిరోజు పరిపార్త సరియైన విధంగా చేసేలా చూస్తున్నాం. వార్తలు, దిన విశేషం, జన్మదిన శుభాకాంక్షలు, సూక్తులు, నీతి కథలు మున్నగు అంశాలకు ప్రాధాన్యతనిస్తున్నాం.

ఆరవ తరగతి నాయకుడు : అధ్యక్షా! మన మాతృ భాషపై ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా విద్యార్థులు స్వయంగా రాసిన కథలు, గేయాలను కూడా పరిపార్తలో చెప్పిస్తే బాగుంటుందని మా అభిప్రాయం

అధ్యక్షుడు : చాలా సంతోషం. మన మాతృభాషపై విద్యార్థులకు ఆసక్తిని పెంచడానికి ఈ సలహా చక్కగా వుంది.

క్రమశిక్షణ మంత్రి: అప్పును అధ్యక్షా! అన్ని తరగతుల విద్యార్థులను ప్రోత్సహించి రోజుకో తరగతికి అవకాశం కల్పించవచ్చు.

క్రీడాశాఖా మంత్రి: అధ్యక్షా! విద్యార్థుల వ్యక్తిగత ఆరోగ్యాన్ని మెరుగు పరచేందుకు వారి ఆసక్తిని బట్టి ఆటల ఉపాధ్యాయుల సూచనల మేరకు విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తున్నాం. అంతేగాక వారానికో సారి పాఠశాలలోని విద్యార్థులంతా సామూహికంగా యోగాసనాల కార్యక్రమంలో తప్పనిసరిగా పాల్గొనేలా చూస్తున్నాం. దీని కొరకు కొందరు విద్యార్థులు స్వచ్ఛంద సేవకులుగా ఆటల ఉపాధ్యాయులకు సహాయ పడుతున్నారు.

ఐదవ తరగతి నాయకుడు : అధ్యక్షా! క్రీడాశాఖా మంత్రిగారు చేస్తున్న ప్రతి ప్రయత్నం అభినందనీయం. అయితే ఆటల ద్వారా కూడా భాషఫు మరియు గణితంను నేర్చుకునే విధంగా కొన్ని ఆటలను పరిచయం చేస్తే బాగుంటుందని తెలియజేస్తున్నాను.

సాంస్కృతిక శాఖా మంత్రి : అధ్యక్షా! విద్యార్థులు సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు తెలుసుకునేందుకు పండుగల విశిష్టతను తెల్పి వాటిని పాఠశాలలో జరుపుచున్నాము. ఉదా. సంక్రాంతి, క్రిస్తువు, రక్షాబంధన, బతుకమ్మ పండుగలు మొదలైనవి. అలాగే ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం, పరనాస్కార దినోత్సవం, జాతీయ విద్యాదినోత్సవం జరుపుకుంటున్నాం, కానీ ఈ సంవత్సరం కొన్ని కొనసాగింపు కార్యక్రమాలను కూడా చేపట్టాలని ప్రణాళికను తయారు చేశాం.

అధ్యక్షుడు : కొనసాగింపు కార్యక్రమాలంటే ఏమిటో సభకు వివరించండి.

సాంస్కృతిక శాఖా మంత్రి : అధ్యక్షా! ఆయా దినోత్సవాలు ఆయా రోజుల్లో మాత్రమే జరుపుకుని మరచి పోకుండా సంవత్సరమంతా కొనసాగాలి. ఉదా. పరనాస్కార దినోత్సవం తరువాత కూడా అప్పుడప్పుడు పరన శిబిరాలు, స్థానిక రచయితలతో ముఖాముఖి, పార్యస్పుస్తకంలోని

రచయితలతో మోబైల్ (స్పీకర్) ఫోన్‌ద్వారా ఇష్టోగోప్ప, పుస్తకిండి, గ్రంథాలయ సందర్భాన మొదలైన వాటిని నిర్వహించవచ్చు.

అరవ తరగతి నాయకుడు : అధ్యక్షా! విద్యార్థులచే ఈ సంవత్సరం మేము గ్రంథాలయానికి వెళ్ళి ఇన్ని పుస్తకాలను తప్పక చదువుతాము అని ప్రతిజ్ఞ చేయిస్తే బాగుంటుందని నా అభిప్రాయం.

అధ్యక్షులు : నాయకుల సలహాలు బాగున్నాయి. మంత్రిగారు వాటిపై దృష్టి సారించాలని సలహా.

విద్యాశాఖ మంత్రి: అధ్యక్షా! విద్యార్థులు పాఠశాలకు సరిగా హాజరు అపుతున్నారా? లేదా? అనే విషయాలను ఆయా తరగతి నాయకుల ద్వారా తెలుసుకుంటున్నాము. అంతేగాక తరగతి ఉపాధ్యాయలతో వారి దగ్గరకు వెళ్తున్నాము. వాళ్ళంతా పాఠశాలకు వచ్చేలా ప్రోత్సహిస్తున్నాము. అధ్యక్షా! ఆయా తరగతులలో కొందరు ఏమే విషయాలలో వెనుకబడియున్నారో తెలుసుకుంటున్నాము. ఆ తరగతిలోని కొందరు చురుకైన విద్యార్థులతో కలిసి నేర్చిస్తున్నాము. వారి మనోబలాన్ని పెంపాందించుటకు ప్రయత్నిస్తున్నాము.

ఐదవ తరగతి నాయకుడు : అధ్యక్షా! చిన్న తరగతుల వారికి పునాది పటిష్టంగా ఉండుటకొరకు మరికొంత ప్రయత్నంగా మన పాఠశాల గోడలపై వర్షమాల, గుణింతాలు రాసి ఉంచితే బాగుంటుందని నా ఆలోచన.

విద్యాశాఖ మంత్రి: అధ్యక్షా! ఐదవ తరగతి నాయకులు గారు సూచించిన సలహాకు ధన్యవాదాలు. అలాగే చేస్తాం. అంతే కాకుండా రెండక్కరాల పదాలు, మూడక్కరాల పదాలు, మరికొన్ని చిన్న చిన్న వాక్యాలు కూడా రాయిస్తాము.

పర్యాపరణ శాఖా మంత్రి : అధ్యక్షా! పర్యాపరణ దినోత్సవం, వసమహోత్సవాలు జరుపుకుంటునే ఉన్నాం. దానితో బాటు ప్రస్తుతం మహారాష్ట్రలో 'పుష్పగుచ్ఛం వద్ద పుస్తకం ముద్దు' (బోకే నకో బుక్ ద్వారా) అన్నది ప్రచారంలో ఉన్నది. దీనిని మన పాఠశాలలో తప్పక పాటించేలా కట్టడి చేయాలని నా ఉద్దేశ్యం.

అధ్యక్షుడు : నిజమే! అలాగే చేద్దాం పాఠశాలకు వచ్చిన అతిథులకు, విద్యార్థులకు కూడా పుస్తకం లేదా మొక్కను మాత్రమే బహుకరించేలా నియమం పెడదాం.

అరవ తరగతి నాయకుడు : అధ్యక్షా! కొన్ని సంభాషణ చిత్రాలు, చిత్రకథలు, రేఖాగణిత ఆకారాలను గీయడం వలన విద్యార్థులచే సంభాషణ మరియు చర్చ జరిపించ వచ్చును కదా?

విద్యాశాఖ మంత్రి: అధ్యక్షా! గౌరవ నాయకులు ఇచ్చిన సలహాల మేరకు తప్పకుండా చిత్రాలు గీయిస్తాం. మీమీ తరగతులలో చిత్రకారులు ఉన్నట్లయితే మాద్యమికి లీసుకురండి.

మరొక విషయం మన పాఠశాలను డిజిటల్ పాఠశాలగా మార్చదలచుకున్నాం. అందుకు ప్రయత్నాలు కూడా కొనసాగుతున్నాయి. తమ ద్వారా సభాముఖంగా గౌరవ నాయకులకు తెలియ జేస్తున్నాను.

అధ్యాత్మలు

: మీరంతా చాలా విలువైన సలహాలను ఇచ్చారు. ఎప్పుడైనా సభా సమావేశాలలో ఇతరులు చేపే విషయాలను, సలహాలను శ్రద్ధగా వినాశి. అవి మన ఆలోచనలను, జీవితాలను మెరుగు పరచేలా ఉండవచ్చు. మన మంతా కలిసి మనపాఠశాలలోని ఉపాధ్యాయుల కృపికి సహకరించినచో విద్యార్థులంతా మెరుగైన విద్యను అభ్యసించడానికి ఉపయోగపడుతుంది. మన విద్యార్థులు దేశ ప్రగతిని సాధించే పోరులుగా రూపొందుతారని విశ్వసిస్తున్నాను. ప్రశాంతంగా, ఒకరిసలహాలనోకరు గౌరవిస్తూ ఆసందదాయకంగా ఈ సమావేశాన్ని విజయవంతం చేసినందుకు మీ అందరిని అభినందిస్తూ సభ ముగిసినదిగా ప్రకటిస్తున్నాను.

(కార్యదర్శి లేచి ఇప్పుడు అందరం జాతీయగీతం కొరకు లేచి నిలబడుదాం).

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీ పాఠశాలలో జరిగే ముఖ్యమైన కార్యక్రమాల సందర్భంగా మీరు మీ ఉపాధ్యాయుల పనులను వర్గీకరించుకొని చేయడం గురించి చర్చించండి.
- 2) నీవు దూరదర్శినిలో చూచిన కేంద్ర లోకసభ/రాజ్య సభ/రాష్ట్ర శాసనసభ ఏదేవి ఒక సమావేశాన్ని గూర్చి నీ మిత్రునితో చర్చించి రాయండి.

II. పదజాలం పెంపాందించుకుండా.

- 1) అర్థాలు: పారిశుధ్యము = పరిశుభత; పరమావధి = ఉండేశం, అంతిమలక్ష్యం; సూక్తులు = మంచి మాటలు, నీతి వాక్యాలు, ప్రాధ్యాయత = ప్రాముఖ్యం, సామూహికము = సమూహానికి సంబంధించిన; స్వచ్ఛందం = స్వేచ్ఛగా ఉండే, విశిష్టత = ప్రత్యేకగుణం, శ్రేష్ఠత్వం; ఇష్టోగోష్టి = సంభాషణ, అనధికార సమావేశం; పునాది = అధారం, మూలబలం; పటిష్టము = గట్టిదైన, దృఢత్వము, ప్రగతి = పురోభిపృథివి, ముందుగలి.

III. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) పరిపార్తతో పాటు ఏయే అంశాలకు ప్రాధ్యాయతనిస్తున్నారు?
- 2) విద్యార్థులను సామూహికంగా ఏ కార్యక్రమంలో పాల్గొనేలా చూస్తున్నారు?
- 3) కొనసాగింపు కార్య క్రమాలంటే ఏమిటో వినరించండి.
- 4) చిన్న తరగతుల వారికి పునాది పటిష్టంగా ఉండుట కొరకు ఐదవ తరగతి నాయకులు ఏం సూచించారు?
- 5) శాసనసభాధ్యక్షులు సభకు ఇచ్చిన సందేశమేమి?

ఆ) కింది వాక్యాల తప్పాపులను గుర్తించి రాయండి.

- 1) 'పారిశుధ్యమే పరమావధి' - లాంటి నినాదాలు పాఠశాలలో ప్రదర్శించకూడదు. ()
- 2) మన మాతృభాషాలై ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా చూడవలేసు. ()
- 3) ఆటల ద్వారా భాషణు మరియు గణితంను నేర్చుకొనలేము. ()

- 4) విద్యార్థులు సంస్కృతి, సంప్రదాయములు తెలుసుకునేందుకు పండుగల విశిష్టతను తెల్పయలయును. ()

IV. భాషాపగాహన

అ) గీతగీనిన పదాలు ఏ భాషాభాగాలకు చెందినవో రాయండి.

- 1) మీరు చేయిస్తున్న పనులు అందరూ గమనిస్తున్నారు.
(ల) నామవాచకం (ఆ) సర్వనామం
- 2) ఈ సలహా చక్కగా పుంది
(ల) విశేషణం (ఆ) అవ్యయము
- 3) ఉపాధ్యయుల సూచనల మేరకు విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తున్నది.
(ల) సర్వనామం (ఆ) క్రియ
- 4) మన పారశాలను డిజిటల్ పారశాలగా మార్పురలచుకున్నాం.
(ల) నామవాచకం (ఆ) క్రియ

ఆ) గీతగీనిన ప్రత్యుభాలు ఏ విభక్తులకు

చెందినో రాయండి.

- 1) మీరీ పేర్లను ప్రకటించగానే అభిప్రాయాలు వెల్లడించగలరు.
(ల) ప్రథమా (ఆ) ద్వితీయా
- 2) పారశాల అవరణలో పరిపుఢతను పాటించాలి.
(ల) సప్తమీ (ఆ) షష్ఠి
- 3) తరగతి ఉపాధ్యయులతో విద్యార్థుల దగ్గరకు వెళ్ళచున్నాము.
(ల) తృతీయా (ఆ) పంచమీ
- 4) జాతీయగీతం కొరకు వేచి నిలబడుదాం.
(ల) పంచమీ (ఆ) చతుర్థి
- 5) వివిధ ఆకారాలను గీయడం పలన విద్యార్థులచే సంభాషణ మరియు చర్చ జరిపించవచ్చు.
(ల) ద్వితీయా (ఆ) పంచమీ

ఇ) కింది పదాలకు అడిగిన విధంగా పట్టిక పూరించండి.

క్ర.సం	పదము	విడదీయుట	సంధి పేరు
1		మహా + ఉత్సవాలు	
2	గ్రంథాలయం		
3		విద్య + అర్థలు	
4	దినోత్సవం		
5		అప్పుడు + అప్పుడు	

ఈ) కింది వాటిని జతపరచండి

1) కార్యక్రమం యొక్క పట్టిక	()	(ల) చతుర్థి తత్త్వరుష సమాసము
2) సంస్కృతి, సంప్రదాయము	()	(ఆ) షష్ఠి తత్త్వరుష సమాసము
3) మూడైన అక్షరాలు	()	(ఇ) ద్వంద్య సమాసము
4) చెత్త కొఱకు ఉబ్బాలు	()	(ఈ) ద్విగు సమాసము

ఉ) సాంత వాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

- (1) ప్రోత్సహించుట (2) సామూహికంగా (3) ఆనందదాయకం (4) విజయవంతం

V. అపగాహన చేసుకుండాం - అనువాదం చేధ్వాం.

1. కింది ఆంగ్ల వాక్యాలను తెలుగులోకి అనువదించండి.

(1) India is a Democratic country.

(2) President is First citizen of our Country.

2. కింది మరాతీ వాక్యాన్ని తెలుగులోకి అనువదించండి.

లోకశాఖీ స్థణజె -

లోకాంచె

లోకాంసారీ

లోకాంక్రణ

చాలవలో జాణారే శాసన ఛోయ.

తమాషోగా మాట్లాడుకుండాం!

తనివితీరా నప్పుకుండాం!

బంటి : నిటిలో నివసించే ఏవైనా మూడు ప్రాణుల పేర్లు చెప్పు.

చింటి : 1. చేప. 2. వాళ్ళ అమ్మ. 3. వాళ్ళ నాన్న.

బుట్టాయి : ఐదారు పెంపుడు జంతువుల పేర్లు చెప్పు.

చిట్టెమ్ము : మూడు పిల్లలు, రెండు కుక్కలు, ఒక అపు

నేనివి చేస్తాను:

- హోలీ పండుగ నాడు మొక్కల నుండి, కూరగాయల నుండి తయారయ్యే సహజరంగులనే వాడతాను.
- నిటిని వృధా చేయను. పుస్తకాలను, మొక్కలనే బహుమతిగా ఇస్తాను.

నేని నేర్చుకున్నా.

- కేంద్రంలో, రాష్ట్రంలో జరుగు శాసనసభా సమావేశాలను గూర్చి తెలుసుకొంటిని.
- పారశాలలో జరుపు వివిధ పండుగలను, వివిధ ఉత్సవాలను గూర్చి తెలుసుకొంటిని.
- పారశాలలో జరుపు కొనసాగింపు కార్యక్రమాలను గూర్చి తెలుసుకొంటిని.
- ఒకరి సలహాలను మరొకరు గౌరవించవలెనని తెలుసుకొంటిని.
- ఆరోగ్యానికి యోగా చేయడం ముఖ్యమని తెలుసుకొంటిని.

ఉ.మా : ఏదేని సందర్భంలో నిద్యార్థులచే శాసనసభా కార్యక్రమాన్ని నాటకీకరణ చేయించండి.

ఇక్కడ
 నీటి నోట్లన్న
 బమ్మ చెరెపరకు
 సేస్తు ప్రయోజనిఖ
 గుంంచి
 ఆశోచంచు - చంచించు
 నీటి ప్రాముఖ్యతను
 తెలుసు

జలం పొయ్యి చేయ
 జగత్కి చేలు చేయ.

కు డైం
 తి న గ ల గ న గ ర వ త త న వ
 రేవి విద్ధిలు కూళి వారకే

అంహించుంచే
 ఒట్లంగు లఘరగే
 ఉట్టి పుట్టుకుండు
 తుంగు గలవాస్తి
 అంహించు

అంధ్రప్రదేశ్ సంవత్సరకాలం
 తందుకు
 — అన్ని పరిజ్ఞాలై స్వరూపమన్నాథ కార్య

12. స్వచ్ఛ పుష్టిలు

- కీ. శే. జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

- పక్కనున్న చిత్రాన్ని గమనించండి. అందులో ఉన్నప్పక్కిని గుర్తుపట్టారా?
- మొక్కలకు కూడా ప్రాణం ఉందని మొట్టమొదట ఎవరు నిరూపించారు?
- ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో మొక్కలు ఏమని మాటల్లాడు కుంటాయో ఊహించండి.

ఇప్పుడు జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రిగారి 'స్వచ్ఛపుష్టిలు' తమకోర్కెలను ఏమని వెల్లడిస్తున్నాయో చూద్దామా?

1. శాంతిపూర్క సత్యగ్రహ సమరమందు
జీవితమ్ముల సర్వాణి సేయునట్టి
ధన్యమూర్తులు సడచెడి దారులందు
కాపురము సేయగా కోర్కె గలదు మాకు.

2. దేశదాస్య విముక్తికి దీక్షబూని
బందిభానాల బ్రతుకులు బలియొనర్చు
త్యాగమూర్తుల పాదపరాగ మొడల
పులుముకొన నెంతయో కాంక్షగలదు మాకు.

3. కట్టుకొన గుడ్డ, త్రాగంగ గంజి లేక
గుడిసెలందు పేరాకట కుములుచున్న
కష్టబీపుల నిట్టుర్చు కాకలందు
కమలిపోవగ కోరిక గలదు మాకు.

4. విజయ ఘంటాధ్వనులు వినువీథి నిండ
ప్రజలు సాగింప జాతీయ పథము వెంట
కదలు స్వాతంత్యరథము చక్రాల క్రింద
నలిగిపోవ సముత్సంర గలదు మాకు.

5. దాస్యబంధ విముక్త స్వాతంత్ర భరత
మాతృకంఠాన ఒక పుష్పమాల యగుచు
తల్లి యానందబాహ్వీల తడిసితడిసి
పులకరింపగ అభిలాష గలదు మాకు.

కవి పరిచయం:-

తన రచనలలో పారకులను మురిపించి మైమర పించిన మధురకవి శ్రీ జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రిగారు. అయిన కలం పేరు కరుళశ్రీ. పుట్టింది గుంటూరు జిల్లాలోని కొప్పర్మ. అయిన తల్లిదండ్రులు మహాలక్ష్మిమృత్తి పరచేశయ్య. అయిన కవిగా, పండితుడిగా, విమర్శకుడిగా, వ్యాఖ్యాతగా బాల సాహిత్య కథకుడిగా ప్రసిద్ధులు. ఉదయశ్రీ, విజయశ్రీ, కరుళశ్రీ మొదలగునవి ఇతని ఇతర కావ్యాలు. ప్రస్తుత పాత్యభాగం రాయన రచించిన ఉదయశ్రీ అను ఖండ కావ్యం నుండి గ్రహింపబడింది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) పుష్టిల ప్రాముఖ్యతను గూర్చి చర్చించండి.
- 2) దేశదాస్య విముక్తికై పోరాడిన కొందరి పేర్లు చెప్పండి.

II. పదజాలం పెంపొందించుకుందాం.

అర్థాలు - భావాలు.

- 1) సమరము = యుద్ధము, పోరు; అర్పణ సేయు = ఇచ్చు, త్వాగును చేయు; కాపురము సేయు = నివాసము చేయు.
- 2) దాస్యము = బానిసత్వము; దీక్షబూని = ప్రతినపూని, పట్టుదల పూని; విముక్తి = విడిపించుట; బందిభూనా = జైలు; ఒడలు = శరీరం; పాద పరాగము = పాద ధూళి.
- 3) భావం : భారతదేశాన్ని బానిసత్వం నుండి విముక్తి గావించుటకై పట్టుదల పూని, జైల్సుల్లో తమ జీవితాలను ధారపోసిన త్వాగధనులు ఎందరోకలరు. అట్టి త్వాగునుమార్చుల పాద ధూళిని శరీరానికి పులుముకోవాలన్న కాంక్ష మాకు కలదు.

- 3) కమలిపోవగ = ఎండిపోవడం; కంది పోవుట; కుములుట = దుఃఖ పడుట, లోలోపల బాధపడుట; పేరాకటి = మిక్కిలి ఆకలితే
- భావం : కట్టుకొనుటకు బట్టలేక, త్రాగుటకు గంజిలేక గుడిసెలందు శుష్ణించు చున్న కష్టజీవులెందరో కలరు. అట్టి కష్ట జీవుల

నిట్టూర్పులలో కమలిపోవలను కోరిక మాకు కలదు.

- 4) వినువీధి = ఆకాశ మార్గము;

ఘంటా ధ్వనులు = గంటల శబ్దములు;
ఉత్సంఠ = కోరిక, ఆసక్తి.

భావం : స్వాతంత్యం వచ్చిందన్న విజయ గంటా శబ్దములు ఆకాశ మార్గం పరకు వ్యాపించినవి. ప్రజలు సాగించు జాతీయ పథము వెంట కదలునట్టి స్వాతంత్య రథ చక్రాల కింద పడి నలిగి పోవాలన్న కోరిక మాకు కలదు.

- 5) దాస్యబంధము = పరదాస్య సంకేళ్ళ నుండి; భరత మాత్ర కంతాన = భరతమాత కంతసీమలో; భాష్యము = కన్నిరు; అభిలాష = కోరిక.

భావం : పరుల దాస్యం నుండి విముక్తి పొంది స్వాతంత్యాన్ని పొందిన భారతమాత కంతసీమలో ఒక పూలదండగా మారపలను. ఆ భరతమాత ఆనందభాష్యాలలో తడిసి పులకరించాలన్న కోరిక మాకు గలదు.

III. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

సమాధానాలు రాయండి.

- 1) పూవులకున్న కాంక్ష ఏది?

2) పుష్టిలు ఎలా పులకించాలను కుంటున్నాయి?

- 3) స్వేచ్ఛ పుష్టిలకు ఎచ్చుట కమలిపోవాలన్న కోరిక కలదు?

IV. భాషావగాహన

అ) సాంతవక్యాలీ ఉపయోగించండి.

- (1) అర్పణ సేయుట
- (2) అభిలాష
- (3) దీక్షబూసుట

ఆ) జతపరచండి.

1) సమరము + అందు	అర్పణ సేయునట్టి
2) బలి + ఒనర్చు	సమరమందు
3) గుడిసెలు + అందు	బలి యొనర్చు
4) అర్పణ + చేయునట్టి	గుడిసెలందు

ఇ) కింది సమాసకార్యాలు పూరించండి.

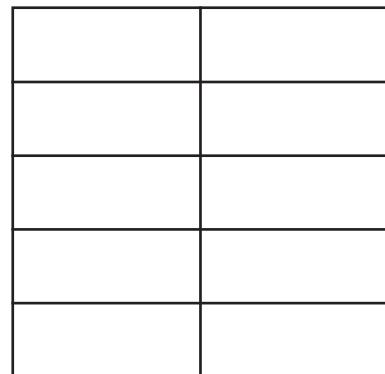
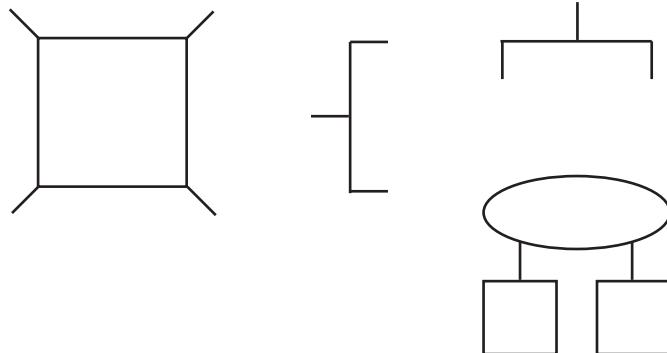
వదము	విగ్రహవాక్యం	సమాసనామము
1. స్వాతంత్ర్య రథము		
2.	ఆనందం వలన భాష్యాలు	
3.	సత్యగ్రహం కౌరకు సమరం	
4. మాత్ర కంతం		

సృజనాత్మకత

ఇద్దరేసి విద్యార్థులు జట్టుగా ఏర్పడండి. సాధ్యమైనన్ని ఎక్కువ పుప్పుల పేర్ల జాబితా తయారు చేయండి. వాటిని కింది అంశాల ఆధారంగా వర్గీకరించండి.

- సువాసన కలవి - లేనివి
- తెల్లవి - రంగువి
- శీగలకు పూచేవి - మొక్కలకు పూచేవి

కింది ఆకృతులను పోలిన ఆకృతులను పయోగించి మీ వర్గీకరణను చూపండి.

నేనివి నేర్చుకున్నా.

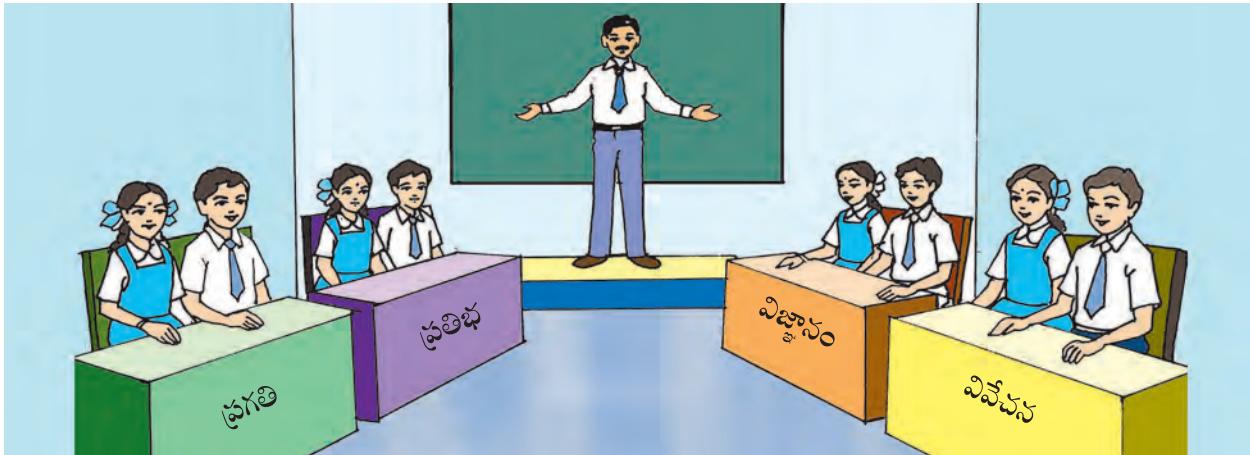
- పుష్టిలు ఏ విధంగా ధన్యత చెందాలను కుంటున్నాయి. • కవితలో గల రసజ్జత

ఉ.మా : విద్యార్థుల చేత రంగురంగుల కాగితాలతో పూలతోరణాలు తయారు చేయించి, తరగతి గదిని ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం రోజున అలంకరింపజేయండి.

ప్రశ్న మంజూష (క్వీజ్)

తరగతిలోని విద్యార్థులలో ఒకరు క్వీజ్ మాస్టర్ గా, మరొకరు గణకుడిగా (స్కూర్చర్) వ్యవహరించాలి. మిగతా విద్యార్థులందరు జట్టుగా ఏర్పడాలి. ఇప్పుడు కింది ప్రశ్నమంజూషు నిర్వహించండి. ఆడుతూ పాడుతూ మీ జ్ఞానాన్ని పరీక్షించు కోండి, పెంపాందించుకోండి.

క్వీజ్ మాస్టర్ : ఈ ప్రశ్నమంజూషలో 5 ఆప్యతాలు ఉంటాయి.

మొదటి ఆప్యతం : ‘సామాన్య పరిజ్ఞానం’ (జనరల్ నాలెడ్జ్)

రెండవ ఆప్యతం : ‘భాషాసంస్కృతులు’ ఈ ఆప్యతంలో తెలుగుభాషకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు ఉంటాయి.

మూడవ ఆప్యతం: ‘చూచి కనుక్కోండి’ - ఈ ఆప్యతంలో కొన్ని చిత్రాలను చూపుతారు. వాటి ఆధారంగా తత్పంబంధిత వ్యక్తులను కనిపెట్టాలి.

నాల్గవ ఆప్యతం : ‘మూగాభినయం’ - జట్టులోని ఒకరు చీటి లీసి, అందులో వ్రాసిన దానిని అభినయిస్తారు. అదే జట్టులోని వారు దానిని కనిపెట్టాలి.

పదవ ఆప్యతం : ‘మెరుపు వేగం’ (రాపిడ్ ప్రైర్) - ఒక నిమిషంలో ఎన్ని ఎక్కువ ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలు చెబుతారన్నది గణించబడుతుంది.

నియమాలు : సమాధానాలు సరిగొ చెప్పితే పది మార్కులు, తప్పు చెప్పితే మైన్స్ పదు మార్కులు. పదలి పెడితే సున్నా మార్కులు ఇప్పుడుతాయి.

ఇప్పుడు క్వీజ్ ప్రారంభించామా!

మొదటి ఆప్యతం ‘సామాన్య పరిజ్ఞానం’ ప్రశ్నలు:-

- 1) వేమన పద్యాల్లో చివరిపాదం.
 - 2) తాడోబా జాతీయ ఉద్యానవనం ఏ జిల్లాలో ఉంది?
 - 3) ‘కోట దోరికింది కానీ సింహాసోయింది’
 - 4) నిర్వల్ బోమ్మలు ఏ రాష్ట్రంలో ప్రసిద్ధి?
- అని ఎవరన్నారు?

రెండవ ఆప్యతం ‘భాషా సంస్కృతులు’ ప్రశ్నలు:-

- 1) అన్నం _____ స్వరూపం.
- 2) సరకచతుర్భవి మరునాడు వచ్చేపండుగ ఏది?
- 3) తెలుగు వర్ణమాలలో ఇప్పుడు వాడుకలో లేని అక్షరాలు.
- 4) అలిధిని ఎవరిగా భావించాలి?

1) హనుమంతునికి మరొక పేరు.

			యు	
--	--	--	----	--

3) మహరాష్ట్రల ఉగాది.

గు				
----	--	--	--	--

2) పదాలకు అర్థాలను ఇందులో వెతుకుతాము.

	ఘం		
--	----	--	--

4) పద్యానికి భావం.

		ర్య	
--	--	-----	--

మూడవ ఆప్యతం ‘చూచి కనుక్కొండి’ ప్రశ్నలు:-

నాల్గవ ఆప్యతం ‘మూగాభినయం’ ప్రశ్నలు:-

1. ఏనుగు

2) మరమనిషి (రోబో)

3) డాక్టరు

4) కోతి

ఐదవ ఆప్యతం ‘మెరువు వేగం’ ప్రశ్నలు:-

1) త్రిభుజానికి ఎన్ని భుజాలు?

7) అంతర్జాలం అంటే _____

2) మన జాతీయ పక్షి.

8) ఇండియా గేట్ ఎక్కడుంది?

3) బతుకమ్మ ఏ రాష్ట్రం పండుగ?

9) ఆకాశవాణి అంటే _____

4) మానవ సేవే _____

10) పూతరేకుల పుట్టినిల్లు _____

5) గేట్ వే ఆఫ్ ఇండియా ఎక్కడుంది? _____

11) భారతకోకిల _____

6) ఉభయచరానికి ఉదాహరణ _____

12) జాతిపిత _____

జట్టుపని :

“ప్రశ్నకుప్రశ్నే జవాబు”. ఆట ఆడుకుందాం-ఆనందిధ్యాం. ఆడిగిన ప్రశ్నకు అపును, కాదు. అని సమాధానం చెప్పకూడదు. మళ్ళీ ప్రశ్న వేయాలి. లేకపోతే బిడిపోతారు.

ఉదా

మొదటి జట్టు

వెన్న ఉంటే బాగుంటుందా?

ఎందుకోసం?

ఎందుకంటావేమిటి?

ఆ కమ్మని వాసనేంటి?

నీకు తినాలనుందా?

గలివారు.

రెండవ జట్టు

నీవేం చేస్తున్నావు?

వెన్న ఉంటే బాగుంటుందా?

ఎందుకోసం?

ఫలహారం కోసం.

ఈ జట్టు ఇంకా ప్రయత్నించాలి.

ఉ.మా : ఇలాంటి ప్రశ్నమంజాపును మీ పాతళాలలో నిర్వహించండి.

13. కలంకారీ

- సమాచారం, ఛాయావిత్రాలు సౌజన్యం శ్రీమతి మమతారెడ్డి మరియు దస్తకార్ అంధ

సింప్రైషాయు పొస్ట్ కట్లల భావ్ ట్రైటర్స్

కనుమరుగుతున్న కళలను కావాడడానికి ముందంజనేయండి.

ప్రదర్శనా స్థలం : తిలక్ స్టోర్స్ మందిర్, పూణి.

తేది : 24-12-2017 నుండి 31-12-2017 వరకు

సమయం : రూ. 9.00 గంటల మండి రాత్రి 9.00 గంటల వరకు

- పై కరపతాన్ని చదివారు కదా! • దేనిని తెలియజేస్తున్నది • ప్రదర్శన స్థలం ఏది? • ప్రదర్శన ఎన్ని రోజులు? • ప్రదర్శనా సమయం తెలియజేయండి. • అంతర్జాలంలో నెదికి వాటి చరిత్రను చిన్న చిన్న పోస్టర్లుగా తయారు చేసి ఆ ప్రదర్శనలో అమర్చండి. • ఇప్పుడు ప్రపంచ ప్రభాతి పొందిన కలంకారీ అర్ధకాలను గురించిన సంభాషణను విందాం.

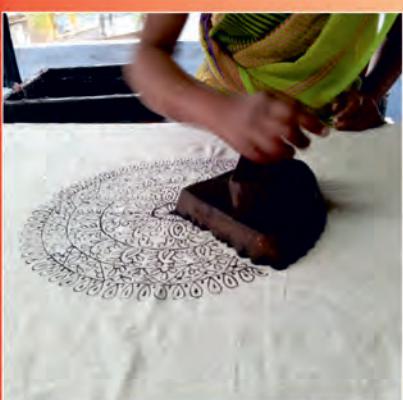
(7వ తరగతి గదిలోనికి ఉపాధ్యాయిని ప్రవేశించగానే విద్యార్థులందరూ ఉత్సాహంగా అభివాదం చేస్తారు).
తరువాత ...

విద్యార్థులు : టీచర్! మీరు చిత్రకళ ప్రదర్శన కోసం వివిధ రకాల చిత్రాలన్న వస్తోలను, వస్తువులను తెచ్చున్నారు కదా! మేమంతా తీసుకొచ్చాము.

ఉపాధ్యాయిని : చాలా సంతోషం. మన ఏడవ తరగతికి చిత్రకళను ప్రదర్శనాంశముగా ఇచ్చారు. కనుక మీరంతా తీసుకొచ్చిన వాటిని మీకు కేటాయించిన నిఖాగం (స్టార్ట్)లో ప్రదర్శించాలి. వాటి గురించి వివరించాలి.

విద్యార్థులు : మరి వాటి గురించి ఎవరు చెప్పారు?

ఉపాధ్యాయి : నేను మీ అందరికి సహాయం చేస్తానులే. (విద్యార్థులంతా ప్రదర్శన వస్తువుల్ని ఉపాధ్యాయినికి

చూపేడతారు. అందులోని ఒక పరదాని విష్ణుతూ...) రియా! నీవు తెచ్చిన ఈ పరదా చాలా బాగుంది. ఇది కలంకారీ శైలిలో చిత్రించినది.

రియా : కలంకారీ అంటే ఏమిటి టీచర్?

ఉపా : చెబుతాను. మీరు అంశాలన్నీంటిని ప్రదర్శన కొరకు సమోదు చేసుకోండి.

కలంకారీ అనగా వెదురుతో చేసిన కలంతో ప్రకృతి సిద్ధమైన రంగులను ఉపయోగించి వస్తాలపై బొమ్మలు చిత్రించే ఒక కళ. చిత్రకళలో కలంకారీ శైలి చాలా ప్రాచీనమైన కళ. కలంకారీ పదం లోని 'కారీ' అనగా హిందీ, ఉర్దూ భాషలలో 'పని' అని అర్థం.

మహేష్ : ఈ కళ ఎక్కడెక్కడ ఉన్నది టీచర్?

ఉపా : విదేశాలలోనూ వస్తాలపై చిత్రించే ఈరకమైన కళ ఉంది.

ఉదా: పోర్చుగీసు వారు 'పింటాడ్', డచ్చువారు 'సిట్ట్స్', బ్రిటీష్వారు 'ఫింజ్', అనీ ఆంధ్రప్రదేశ్లోని కృష్ణా జిల్లా 'పెడుపులోని కలంకారీ ప్రకారాన్ని 'బ్లక్ ప్రింటింగ్' అని పిలుస్తారు.

సంప్రదాయం = పూర్వకాలంగా పాటిస్తున్న పద్ధతి

కరీం : టీచర్! కలంకారీ కళ ఎక్కడ పుట్టింది?

ఉపా : చిత్రూరు జిల్లా శ్రీకాళహస్తిలో పుట్టింది. పట్టణాన్ని ఆనుకొని ప్రవహించే సువర్దముఖి నదిలో ఈ కళకు అవసరమైన నీరు లభించడం వలన ఈ కళ ఇక్కడ

ప్రాచుర్యం చెంది ఉండవచ్చు
అని అంటారు. ప్రసిద్ధిగాం
చిన శ్రీ కాళహస్తిశ్వరాలయం
పర్యాటకులను, యాత్రికులను
ఆకర్షించడం మరొక కారణం.
కోరమండల్ తీరంలో గల మచి
లీపట్టుం (బందరు ఓడరేసు ద్వారా
ఈ కలంకారీ ఉత్సత్తులు ప్రపంచం
నలుమూలలా వ్యాపించాయి.

స్వాతి : ఈ కలంకారీ చిత్రణాలను ఎలా
తయారు చేస్తారు టీచర్?

టీపా : కలంకారీ చిత్రణకు ఓర్పు చాలా
అవసరం. ఈ కళలో అంకితభావం
ప్రకటించువుతుంది.

- కలంకారీ కళాకారులు మొట్ట
మొదటగా బట్టను చిత్రించే
కాన్వాసుగా తయారుచేసు
కొంటారు.
- దళసరిగా ఉండే చేసేతబట్టను
పారే నీటిలో బట్టకు ఉన్న గంజి,
పిండి పోయేవరకు నాలుగైదు
సార్లు శుభ్రం చేస్తారు.
- ఈ ప్రక్రియలో సబ్బుకాని,
మరెటువంటి రసాయనికాలు
గాని వాడరు.
- తరువాత ఈ బట్టను గేదపాలు,
కరక్కాయల రసం కలిపిన
మిశ్రమంలో ముంచి ఎండలో
అరబెడతారు.
- ఈ విధంగా ఆరిన బట్ట
కలంకారీ చిత్రణకు సిద్ధమైనటే.

- చింతబోగ్గు కణకెలతో ఈ బట్ట మీద తమ హాస్తకళాసైపుణ్యంతో భావానికి తగినట్లుగా చిత్రాలను చిత్రిస్తారు.
- ఈ చిత్రాలను అన్నభేది ద్రావణంతో తుడుస్తారు. అప్పుడవి చెరగని నల్లరంగు చిత్రాలుగా తయారపుతాయి.
- ఈ విధంగా బట్టను ఉత్తికి, చిత్రాలు గీసి, రంగులు వేసి, ఎండబట్టి కలంకారీ చిత్రణకు పూర్తి చేస్తారు.

ప్రాచుర్యం = ప్రసిద్ధి; ప్రసిద్ధిగాంచిన = పేరుపొందిన; పర్యాటకులు = సందర్భకులు; ప్రక్రియ = కార్యవిధానం

శ్యామల : ఈ చిత్రాలకు రంగులు ఎలా వేస్తారు. టీచర్?

ఉపా : కలంకారీ చిత్రకారుల హాస్త కళా కౌశల్యాన్ని చూడడం కనుల విందుగా ఉంటుంది. కళాకారులు కావలసిన రంగులో ముంచిన చిన్న గుడ్డను లేదా, దూదిని కలంకారీ కలంలో పెట్టి వ్రేలితో నొక్కుతారు. ఈ విధంగా కావలసినంత రంగు ధ్రవాన్ని కలం గుండా ప్రవహింపజేస్తా రేఖా చిత్రాల మీద వర్ణం వేస్తారు. నిపుణుల చేతిలో చిత్రాలు చైతన్యవంతంగా తయారపుతాయి. నాజూకైన వర్లాల వాడకం వలన ఈ చిత్రాలు కంటికి ఇంపుగా చల్లగా ఉంటాయి.

రాజు : ఇందులో ఏరకమైన చిత్రాలుంటాయి?

ఉపా : కలంకారీ చిత్రలో ముఖ్యంగా రామాయణం, మహాభారతం, శివపురాణాలలోని పాతలు కనిపిస్తాయి. దుష్టాలు, దిండుగలీబుల మీద జంతు రూపాలు, వివిధ పుష్టిలతో కూడిన చిత్రాలను చిత్రిస్తారు. కుట్టుపనిని పోలివుండే జీవవున్న చెట్ల లాంటి ఆకృతులను కూడా చిత్రిస్తారు.

మమత : టీచర్, వా అక్క వద్ద ఈ అద్దకాల బ్యాగులు, పర్మలు, ఆధునిక దుస్తులు, శాలువాలు కూడా ఉన్నాయి. వాటిలో కొన్నింటిని ప్రదర్శన కోసం తెచ్చాను. నీటికి వాడే రంగులు ప్రకృతి సిధ్ధమైనవి. కాబట్టి శరీరానికి హాని చేయవు అంటుంది మా అక్క.

ఉపా : అవును, నిజమే. ఈ రంగులను కూరగాయలు, చెట్ల బెరదులు మొదలగు వాటితో తయారుచేస్తారు. కేవలం పరదాలు మొదలైనవే కాక గుమ్మటాలు, ఔళ్ళు పెన్సోండ్లు వంటి అనేక పస్తువులు తయారుచేయడం వల్ల గిర్ాకీ పెరిగి కళాకారుల జీవనోపాధికి సహాయకారిగా ఉంది. నిజం కాలంలోనే విదేశస్తులు కలంకారీ చేసిన వస్త్రాలకు తూగే బంగారాన్నిచ్చి కొనుక్కునే వారట. కలంకారీ ప్రపంచ చరిత్రలో ఒక విశిష్టస్థానాన్ని పొందింది. మనమంతా ఇటువంటి కళాకారులను ప్రోత్సహిస్తా చేయుాత నిద్దాం.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) లలితకళలో మీకు ఏదంలే ఇష్టం?
ఎందుకు ఇష్టమో వివరించండి.
- 2) నీకు ఏ కళలో ప్రాచీనీయతగలదో చెప్పు.

II. పదండి-అలోచించండి-రాయండి.

ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- 1) కలంకారీ కళ అనగా నేమి?
- 2) కలంకారీ కళ ఎక్కడ పుట్టింది? ఆ స్థల విశేషాలు రాయండి.

- 3) కలంకారీ కళను విదేశాలలో ఏయే పేర్లతో పిలుస్తారు?
- 4) కలంకారీ చిత్రకారుల హస్తకోళ్లాన్ని గురించి రాయండి.
- 5) కలంకారీ చిత్రణలో ఏయే చిత్రాలు చిత్రించబడతాయి?

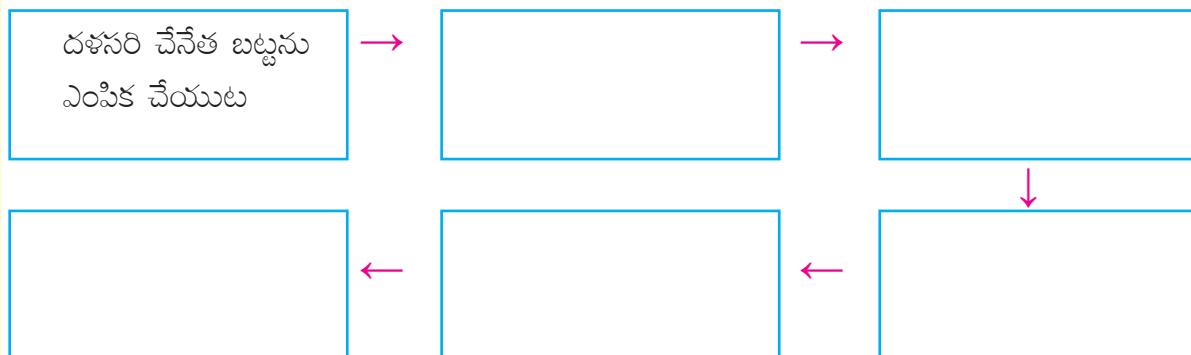
III. భాషావగాహన

విడదీసి, సంఘిషేరు రాయండి.

- 1) శ్రవణానందం
- 2) సిద్ధమైన

IV. సృజనాత్మకత

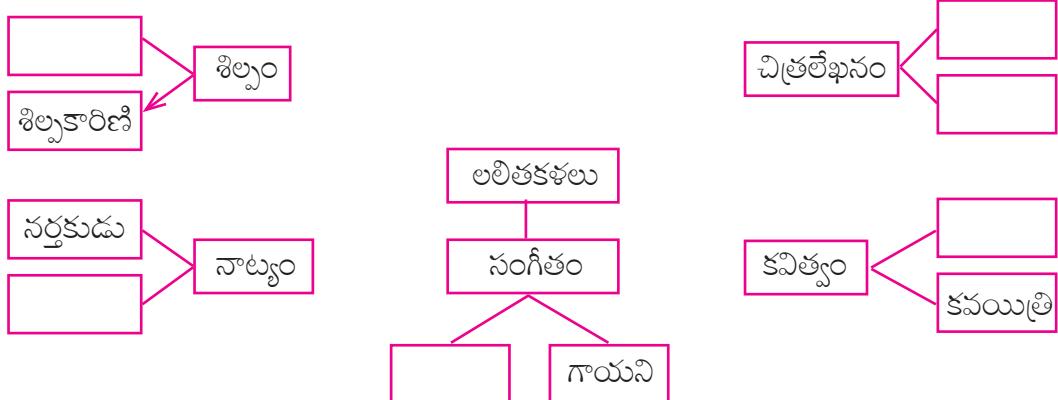
- 1) కలంకారీ చిత్రికరణలోని ముఖ్య ఘట్టాలను కింది ప్రవాహ ఆకృతిలో రాయండి.
అవసరమైతే గడులను పెంచి రాయండి.

2) చేయండి చూద్దాం.

- ప్రకృతి సిద్ధమైన సామాగ్రితో గణపతి విగ్రహాన్ని తయారుచేసి, సహజసిద్ధమైన రంగులు వేయండి.
ఉదా: బీటరూట్ రసం → ముదురు గులాబీరంగు
- ఒక పరదాను ప్రకృతిసిద్ధమైన రంగులతో చిత్రించండి.
- మీరు తయారు చేసిన అద్భుతాలను అధ్యయన కోణం (వాచన కోప్రా)లో ప్రదర్శించండి.

3) ఆకృతిని ‘లలితకళలు – కళకారులు’ అనువిధంగా పూరించండి.

4) మీ పారశాల ‘బాలికా దినోత్సవం’ సందర్భంగా కూచిపూడి సృత్య కళాకారిణిని అహ్వానించారు.
ఆమెతో జరిగిన ‘ముఖాముఖి’ సంభాషణ రాయండి.

(విద్యార్థులు తమ కరతాళ ధ్వనులతో ప్రముఖ కూచిపూడి సృత్యకళాకారిణి కుమారి ‘వినిత’ను అహ్వానిస్తారు)

విద్యార్థి : నమస్కారమండి. ముఖ్య అతిథి కుమారి ‘వినిత’ గారిని వేదిక సలంకరించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

కళాకారిణి : నమస్కారం

విద్యార్థి : మీరు ఈ కళను స్వీకరించడానికి గల కారణాన్ని వివరించగలరా.

కళాకారిణి : నాకు చిన్నప్పటి నుంచి సృత్యం అంటే చాలా ఇష్టం. మా తల్లిదండ్రులు నన్ను ప్రోత్సహించి ‘సృత్యం’గారు అనే గురువు పద్ధకు పంపించారు.

విద్యార్థి : మీరు ఎక్కడెక్కడ ప్రదర్శనలు ఇచ్చారు?

కళాకారిణి : _____

విద్యార్థి : _____

ప్రాజెక్టుపని (జట్టుపని)

మహారాష్ట్రలోని అదివాసుల వార్లీ చిత్రకళ గురించి వివరాలు, చిత్రాలు సేకరించి, ప్రదర్శించండి.

- మీరు త్వరలో ఒక కలంకారీ కళాకారుని కలుసుకోబోతున్నారు. అతనితో ‘ముఖాముఖి’ జరిపి సమాచారాన్ని సేకరించడానికి పది ప్రశ్నలు తయారు చేసుకోండి.
- ‘కలంకారీ కళాకారుడు’ - ‘ఇంటర్వ్యూ చేసే ప్యాకేజీ’ పాత్రలను పోషిస్తూ తరగతిలో ఆమకరణ (మాక్) ఇంటర్వ్యూ నిర్వహించండి. కింది తీర్మానాలు (స్టోట్మెంట్స్) దేనికి చెందినవో గుర్తించండి.

క్ర.సం	తీర్మానం (స్టోట్మెంట్)	కలంకారీ	శిల్పకళ	పూతరేకలు
1	ప్రకృతి సిద్ధమైన రంగులనే ఉపయోగిస్తారు.			
2	ఈ రేకులను మడవటం కూడా ఒక కళ.			
3	ఉలితో చెక్కుతారు.			
4	పలుచటి బట్టను పిండిలో ముంచి కుండపై అద్ది రేకులు తయారు చేస్తారు.			
5	శ్రీకాళహస్తిలో పుట్టింది.			
6	ఆశ్చర్యపురం దీనికి పుట్టినిల్ల.			
7	ఎల్లోరాలో పర్యాటకులను ఆకర్షించేవి.			
8	ఇవి ల్రిమిశీయ (లి.డి) ఆకారంలో ఉంటాయి.			

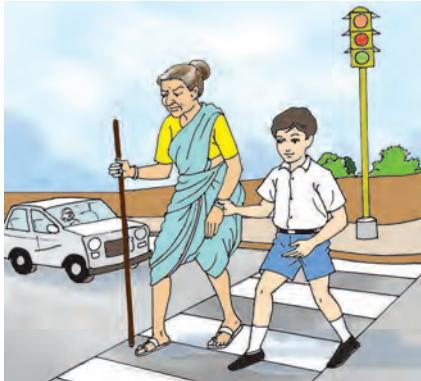
నేని నేర్చుకున్నా.

- కలంకారీ చిత్రకళ దాని చరిత్ర-ప్రాముఖ్యత, సొంపదాయ కళలకు చేయుతనిచ్చి కాపాడాలి.

14. పారుగువాలకి తోడుపడవోయ్ (నాటిక)

పాతంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

- పై చిత్రాలను గురించి సంభాషించండి.
- మీరు, మీ కుటుంబ సభ్యులు ఎప్పుడైనా, ఎపరికైనా నహాయం చేశారా?
- నిన్నసోయుడైన వ్యక్తికి నహాయం ఏ విధంగా లభించిందో ఈ నాటిక చదివి తెలుసుకోండి.

(పాతశాల వార్లుకోత్సవం జరపుకుంటున్నారు. మిల్లన్, శాలి వ్యాఖ్యాతలు)

- మిల్లన్** : శాలీ! ఆరవతరగతి విద్యార్థులు పాట చాలా బాగా పాడారు కదూ!
- శాలీ** : అవును! మిల్లన్! మన జాతిపిత గాంధీజీ, స్వాతంత్య యోధులందరూ వారి జీవితాలను ధారపోసి దాస్యం నుండి మన దేశ ప్రజల్ని ఎలా రక్షించారో ఆ పాటలో చక్కగా వివరించారు. ఇప్పుడు ఏడవ తరగతి వాళ్ళు ఏం ప్రదర్శింపబోతున్నారు?
- మిల్లన్** : “పారుగువారికి తోడుపడవోయ్” అనే నాటికను ప్రదర్శింపబోతున్నారు.
- శాలీ** : మనతో పాటు ప్రైక్షకులు కూడా ఎదురు చూస్తున్నారు. చూద్దామా.

1వ రంగం

- సంతను** : సరే! నేను సరుకులు కొనడానికి పట్టణానికి బయల్దేరుతున్నాను. సంచులు ఇప్పు.
- భార్య** : ఇనిగో! సంచులు, మరచెంబులో నీళ్ళు కూడా పోశాను. పట్టుకెళ్ళండి.
- సంతను** : ఇలా ఇప్పు. నీవేమైనా సరుకులు తెమ్మని చెప్పడం మర్చిపోలేదు కదా!
- భార్య** : నేను కావలసినవన్నీ చెప్పాను. కానీ అడవిలో నుండి వెళ్ళాలి. జంతువులుంటాయి జాగ్రత్తగా వెళ్ళండి. దొంగలభయం కూడా ఉంటుంది. డబ్బులు జాగ్రత్తగా పెట్టుకోండి.
- సంతను** : డబ్బులు జాగ్రత్తగానే పెట్టుకున్నాను. ఇక వెళ్ళిస్తాను.
- భార్య** : సరే! జాగ్రత్తగా వెళ్ళి రండి.

2వ రంగం

(సంతను అడవి దారిలో పాటలు పాడుకుంటూ హుషారుగా వెళ్తుంటాడు. ఇంతలో ముగ్గురు దొంగలు పాదల మాటు నుండి చూస్తూ...)

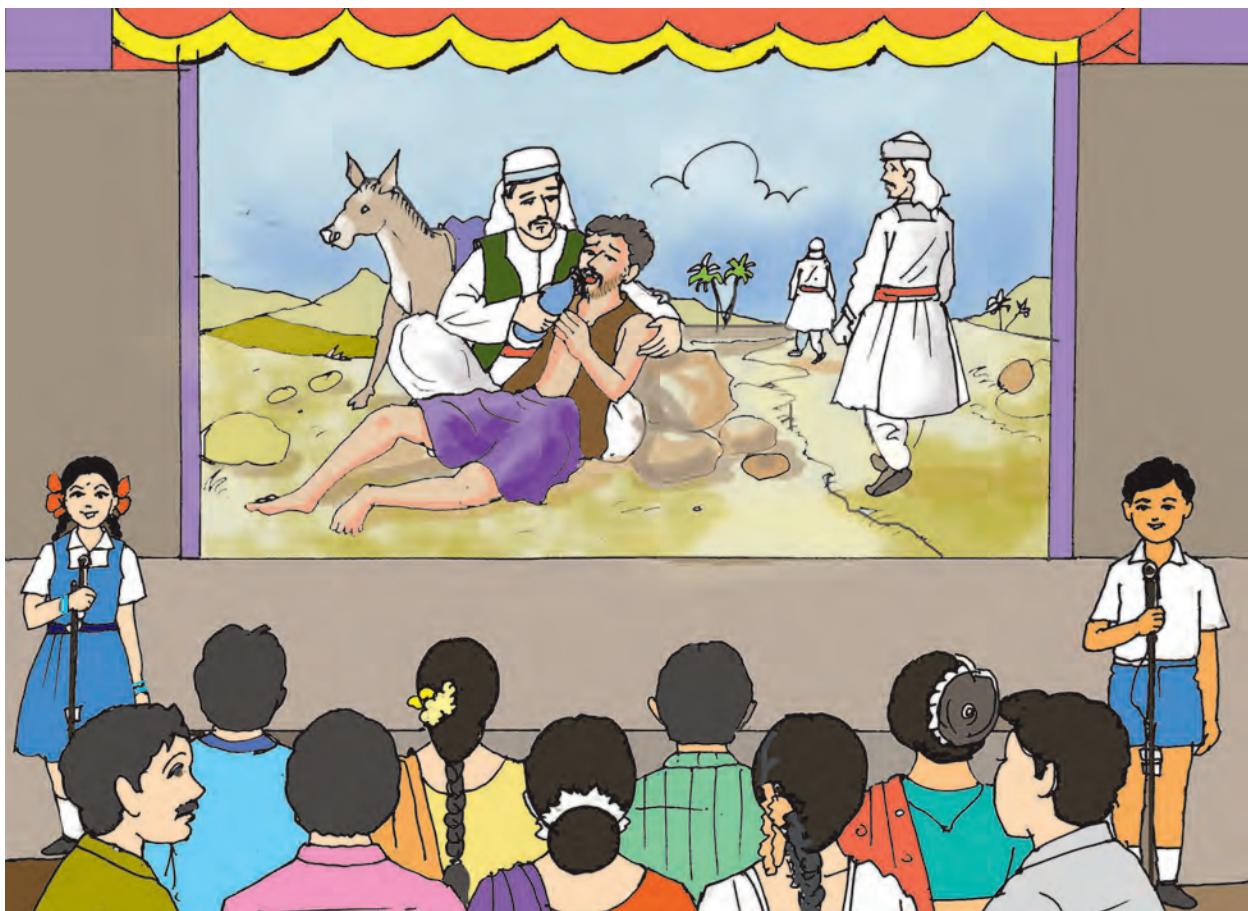
- 1వ దొంగ** : ఒరేయ! గంగూ! ఎవరో ఇటువైపే వస్తుస్వట్టున్నాడు చూడు.
- 2వ దొంగ** : (పాదల మాటు నుండి తోంగి చూస్తూ) ఔసురా! ఇటే వస్తున్నాడు. బాగా హుషారుగా పాటలు పాడుతూ సడుస్తున్నాడు!
- 3వ దొంగ** : ఒక్కడే వస్తున్నాడా? లేక ఇంకెవరైనా వాడితో ఉన్నారా?
- 2వ దొంగ** : (కొంచెం వేచి చూస్తూ) ఆ.. ఒక్కడే వస్తున్నాడు.
- 3వ దొంగ** : అయితే వాడు సరుకులు కొనడానికి వెళ్తున్నాడన్నమాట. వాడి దగ్గర డబ్బులు కూడా వుంటాయి.
- 1వ దొంగ** : అయితే... వాడిని నేను పట్టుకుంటాను.
- 2వ దొంగ** : నేను వాడి డబ్బు లాక్కుంటాను.
- 3వ దొంగ** : వాడు ఎదురు తిరిగితే నేను కొడతాను. (ముగ్గురు దొంగలు వారు అనుకుస్వట్టుగానే సంతను డబ్బులు లాక్కొన్నారు. అతనిని బాగా కొట్టి అక్కడ పడేసి పారి పోతారు).

3వ రంగం

(సంతను దెబ్బలతో క్రిందపడి మూల్లుతూ ఉంటే కొంతసేపటికి ఒక వ్యాపారి అటుగా వస్తాడు).

- వ్యాపారి** : ఏమిటో! ఏదో మూలుగు విసబడుతుందేంటే? ఏమై ఉంటుందబ్బా!! (అంటూ పాదల వైపుకు వెళ్తాడు).
- సంతను** : (మూలుగుతూ) దాహం.. దాహం...
- వ్యాపారి** : అమ్మా! ఏడిని ఎవరో కొట్టి పడేసినట్లున్నారు. నీళ్ళు అడుగుతున్నాడు. ఏం చెయ్యాలి? అయినా నాకెందుకులే ఏడెవడో... ఏమా... (అంటూ గటగబా వెళ్ళి పోతాడు)
(సంతను మూలుగుతునే ఉంటాడు... మరికొంత సేపటికి ఒక ధనవంతుడు పద్యం వల్లె వేస్తూ ఆవైపు నడుస్తుంటాడు.)
- ధనవంతుడు** : ఉపకారికి నుపకారము విపరీతము కాదుసేయ వివరింపంగా నుపకారికి నుపకారము నెపమెన్నక చేయువాడే నేర్చరి సుమతీ!
- సంతను** : (గట్టిగా మూల్లుతూ) దాహం.. దాహం...
- ధనవంతుడు** : ఏమిటా మూలుగు.. దాహం... దాహం అంటున్నారెవరు... చెప్పౌ.
- సంతను** : దాహం... నీళ్ళు.... నీళ్ళు
- ధనవంతుడు** : అమ్మా! ఏడెవడో! నీళ్ళు అడుగుతున్నాడు. ఏ దొంగల చేతిలో దెబ్బలు తిన్నాడో! అయినావీడు నా బంధువా? స్నేహితుడా! నేను ఏడికి నీళ్ళు ఎందుకు ఇవ్వాలి. (అంటూ తోందర తోందరగా వెళ్ళి పోతాడు).

- సంతను** : (మూలగుతునే ఉన్నాడు)
 (కొద్ది సేపటికి ఒక పేద బాటసారి గాడిద మీద కొంత సామాను పెట్టుకొని వస్తుంటాడు)
- పేద బాటసారి** : అరే... ఎవరో నీళ్ళు ... నీళ్ళు అంటున్నారేంటి? (అంటూ అటుగా వెళ్ళిచూస్తాడు)
- సంతను** : నీళ్ళు... నీళ్ళు (కావాలని పైగ చేస్తాడు)
 (బాటసారి గబగబా తన గాడిద దగ్గరకు వెళ్ళి నీళ్ళ సంచి తెచ్చి తాగిస్తాడు)

(సంతను రెండు చేతులెత్తి దండం పెడతాడు).

- పేద బాటసారి** : అయ్యా! ఏమైంది? ఎవరైనా నిన్ను కొట్టి పడవేశారా? ఉండు నేను నీ దెబ్బల మీది రక్తం తుడుస్తాను. కొంచెం మందు కూడా వేస్తానుండు. (అంటూ చుట్టూ ప్రక్కల చెట్లు పరిశీలించి కొన్ని ఆకులు కోణి ఆకుల పసరు ఆ దెబ్బల మీద వేసేస్తాడు.) నాదగ్గర ఉన్న ఈ రొట్టె తిను.

- సంతను** : (రొట్టె తింటూ) నీ సహాయం నేను మరచిపోను.
- పేద బాటసారి** : అయ్యా! ఆపదలో ఉన్న పారుగువారికి సాయపడడమే మానవధర్మం.
- సంతను** : నీకంటే ముందుగా ఇద్దరు ఇటుగా వెళ్ళారు. కానీ వారు నాకు నీళ్ళు కూడా ఇవ్వలేదు.
 నీవైతే నా దెబ్బలకు మందు వేశావు. అంతేకాదు తినడానికి రొట్టె కూడా ఇచ్చావు.

పేద బటసారి : పారుగువారికి తోడుపడడమే సరియైన ధర్మం కదా. నేను పట్టణానికి వెళ్తున్నాను. నా గాడిద మీద కూర్చో, వైద్యుని దగ్గరకు తీసుకెళ్తాను. (అంటూ గాడిద మీద సంతను కూర్చోబెట్టి వైద్యుని వద్దకు తీసుకెళ్తాడు).

సంతను : నేను నీకు ఏమి కాను అఱునా చేసిన సహాయానికి మరోసారి ధన్యవాదాలు చెప్పున్నాను. (తెర పడుతుంది. అందరూ చప్పట్లు కొడతారు)

మిల్ల్స్ : శాలీ! ఈ నాటిక చాలా బాగుంది కదూ.

శాలీ : అప్పును! చాలా బాగుంది.

ప్రతి ఒక్కరు కష్టోలో, భాధలలో ఉన్నవారికి ముఖ్యంగా ప్రమాదాలు జరిగినపుడు మన కెందుకులే అని గమ్మున వెళ్లిపోకుండా వారికి ప్రథమ చికిత్స చేయడమో లేదా ఆనుపత్రికి తీసుకెళ్ళడమో చేయాలి. ఇప్పుడు మొబైల్ ఫోన్లు కూడా మన చేతిలో ఉన్నాయి. 108 నెంబరుకి ఫోన్ చేయవచ్చు. అంబులెన్స్ పస్తుంది. 100 నెంబరు పోలీసులకు ఫోన్ చేస్తే వాళ్ళుకూడా సాయపడతారు. పోలీసుల వలన మనకు ఇబ్బందులు ఉండవు. ప్రజలు చూస్తూ ఉండి పోకుండా తమపంతు సహాయానికి ముందుకు వస్తే ప్రమాదంలో ఉన్నవారికి వెంటనే వైద్యం అందుతుంది. ఉపశమనం కలుగుతుంది.

ఏదవ తరగతి నాటిక ‘పారుగు వారికి తోడపడవోయ్’ చాలా బాగుంది. మరి మనమంతా అలా సహాయపడడాలూ?

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) నీవేదైనా ప్రమాదం చూసావా?
- 2) ప్రథమ చికిత్స అంటే ఏమిటి?
- 3) మీరెప్పుడైనా ఎవరికైనా ప్రథమ చికిత్స చేశారా? ఎలా చేశారు?

II. పదజాలం పెంపొందించుకుందాం.

అర్థాలు

- వార్డ్కోత్సవం = సంవత్సరానికి జరుపుకొనే వేడుక;
 ప్రైక్స్కులు = తిలకించేవారు, చూచేవారు;
 వ్యాఖ్యాతలు = కార్యక్రమాన్ని వివరించేవారు;
 మానవధర్మం = మనిషి న్యాయబద్ధంగా చేయుపని;
 ఉపశమనం = తగ్గింప చేసేది, శాంతింపజేసి.

III. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- 1) ఆరవతరగతి విద్యార్థులు పాడిన పాటలో ఏమి వివరించారు?

2) సంతను అడవిలో అసహాయస్థితిలో

పడివుండటానికి కారణమేమి?

3) వ్యాపారి, ధనవంతుడు సంతను పట్లు

ప్రవర్తించిన తీరు సమంజసమేనా?

మీ అభిప్రాయాన్ని వివరించండి.

4) పేద బాటసారి సంతనుకి ఏ విధంగా సాయపడ్డాడు?

ఆ) ఎవరు, ఎవరితో అన్నారు?

1) డబ్బులు జాగ్రత్తగా పెట్టుకో.

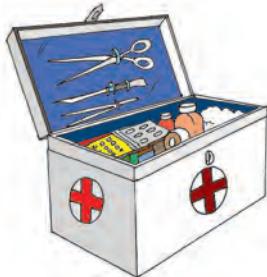
2) నా దగ్గర ఉన్న ఈ రోట్టె తిను.

3) నాకు మీరు చేసిన సహాయం కొరకు ధన్యవాదాలు.

IV. సుచనాత్మకత

- 1) మీరు చూచిన ఏదైనా సంఘటనను నాటక రూపంలో రాయండి.
- 2) కింది ప్రథమ చికిత్స పెట్టేలో ఉండవలసిన వస్తువులపేర్లను రాయండి.

ఉదా : 1) బోర్డ్ పౌడరు
2) _____
3) _____
4) _____
5) _____

- 3) నీవు స్నేట్/గైడ్లో ఉన్నావా?
అందులో మీరు నేర్చుకున్న బ్యాండేజిలను కట్టి వాటి పేర్లు చెప్పండి.

5. కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనాసూరంగా కృత్యాలు చేయండి.

అ) బూటుపడిపోయినందున గాంధీగారు ఏమిచేశారు గుర్తించండి.

1) బూటును తెచ్చున్నారు	2) రెల్లు దిగారు
3) రెండవదానిని మొదటిదాని దగ్గర విసిరారు	4) బాధ పడ్డారు.

గాంధీగారు అసాధారణ మానవత్వానికి, నిష్ఠార్థపరతకు పేరెన్నిక గన్నవారు. ఒకసారి గాంధీజీ విదేశాలలో తన సహచరులతో కలిసి రైలు ఎక్కబోతుండగా ఒక బూటు జారి రైలుకు, ఫ్లాట్ ఫారానికి మధ్యనున్న భూళీలో పడిపోయింది. కానీ వెంటనే రైలు కదలడంతో దానిని తీసుకోవటం కుదిరేపని కాదు గనుక రెండవ బూటును కూడా మొదటి బూటు పడిన చోటుకు దగ్గరగా పడేటట్లు విసిరారు. ఆశ్చర్యపడుతున్న తోటి ప్రయాణికులకు గాంధీజీ ఇలా వివరించారు.
“ఏ పేద వాడికైనా ఒక బూటు దొరికితే ఏం లాభం? జత దొరికితే ఉపయోగించుకుంటాడు.”

- ఆ)** పై పరిచేధాన్ని చదవండి . దానికొక శిర్మిక పెట్టండి.
ఇ) ఈ పరిచేధం ద్వారా నీపు గ్రహించిన గాంధీగారి సద్గుణాలు రాయి.
ఈ) తోటి ప్రయాణికులు ఎందుకు ఆశ్చర్యపోయారు?
ఉ) పరిచేధంలో వచ్చిన ఆంగ్ల పదాలు నాల్గొంపిని రాయండి.

6. తరగతిలోని విద్యార్థులు పార్యాఫాగాన్ని ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క పాత్రను అభినయిస్తా నాటకాన్ని ప్రదర్శించండి.

- నేనిని నేర్చుకున్నా.
- నిస్సహాయులకు చేయాత నివ్వాలి. ● సహా అనుభూతిని అలవర్షుకోవాలి.

ఐ.సూ : నీ పుట్టిన రోజు మీ ఇంటికి/పారశాలకు దగ్గరలో ఉన్న అనాధారమానికి/వృద్ధాశమానికి వెళ్లి వారితో నంభాపేంచండి.

15. దిశానిర్దేశం

- శ్రీ చాగంటి కోటేష్వరరావు

పాతంలోకి వెళ్లేముందు:-

యెల్లాప్రగడ సుబ్బారావు

తమ్ముడు జబ్బుతో బాధపడడం చూసి పెద్దయ్యక డాక్టర్ కావాలనుకున్నాడు. స్ట్రో వ్యాధికి మందును కసుగొన్నాడు. భారతదేశం గర్వించదగ్గ డాక్టరయ్యాడు.

మథర్ ఫెరీసా

ధార్మిక కుటుంబ నేపథ్యం. ప్రజలకు సేవ చేయాలనుకున్నది. తన అంతిమ శ్యాస వరకు సేవలు అందించింది. భారతరత్న బిరుదాంకితురాలై విశ్వమాతగా కొనియాడబడింది.

- సై వారిని గురించి తెలుసుకున్నారు గదా!
- మీరు కూడా ఒక వ్యక్తిని ఆదర్శం (రోల్మోడల్)గా మహాత్మగాంధీ, వివేకానందు, అబ్బల్ కలాం.... అలా ఎవరిసైనా ఒకరిని ఎంచుకోండి. వారిని గురించి తెలుసుకోండి. వారిలోని మంచిని అనుసరించండి.
- మీ లక్ష్యాధికు ప్రయత్నించండి.
- దిశానిర్దేశం గురించి బ్రహ్మశ్రీ చాగంటి కోటేష్వరరావు గారు ఏం చెప్పున్నారో చదిని తెలుసుకోండి.

జీవితానికి ఒక లక్ష్యం అత్యంత ప్రధానం. ఆ లక్ష్యాన్ని చేరుకొనే దిశగా ప్రయాణం చేసేటన్నుడు ఒడుచుడుకులు ఏర్పడుచ్చు. అటువంటి సమయంలో మనోబలాన్ని యివ్వగల మహాత్ముల జీవిత చరిత్రలు ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి. వారు చెప్పిన మాటలు సదా గుర్తు తెచ్చుకోవాలి. ఆ స్వార్థి మనలను ఎల్లప్పుడూ కాపాడుతుంది. లక్ష్యం చేరుకోడానికి దోహదం చేస్తుంది. ఉదాహరణకు ఈ క్రింది సంఘటన పరిశీలించండి.

ఒకప్పుడు, ప్రాదరాబాద్లోని మానసిక దివ్యాంగుల జాతీయ సంస్థలో, మానసిక దివ్యాంగులైన బాలబాలికల ఆటల పోటీలు జరుగుచున్నవి. ఆ కార్యక్రమానికి మాజీ రాష్ట్రపతి కీ.ఎస్. డా॥ అబ్బల్ కలాంగారు కూడా హజరయ్యారు. తొమ్మిది మంది పిల్లలు పరుగు పందేనికి పరుసలో నిలబడ్డారు. తుపాకీ శబ్దంతో పందెం ప్రారంభమయింది. అందరూ

ఒక్కసారి పరుగెత్తలేకపోయినా, ఎవరి శక్తి కొలది వారు పరుగెత్త ప్రారంభించారు. ఒక బాలుడు రెండు మూడు పర్యాయములు తడబడి, పరుగెత్తలేక క్రింద పడి ఏడవటం ప్రారంభించాడు.

ముందు పరుగెడుతున్న ఒక పిల్ల వెనక్కి తిరిగి చూచింది. ఆగి, వెనకకు వచ్చి, పడిపోయిన పిల్లవానికి ముద్దిచ్చి, లేపి, ఇప్పుడు పరుగెత్తగలవని ఉత్సాహపరిచింది. ఆ తర్వాత మిగిలిన వారు కూడా వచ్చి వీరితో కలిశారు. అందరూ కలిసి, చేతులు పట్టుకుని పందెంలో పరుగెత్తవలసిన చివరి గీత వరకూ వెళ్లారు. అంటే వ్యక్తిగతంగా గెలవటం కన్నా, ఇతరులు గెలవటానికి సహకరించడంలో వారు సంతృప్తిని పొందగలిగారు.

ఈ సంఘటన జరుగుతన్నంత సేపూ, సందర్భకుల గవాక్షమునుండి చూస్తున్న వారందరూ సంతోషంతో కరతాళ ధ్వనులు చేస్తునే వున్నారు. ఈ

సంఘటన శ్రీ కలాం గారిని విశేషంగా ఆకర్షించింది. ఆ తరువాత ఎన్నో సందర్భాలలో వారు దీనిని ఉటంకించారు. వేరొక దీపాన్ని వెలిగించిన, వెలుగుతున్న దీపం ఏ నష్టం పొందింది? అని ఆయన ప్రశ్నించేవారు.

ఆయన చెప్పిన వాటిలో ఎప్పటికీ గుర్తుంచుకోదగిన మాట యిది. “భవిష్యత్తో మీరు ఎందుకు అందరిచే గుర్తుంచుకోబడాలి? ఒక చిన్న కాగితం ముక్కు లీసుకుని మీ లక్ష్మీన్ని వ్రాయండి.”

రచయిత పరిచయం:- బ్రహ్మశ్రీ శ్రీ చాగంపి కోచేశ్వరరావు గారు 1959 జూలై 14వ తేదీన జన్మించారు. ఈయనకాకెనాడవార్షప్యులు. ‘ఖుడ్కార్మారేషణ అఫ్ ఇండియా’లో ఉద్యోగం నిర్మించారు. తరువాత మానవధర్మం మీద అస్తుతితో అప్పొదశ పురాణములను అధ్యయనం చేసి తనదైసశ్శలిలో సామాన్యములకు సైతం అర్థమయ్యే రీతిలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రపచనాలు అందిస్తున్నారు. ఈయన ధారణా శక్తి, జ్ఞానకశక్తి చెప్పుకోదగ్గవి. ప్రపచన చక్రవర్తి, శారదా జ్ఞానపుత్ర మొదలుగు చిరుదులను, విజ్ఞాన విశ్వవిద్యాలయం వారి, రాష్ట్రము సంస్కృత విద్యా పీఠం (తిరుపతి) వారి గారప డాక్టరేట్ పురస్కారాలను పొందారు.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) మనోబలం యివ్వగల కొందరు మహాత్ముల పేర్లు చెప్పండి.
- 2) మీకు తెలిసిన కొన్ని పరుగుపందముల పేర్లు చెప్పండి.
- 3) మీకిష్టమైన ఆటల పేర్లు చెప్పండి.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

A) పరిమైన సమాధానాన్ని గుర్తించి రాయండి.

- 1) _____ మంది పిల్లలు పరుగుపందేనికి పరుసలో నిలబడ్డారు.

(ల) ఆరు	(ఆ) ఏడు
(ఇ) ఎనిమిది	(ఈ) తొమ్మిది
- 2) ఈ సంఘటన _____ గారిని విశేషంగా ఆకర్షించింది.

(ల) శ్రీ అబ్బాల్ కలాం
(ఆ) శ్రీ రాధాకృష్ణ
(ఇ) శ్రీ వి.వి. గిరి
(ఈ) శ్రీ బాబు రాజేంద్ర ప్రసాద్

దైర్యంగా పరిజ్ఞమించండి. మీరెన్నుకున్న రంగం పరిశోధనకావచ్చు. స్పృజనాత్మకమైన ఆలోచనకావచ్చు. ప్రయోగం కావచ్చు. క్రొత్త వస్తువుని కనిపెట్టడం కావచ్చు. ఒక విషయం మరువకండి. మీకు మీరు లక్ష్మీన్ని నిర్దేశించుకోవటం, కలోర శ్రమ, ఆత్మ స్వానతా భావాన్ని విడునాడటం. ఇవి చరిత్రలో మీ జీవితాన్ని ఒక పుటగా నిలబెడతాయి.

“శ్రీ అబ్బాల్ కలాం చూపిన బాటలో పయనిద్దాం. నవ భారతాన్ని నిర్మించాం”.

3) _____ మనలను ఎల్లప్పుడూ కాపాడుతుంది.

(ల) లక్ష్మీ	(ఆ) మనోబలం
(ఇ) స్వార్థి	(ఈ) ఉత్సాహం

B) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) ఎవరి జీవితాలను ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి?
- 2) పరుగుపందంలో పాల్గొన్న పిల్లలందరూ ఏవిధంగా సంతృప్తిని పొందగలిగారు?
- 3) సందర్భకులు గెలిచిన వారిని ఏవిధంగా ప్రోత్సహించారు?
- 4) కలాంగారు మరవడ్డని చెప్పిన విషయమేమి?
- 5) మీ పాఠంలోని రెండవ పేరాను చదివి ఐదు ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

C) పాత్మాంశాన్ని చదివి అందులో మీరు గమనించిన మాతన పదాలను పదించిని రాయండి. వాటికి నిఘంటువు సహాయంతో అర్థాలు తెలుసుకోండి.

ఈ) భాషీలను పూరించండి.

- 1) తుపోకీ శబ్దంతో _____
ప్రారంభమైంది.
- 2) ఒక చిన్న కాగితం ముక్క తీసుకొని మీ
_____ రాయండి.
- 3) అబ్బల్ కలాం చూపిన _____ లో
పయనిద్దాం.

III. భాషావగాహన

అ) సాంత వాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

- 1) ఒడిదుడుకులు
- 2) కరతాళధ్వనులు
- 3) ఉటంకించుట
- 4) ఉత్సాహపరచు

ఆ) జతపరచండి.

- 1) దివ్య + అంగులు () ఆ) ఇకార సంధి
- 2) వారు + అందరు () ఆ) ఇకార సంధి
- () ఇ) సవర్లదీర్ఘ సంధి

ఇ) కింది విగ్రహ వాక్యాలకు సరైన సమాసం రాయండి.

- 1) మూడగు పర్యాయములు
- 2) క్రొత్తదైన పస్తువు
- 3) బాలురును, బాలికలును
- 4) కాగితం యొక్క ముక్క

ఈ) సకర్క, లకర్క వాక్యాలను గుర్తించండి.

- 1) కలాంగారిని నిశేషంగా ఆకర్షించింది.
- 2) కలాం చూపిన బాటులో పయనిద్దాం.
- 3) ఆ స్వార్థి ఎల్లపుడూ కాపాడుతుంది.

IV. స్వజనాత్మకత

1. ప్రాజెక్టు వని:

2016 'రియో'లో జరిగిన పారాలింపిక్స్ పోటీలలో పతకాలు సాధించిన భారతదేశ క్రీడాకారుల చిత్రాలను అంతర్జాలం నుండి సేకరించి వారి క్రీడా జీవితం, సాధించిన విజయాలను గూర్చి ఒక అల్పమ్ తయారు చేయండి.

2. సంత్ తుకారాం గారి కింది అభంగాన్ని, దాని భావాన్ని చదపండి.

చందనాచె ఛాత పాయాహీ చందన।
పరిసా నాఠిం హిన కోణి అంగ ॥

దీపా నాహి పారి పోటి అంధకార ।
సర్వాగే సాకర అవశీ గోడ ॥

తుకా స్థణి తౌసా సజ్జనాపాస్సన ।
పాహతా అవగుణ మిళెచి నా ॥

- సంత తుకారామ మహారాజ

మంచి గంధపుచెక్కు (బోమ్మ) చేతులు, కాణ్ణ అన్నీ చందనమే. పరశువేదిలోని ఏభాగము నాణ్యతలో అల్పమైనది కాదు.
దీపానికి వెనకా-ముందు చీకటి ఉండడు. చక్కెర పలుకులో తీపి అన్నిపైపులా సమాసంగానే ఉంటుంది.

అలాగే సజ్జనులలో వెదికి చూచినా వారిలో దుర్గుణాలు కనబడవు అంటారు తుకారాం.

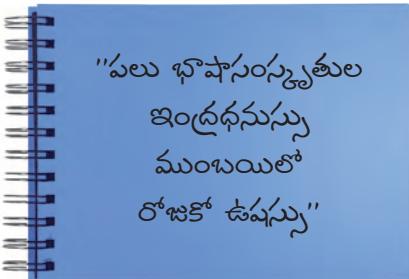
- సంత
తుకారాం
మహారాజ.

16. ఇది ప్రాదరాబాదు

- డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

అని అంబల్ జనార్థన్‌గారు 'బొంబాయి నానీలు'లో పేరొన్న విధంగా...

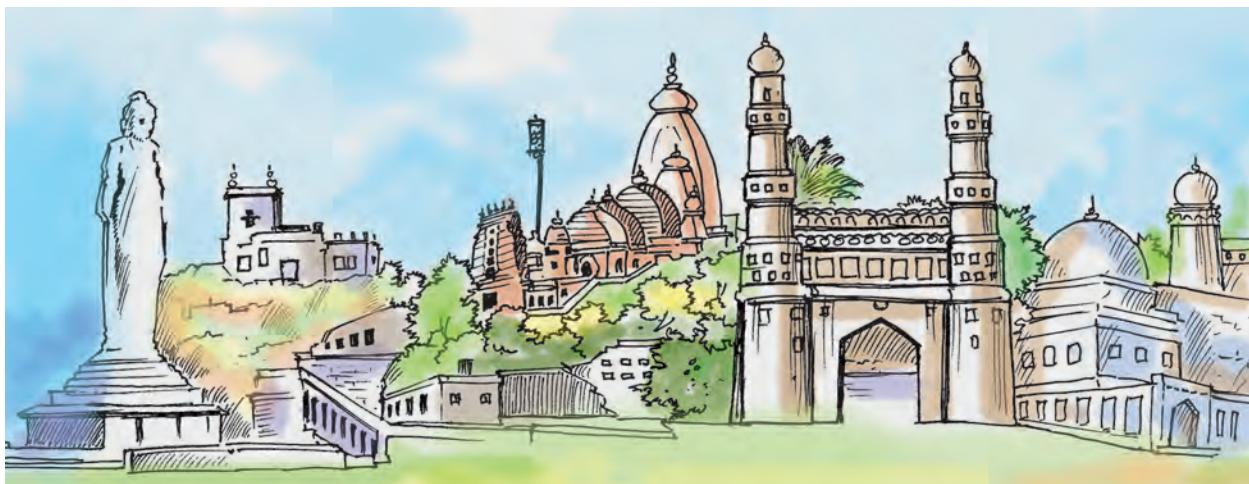
- రకరకాల పుస్తకులు ఒకే అందమైన హోరంలో ఒదిగినట్లు ముంబయి (బొంబాయి)లోని వారందరూ ఏ విధంగా జీవిస్తున్నారో చర్చించండి.
- ఇప్పుడు డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి గారు ప్రాదరాబాద్ విశేషాలను వర్ణించిన విధం తెలుసుకుండా.

ఇది ప్రాదరాబాదు ఇది ప్రాదరాబాదు
ఇది విభిన్న సంస్కృతులు ఎదిగి పూచిన పాదు.

ఇచట మల్కేభరాము ప్రచురితమొన్నానరించె
తెలుగు భారతి శింజినుల మంజుల స్వనము

ఇచట గోపన్న చేయించె తన బ్రతుకు వె
చ్చించి సీతమ్మకోక చింతాకు పతకమ్ము

ఇచట తెల్లులవాణి ఇచట ఉర్దూబాణి
కలిసిపోయినవి ముక్క ప్రవాళములట్లు

రావోయి తమ్ముడా! రమ్ము రాయలసీమ
సుండి సాగర్సీమ సుండి నెల్లూరి సుండి

పొగబండి డిగ్గి సూటిగి పొమ్ము సంభ్రమా
తృకము సాలార్జంగుని కళానికేతనము

ఒక కొన్ని దినములుత్సుకత పొంపిరిపోవ
దర్శించుమా! కళాదర్శ నిలయంతరము

అప్పుడు కనవయ్య జలదాంగనలతో సరా
గములాడు చార్పినారు మనోజ్ఞ శృంగములు

అటనుండి విశ్వవిద్యాలయమ్ముస్కేగి
వోయి! అది ఇంద్రసభ సుండి రాలిన తున్న

ఇస్తాము సంస్కృతిని హిందూ మతాత్మనోక
అద్వానజూపు హర్ష్యశేషులను గాంచి

ఘుంటా పథమ్ములను గడచి విశ్రాంతికై
సాగి పొమ్ము హాసేను సాగరు తటమ్ముపై

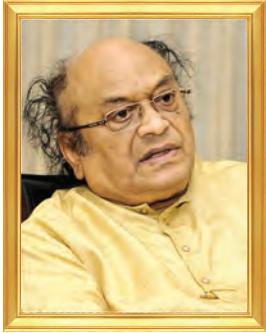
అచటనోక గడియ సేషైన కూర్చొని తాన
మాడుము సమీర శితంబిశీకరములన్

పైదరాబాదింక నీదే సుమా! నీవు
వలన వచ్చినవాడవనుకోకు కలనైన

సహనమే నీకు భూపణము; దానిని దాల్చ
తెలంగాణ నిన్ను గుండెలకద్దుకొసునయ్య

బాసలో ఒక కొంత యాస విస్పుడుగాక
వేసాన ఒక కొంత వింత కన్సుడుగాక

అయిన నేమాయెనయ్య! తెల్లులందరికి
సంస్కృతి ఒకండి పూసలలోని దారమట్లు

కవి పరిచయం:-

ఆధునికాంధ్రకులలో డా.సి.నారాయణరెడ్డిగారికి విశిష్టస్నానం ఉంది. డా.రెడ్డిగారు తెలంగాణారాష్ట్రం కరీంనగర్ జిల్లా హసుమాజీపేటలో 1931 జూలై 29న జన్మించారు. ఈయన బహుముఖ ప్రష్టావాలి. కవిగా, వ్యక్తిగా, పరిశోధకులుగా, చలనచిత్ర రచయితగా, ఆచార్యులుగా, అధికార భాషాసంఘం అధ్యక్షులుగా, సార్వత్రిక తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులుగా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ భాషా సాంస్కృతిక వ్యవహర సలహాదారులుగా చిరపరిచితులు. కర్మార పసంతరాయలు, మధ్య తరగతి మందహసం, విశ్వంభర పంచి కావ్యాలను రచించారు. పద్మశ్రీ, జూన్సీర అవార్డు గ్రహిత.

ఈ గేయం పీరి ‘దివ్యేల ముప్పులు’ గేయ సంకలనం నుంచి స్నేహితించబడింది.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) మీకు తెలిసిన కొన్ని సగరాల పేర్లు చెప్పండి.
- 2) మీ సగరం యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరించండి.

II. పదచాలం పెంపొందించుకుండా.

అర్థాలు

- పాదు = కుదురు; ప్రచురితం = ప్రసిద్ధి;
 శింజినులు = అందెలు;
 మంజులస్వనం = విససాంపైన శబ్దం;
 ఒనరించి = చేయు; వెచ్చించి = ఖర్చు పెట్టి;
 చింతాకు పతకమ్ము = ‘చింతాకు పతకం’ అనే ఆభరణం; భాణి = శైలి, పద్ధతి;
 ముక్క ప్రవాళము = ముత్యాలు, పగడాలు;
 డిగ్గి = నిప్పు;
 సంభ్రమాత్మకము = ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించేది;
 నికేతనం = నిలయం;
 ఉత్సవకత = కుతూహలం, ఉత్సాహం;
 పొంపిరి + పోవ = ఎక్కువకాగా;
 జలదం = మేఘం;
 మనోజ్ఞ శృంగములు = అందమైన శిఖరములు;
 సరాగాలు = సరదాలు, నినోదాలు;
 తున్క = తునక, ముక్క;
 హర్ష్య శ్రేణులు = భవనాల పరుసలు;
 ఘంటా పథమ్ము = రాజమార్గము;
 తటమ్ము = ఏటి ఒడ్డు; గడియ = అల్పకాలం;
 శీత + అంబుశీకరములు = చల్లని నీటి తుంపరులు;

సమీరము = గాలి, తాసం = స్నౌసం;

సంస్కృతి = సంస్కారం

భాషం:

ఇది హైదరాబాదు. విభిన్న సంస్కృతులకు నిలయం, ఇచ్చట మల్కీభ రాముడునే ప్రసిద్ధిగాంచిన గోలకొండ రాజు తెలుగు భాషాభిమాని. ఈయన తెలుగు సరస్వతి అందెలు విససాంపగునట్లుగా ప్రసిద్ధిగావించెను. ఇచ్చటనే కంచెర్లగోపన్న అనే రామదాసు ప్రభుత్వ ధనాన్ని వెచ్చించి భద్రాచలంలో శ్రీరాముని ఆలయం కట్టించి, సీతమ్మ తల్లికి ‘చింతాకు పతకం’ అనే అభరణాన్ని చేయించాడు. ఈ హైదరాబాద్ నగరములో ‘తెలుగువాణి’, ఉర్రూబాణి, ముత్యాల పగడాలవలె కలిసిపోయాయి.

ఓ తమ్ముడా! రావోయి రాయలసీమ నుండి, కోస్తా ప్రాంతాలనుండి నెల్లూరి నుండి, పొగబండి దిగి సూటిగా ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించే, కళలకు నిలయమైన సాలార్జంగ్ మ్యాజియంను దర్శించుటకు పొమ్ము.

ఆచ్చటముండి ఉత్సాహం అతిశయించగ నాలుగు వైపులా ఎత్తెన శిఖరాలతో నిర్మించబడిన ‘చార్పునార్’ను దర్శించుకొనుము. ఇది జలదాంగనలు నినోదములాడుతున్నట్లు కన్నించుచున్నది.

ఆచ్చటముండి ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయమునకు పొమ్ము. అది ఇంధనభ నుండి రాలిన

తునక లాంటిది. ఈ నరగమందే ఇస్తాం
సంస్కృతిని, హిందూ మతాన్ని ఒక అధ్యంతో
చూపునట్టి భవనాల పరుసలను చూడుము.
ఆ నగర రాజీవీధులలో అలాగే నడుస్తూ హలీనేస్
సాగర్ వద్దకు విశ్రాంతి తీసుకొనుటకై వెళ్లుము.
అచ్చట గడియసేషన్ కూర్చోని, చల్లని గాలి నీటి
తుంపరలందు స్నానం చేయుము.
ప్రాదరాబాదింక నీదే సుమా! నీపు పలస పచ్చిన
వాడిపని కలోసైనా అనుకోకు. ఓర్చే నీకు
అభరణం పంటిది. దానిని ధరించుటకు
తెలంగాణ ప్రాంతం నెన్ను గుండెలకడ్డుకొనును.
ఇచ్చట భాషలో కొంత యాన విన్నించినను,
వేషమునందు కొంత వింతగా కన్నించినా
నీమాయెను? తెలుగువారందరికి ఈ
ప్రాదరాబాదు సంస్కృతి పూసులలోని దారము
వలె ఒకటి.

II. పదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

- 1) గోపన్న తన బుతుకు వెచ్చించి సీతమ్మకు
చేయించిది.
(అ) వెండి పతకమ్ము
(ఆ) చింతాకు పతకమ్ము
- 2) తెల్గులవాణి, ఉర్రూబాణి ఇచ్చట కలిసిపోయినవి.
(అ) పాలునీళ్ళవలె
(ఆ) ముత్యాలు పగడాలవలె

III. సమాధానాలు రాయండి.

- 1) కంచెర్ల గోపన్న ఏమి చేసెను?
 - 2) చార్మినార్నను గూర్చి రాయండి.
 - 3) సాలార్జంగ్ మూజియంను గూర్చి
వివరించండి.
 - 4) పారంలోని ప్రాస పదాలను రాయండి.
-
-
-
-

IV. భాషాపగాహన

అ) భ్రాంతిలోని పదాల్లో సరైన వాటిని ఎన్నుకోని

భాషీలు పూరించండి.

(యాన, వింత, సమీర, పూసల)

- 1) తానమాడుము శీతంబు శీకరములన్.
- 2) బాసలో ఒక కొంత..... విస్మయగాక.
- 3) వేసాన ఒక కొంత కస్పదుగాక.
- 4) నంస్కాలి ఒకండె లోని దారమట్లు.

అ) కింది వాటిలో సమాపోనికి చెందని పదాన్ని

గుర్తించి రాయండి.

- 1) సంస్కృతి, భారతి, సరస్వతి, సుమతి
- 2) తెలుగు, వెలుగు, ఉర్రూ, పార్సీ
- 3) కుతుబ్జో, తానీజో, గోపన్న

ఇ) పదాలను కలిపి రాయండి.

- 1) జలద + అంగనలు =
- 2) సంభ్రమ + ఆత్మకము =
- 3) ప్రవాళములు + అట్లు =
- 4) విశ్వవిద్య + ఆలయం =

ఉ) పూరించండి.

తెలుగు	మరాఠి
అత్త	ఆత్మ
పొట్ట	పిల్ల
	వాంగీ
చక్కెర	
	ఇక్కడే
మామ	
ఆశ	
	రాజ

V. స్వాజనాత్మకత:

1. అవగాహన చేసుకుండాం-లనువాదం చేధ్వాం.

- కింది మరాటి గేయాన్ని చదివి చక్కగా అకథింపు చేసుకోండి. దానిని తెలుగులోకి అనువదించండి.

మరాటి	తెలుగు
<p>అసే కసే? అసే కసే? రాత్రిచెచ చాండణ దిసో! అసే కసే? అసే కసే మొరాలాచ సుందర పిసో అసే కసే? అసే కసే? పాణ్యాతచ ఝోపతీ మాసే అసే కసే? అసే కసే? ఆఈసారఖే కృష్ణి నసే కథి :- రాజా మంగళవెడెకర</p>	

2. నా నిఘంటుపు: పొతంలోని కొత్త వదాలను నేర్చుకోని వాటిని ‘నా నిఘంటుపు’లో చేర్చుకోండి.
3. కింది పరిచేధాన్ని చదపండి. పుస్తకం మూడి సంఘటన క్రమంలో చెప్పండి.

ఉన్నట్లుండి అకాశంలో గబగబా మేఘాలు కమ్మాయి. చకచక చీకట్లు ముసిరాయి. ఫైలైళ ఉరుములు ఉరిమాయి. తళతళ మెరుపులు మెరిసాయి. జలజల వానలు కురిసాయి. గలగలా ఏరులు పొరాయి. చిన్నారి పొన్నారి పొపలు చిట్టిపొట్టి పడవలు వదిలారు. చకచక చూరుకింద నక్కారు. రిప్పురిప్పున గాలులు వీచాయి. పిల్లలు గడగడా చలికి పణికారు. తల్లులు గబగబా వారి తలలు తుడిచారు. నేడినేడి పొలు త్రాగించారు. అందరూ ఆనందంగా వానను తిలకించారు.

4. పై పరిచేధంలోని జంటవదాలను అకారాది క్రమంలో రాయండి.

5. మీకు తెలిసిన కొన్ని జంట వదాలను రాయండి.

6.

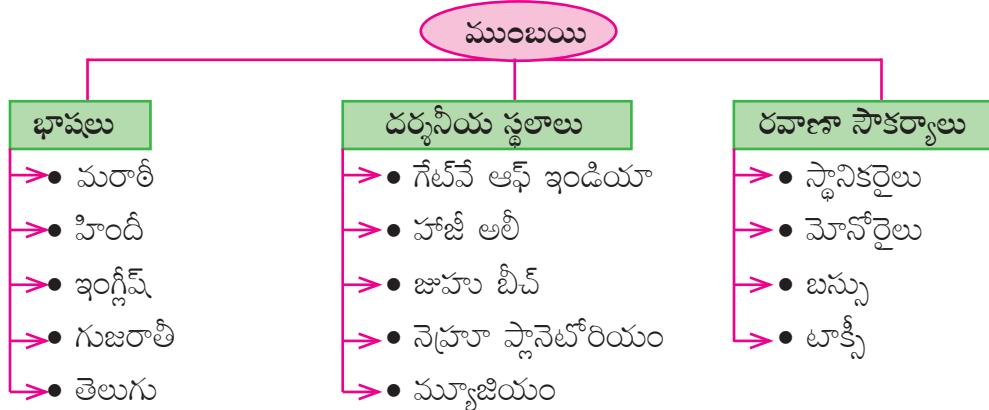
తమాశోగా మాట్లాడుకుందాం!
తునివితీరా నప్పుకుందాం!

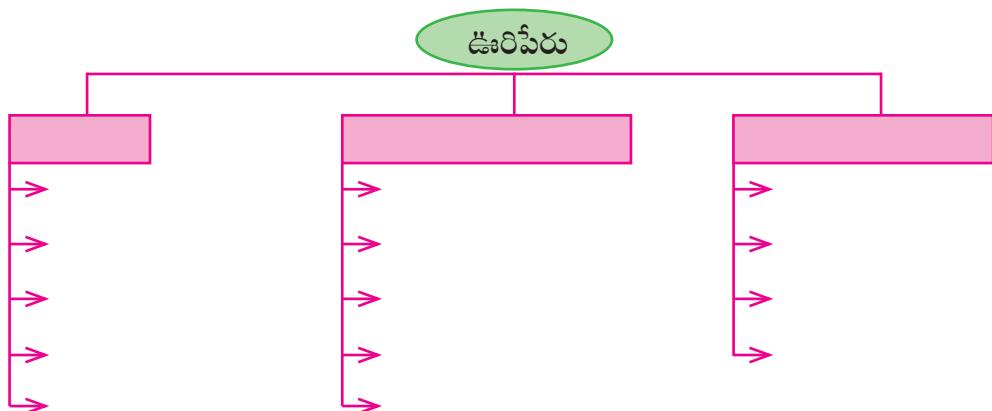
బుజ్జాయి : ఐదారు పెంపుడు జంతువుల నేర్లు చెప్పు.

చిట్టమ్ము : మూడు పిల్లలు, రెండు కుక్కలు, ఒక ఆపు

అంతర్జాలం సహయంతో కింది ప్రవాహక్కులని పూరించండి. దానిలోని అంశాల ఆధారంగా ముంబయి గురించి ఒక పరిచేధాన్ని రాయండి.

- మీ డారిలోని విశేషాలను ఒక ప్రవాహక్కుతో చూపండి.

- డార్ల పేర్లతో అంతాయ్యకరి ఆడండి.

ఉదా:-	<u>హైదరాబాదు</u>	మీరు ప్రయత్నించండి.
	<u>దువ్వారు</u>	సి _____ ట
	<u>రుదంగి</u>	ట _____ రు
	<u>గిద్దలారు</u>	రు _____ రం
		రం _____ ట్లి

- నేని నేర్చుకున్నా.
- వివిధ సంస్కృతులను తెలుసుకోవడం, గౌరవించడం.
- గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పొడడం.

వి.సూ : సెలవులలో నీవు చేసిన రైలు ప్రయాణాలో నీతోటి ప్రయాణికునితో జరిగిన సంభాషణను రాయండి.

ఒలింపిక్ క్రీడలోత్సవాలు - 2016

బెజిల్ దేశ రాజభాని ‘రియో డీ. జనేరో’ నగరంలో 2016 సంవత్సరం ఆగస్టు 5 నుండి 21 ఆగస్టు వరకు “2016 వేసవి ఒలింపిక్ క్రీడలు” నిర్వహించబడ్డాయి. ఈ క్రీడలలో పతకాలను గెలుపాందిన మన భారత క్రీడాకారులను గురించి ‘తెలుగు తేజు’ వార్తాపత్రిక చదివి తెలుసుకుండామా!

వేసవి ఒలింపిక్స్‌లో భారత యువతుల విజయకేతనం

పి.వి. సింధు

మహారాష్ట్ర: 21, ఆగస్టు 2016

మహిళా సింగిల్స్ బ్యాండ్లింగ్ పోటీలో “వెండి పతకం” గెలుపాందారు. పి.వి. సింధు జులై 5వ తేదీ 1995 సంవత్సరంలో జన్మించారు. వీరు ప్రాదరఖాదుకు చెందిన తెలుగుమాయి. సింధు తండి పి.వి. రమణ, తల్లి పి. విజయ. వీరిద్దరూ వారీభార్ అటగాళ్ళు. పి.వి. రమణ ‘అర్పన’ అవార్డు గ్రహిత, సింధు తన ఎనిమిదవ ఏటనుండే బ్యాండ్లింగ్ అటను ప్రారంభించారు. పుల్లెల గోచంద్ గారు ఈమె శిక్షకుడు (కోచ్). ఇతని శిక్షణలో ఎంతో పురోభివృద్ధి నొందసాగారు. ఎన్నో అవార్డులను అందుకుంటూ ఆటపై పటుత్వం సంపాదించారు. ఒలింపిక్ క్రీడలకు అర్థత సాధించిన మొదటిసారే 2016 వేసవి ఒలింపిక్ క్రీడలలో మహిళా బ్యాండ్లింగ్ సింగిల్స్ విభాగంలో ‘వెండి పతకాన్ని’ సాధించారు. రాష్ట్రపతి శ్రీ ప్రణాబ్ మయిఖర్రి గారి చేతులమీదుగా మన దేశ అత్యస్తుత క్రీడాపురస్కరమైన ‘రాజీవ్ ఫేల్ రత్న’ అవార్డును అందుకున్నారు.

మహిళా కుస్తీ - 54 కిలోల విభాగంలో ‘కాంస్య (కంచు) పతకం’ గెలుపాందారు. సాంక్షే మాలిక్ సెప్పెంబరు 3వ తేదీ 1992 సంవత్సరంలో హార్యానాలోని మోక్రా గ్రామంలో జన్మించారు. తండ్రి సుఖబీర్ ఫీల్ రవాణా సంస్థలో బస్సు కండక్టర్. కుస్తీ యోధుడైన తన తాతగారు బద్దురాం గారివల్ల సాంక్షే ప్రభావితురాలైనారు. 12వ ఏట మండియే ఈశ్వర్ దహియా శిక్షకుడి (కోచ్) తర్మిదుతో తన కుస్తీ ఆటను ప్రారంభించారు. ఆడసిల్లలకు కుస్తీ ఆట సరికాదని వ్యతిరేకత ఎదురైనా పట్టుదలతో తన ఆటను కొసపాగించి అనేక పతకాలను సంపాదించారు.

సాంక్షే మాలిక్

2016 సంవత్సరం వేసవి ఒలింపిక్ క్రీడలలో మహిళా కుస్తీ (54 కిలోల) విభాగంలో ‘కాంస్య (కంచు) పతకం’ సాధించారు.

మన దేశ అత్యస్తుత క్రీడాపురస్కరమైన ‘రాజీవ్ ఫేల్ రత్న’ అవార్డును రాష్ట్రపతి శ్రీ ప్రణాబ్ మయిఖర్రి గారి నుండి అందుకున్నారు.

జట్టు పని: 2016 సంవత్సరంలో రాష్ట్రపతి శ్రీ ప్రణాబ్ మయిఖర్రి నుండి ‘రాజీవ్ ఫేల్ రత్న’ అవార్డును అందుకున్న దీపా కర్ణార్కర్, జీతురామ్ గురించి వివరాలు అంతర్జాలం నుండి సేకరించండి. 2020 సంవత్సరంలో ఒలింపిక్ క్రీడలు ఎక్కుడ నిర్వహించబడుతాయో తెలుసుకోండి.

17. మొక్కగుండం విశేషరయ్య

పాతంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

నాగార్జున సాగర్

ఖడక్వాసలా

కృష్ణరాజ సాగర్

1. పై ఆనకట్టలు ఏ ప్రాంతంలో ఏ నదిపై నిర్మించారు?
2. నీరు నిల్చ చేసుకోవటానికి, అవసరాలకు తగిన విధంగా ఆ నీటిని ఉపయోగించుకోడానికి ఆనకట్టలు కడతారు.
3. ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచిన ఆనకట్ట ఏది?

కృష్ణరాజ సాగర్ ఆనకట్టను నిర్మించిన మొక్కగుండం విశేషరయ్య గురించి ఈ పాతంలో తెలుసుకోండి.

వర్షపు నీరు కొంత వృధాగా సముద్రంలోకి పోతుంది. వృధాగా పోయే నీటికి ఆనకట్టలు కట్టి నిలుంవ చేసి పంటలు పండించడానికి ఉపయోగిస్తారు. అలా నీటిని నిల్వ

చేసిన ప్రాంతాన్ని 'రిజర్వాయరు' అంటారు. అటువంటి రిజర్వాయర్లు నిర్మించబడానికి ఎంతో వేంధా సంపత్తి ఉండాలి. అటువంటి వేంధా సంపత్తిని ఉపయోగించి వంద సంపత్తురాల క్రితమే ఎన్నో చోట్ల రిజర్వాయర్లు నిర్మించి ప్రజలకు మేలు చేసిన ప్రభ్యాత ఇంజనీరు "మొక్కగుండం విశేషరయ్య".

విశేషరయ్య పూర్వీకులు నేటి అంధపదేశ రాష్ట్రం ప్రకాశం జిల్లాలోని మొక్కగుండం అనే గ్రామవాసులు. తర్వాత వారు కర్కాటక రాష్ట్రంలోని ముద్దెనహళ్లిలో స్థిరపడ్డారు. వీరు ముద్దెనహళ్లిలో

1861 సెప్టెంబరు 15వ తేదీన శ్రీనివాస శాస్త్రి, వెంకటలక్షుమ్ము దంపతులకు జన్మించారు. చిన్నతనంలోనే తండ్రి మరణించాడు. మేనమామ చేరదీసి కాలేజిలో చదువుకొనే ఏర్పాటు చేశాడు. విశేషరయ్య గారి విద్యార్థి జీవితం విద్యార్థులకు దిక్కాని, కాలేజి ఫీజుల కోసం ట్యూషన్ చెపుతూ పట్టభద్రులయ్యారు. గడితంలో అసామాన్య ప్రతిభ గలవాడు. అతని తెలివితేటలకు ముగ్ధుడైన అప్పటి ప్రిన్సిపల్ తాను ఉపయోగించే నిఘంటువును బహుమానంగా ఇచ్చాడు. అప్పట్లో మైసూరు సంస్థాన దివాన్గా ఉన్న దివాన్ రంగాచార్లు గారు విశేషరయ్యగారి వినయ విధేయతలు, తెలివితేటలు గుర్తించి సౌలర్సిఫ్ మంజూరు చేసి ఇంజనీరింగ్ చదవడానికి పుణెకు పంపారు.

మేధావుంపత్తి = జ్ఞానసంపద; ముగ్ధుడైన = పరవశించిన;
తన్నయము పొందిన; నేత్యుత్వం = నాయకత్వం

పుణెలోని ఇంజనీరింగు కాలేజీలో చదివి, బొంబాయి ప్రభుత్వం పట్టిక వరుషు శాఖలో అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగా చేరారు. ఎన్నో ఉన్నత పదవులు చేపట్టారు. అంగ్ ప్రభుత్వం సూచనపై "ఏడెన్"

వెళ్లి అక్కడి మురుగునీటి పారుదలకు ఏర్పాట్లు చేసి వచ్చారు. ప్రాదరాబాద్ నగరానికి మూసీనది వలన వచ్చే వరదలు నివారించడానికి ఎంతో కృషి చేసి “స్థాయిజ్ గేట్లు” రూపకల్పన చేశారు. ఎన్నో పరిశ్రమలు స్థాపించటానికి పథకాలు వేశారు. ఆయన నేతృత్వంలో సాగినవే హలైన్ సాగర్, ప్రాదరాబాద్ నగర పథకాలు, అంతేకాక పుణై నగర నీటి సరఫరా పథకాన్ని కూడా రూపొందించారు.

స్వరాష్టమైన మైసూరు సంస్థానాన్ని ఆదర్శ సంస్థానంగా తీర్చిదిద్దారు. ఆయన ప్రతిభాఫలంగా ఏర్పడినదే కృష్ణరాజ్ సాగర్ అనకట్ట. దీనివలన లక్షలాది ఎకరాల మెట్టభూములు సస్యశ్యామలమయ్యాయి. అత్యంత రమణీయమైన బృందావన్ ఉద్యానవనం విశేషరయ్య ప్రకృతి ప్రేమకు నిదర్శనం.

విశేషరయ్యగారి వ్యక్తిగత జీవితం అతిక్రమశిక్షణతో ఉండేది. కాలనియమాన్ని, ఆహార నియమాలను కచ్చితంగా పాటించేవారు. వంద సంతృప్తాల వయస్సులో కూడా కళ్ళద్దాలు లేకుండా చదివేవారు. “సేవలో గంధపు చెక్కువలె అరిగిపో, కాని ఇనుములా తుప్పు పట్టవద్దు” అనేది వారి జీవనధ్యేయం. ఈయన ఎంతటి ప్రజ్ఞాశాలియో అంతటి నిజాయితీపరుడు కూడా. ప్రభుత్వం వారు విశేషరయ్యగారిని గ్రామాలను సర్వే చేయమని సర్వేయర్స్‌గా పంపారు. తనకు అప్పగించిన కార్యాన్ని శ్రద్ధతో చేయసాగాడు. చాలా పొదుపరి కూడా. ప్రభుత్వం ఇచ్చే జీతమే తన స్వంత భర్యులకు వాడుకొనేవాడు. ప్రభుత్వం వారు వారి పనుల కోసం ఇచ్చే ఉబ్బము ప్రభుత్వం వారి పనులకే వాడేవాడు.

ఒక రోజు చిన్న గ్రామం చేరుకొని సర్వే చేశాడు. ఆ ఊరికి కరెంటు కూడా లేదు. రాత్రి కావటంతో గ్రామ పెద్ద ఇంటికి వెళ్లాడు. భోజనం చేసిన తరువాత తన సంచి నుండి రెండు కొవ్వోత్తులు తీశాడు. వాటిని వెలిగించి ఏనో లెక్కలు చూస్తూ నోటు పుస్తకంలో

రాసుకున్నాడు. ప్రభుత్వం పని పూర్తయింది. ఆ రెండు కొవ్వోత్తులను ఆర్పివేశాడు. నిద్రకు ఇంకా సమయం ఉంది. ఏదో పుస్తకం చదవాలనుకున్నాడు. తన సంచి నుండి వేరే రెండు కొవ్వోత్తులు తీశాడు. వాటిని వెలిగించి పుస్తకం చదవసాగాడు. అది చూచిన గ్రామ పెద్ద “అయ్యా! ముందు రెండు కొవ్వోత్తులు వెలిగించారు. ఏదో రాసుకున్నారు. వాటిని అర్పి మళ్ళీ వేరే రెండు కొవ్వోత్తులు తీసి వెలిగించి

చదువుకుంటున్నారు. మొదటి కొవ్వోత్తులు వెలుగులోనే పుస్తకం చదవచ్చు గదా! వేరే వాటిని ఎందుకు వెలిగించారు?” అని అడిగాడు. దానికి ఇంజనీరు “అయ్యా! మొదట వెలిగించిన కొవ్వోత్తులు ప్రభుత్వం వారు ఇచ్చినవి. వాటి వెలుగులో ప్రభుత్వం పనిచేశాను. ఇప్పుడు నా స్వంత కొవ్వోత్తులు వెలిగించి పుస్తకం చదువుకుంటున్నాను. ప్రభుత్వం సామ్య సాంత పనికి వినియోగించకూడదు కదా!” అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న ఆ గ్రామపెద్ద ఆశ్చర్యపోయాడు.

రమణీయమైన = అందమైన;

ప్రజ్ఞాశాలి = ఎక్కువ తెలివితేటలు గలవాడు.

భారత ప్రభుత్వం విశేషరయ్య గారిని 1955లో ‘భారత రత్న’ పురస్కారంతో సత్కరించింది. జీవితాంతం దేశ ప్రగతికి, ప్రజాశేయస్సుకు కృషి చేసిన ఆయన ఏప్రిల్ 12వ తేది 1962లో దివంగతులయ్యారు.

ప్రతి సంవత్సరం మన దేశంలో శ్రీ విశేషరయ్యగారి గౌరవార్థంగా 15 సెప్టెంబరు ఆయన జన్మదినాన్ని ఇంజనీర్ల దినోత్సవంగా (Engineers' Day) జరుపబడుచున్నది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) వర్షంవలన వచ్చిన నీరంతా ఎక్కడకు పోతుంది?
- 2) ఆ నీటిని మనం ఎంతవరకు ఉపయోగించుకుంటున్నాం?
- 3) వర్షం నీరు వృధా కాకుండా నీవెలా నిల్వ చేయగలవు?
- 4) పెద్ద యెత్తున నీటిని నిల్వ చేసే వాటిని చూశావా? వాటిని గురించి చర్చించండి.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) సరియైన సమాధానాన్ని గుర్తించండి, రాయండి.

- 1) వృధాగా పోయే నీటికి కట్టిన ఆనకట్టను ఇలా అంటారు.
 - (అ) వంతెన
 - (అ) బల్లకట్టు
 - (ఇ) రిజర్వోయరు
 - (ఇ) కాలువ
- 2) విశ్వేశ్వరయ్యగారికి భారత ప్రభుత్వం ఇచ్చిన పురస్కారం.
 - (అ) రాబీవ్ ఫేర్ రత్న
 - (అ) భారతరత్న
 - (ఇ) పద్మశ్రీ
 - (ఇ) దోణాచార్య
- 3) విశ్వేశ్వరయ్య జన్మదినాన్ని ఏ దినోత్సవంగా జరుపుకుంటున్నాం.
 - (అ) ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం
 - (అ) బాలల దినోత్సవం
 - (ఇ) ఇంజనీర్ల దినోత్సవం
 - (ఇ) పర్యావరణ దినోత్సవం

అ) ఖాళీలను పూరించండి.

- 1) రిజర్వోయర్లు నిర్వంచడానికి ఎంతో ఉండాలి.
- 2) విశ్వేశ్వరయ్యగారి విద్యార్థి జీవితం విద్యార్థులకు _____
- 3) విశ్వేశ్వరయ్య ఏఫ్రెల్ 12వ తేది _____ లో దివంగతులయ్యారు.

- 4) విశ్వేశ్వరయ్య _____ లో అసామాన్య ప్రతిభ కలవాడు.

ఇ) సమాధానాలు రాయండి.

- 1) విశ్వేశ్వరయ్యగారు ఎంతటి నిజాయితీపరుడో తెలిపే సంఘటన మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.
- 2) విశ్వేశ్వరయ్య హైదరాబాద్ నగరానికి చేసిన కృష్ణా విపరించండి.
- 3) మైసూరుకు ఆయన కనబరచిన ప్రతిభకు ఫలితాలేని?

III. భాషాపగాహన

అ) పారంలోని అన్యచేష్యపదాలు రాయండి.

ఆ) సాంత వాక్యాలలో ఉపయోగించండి.

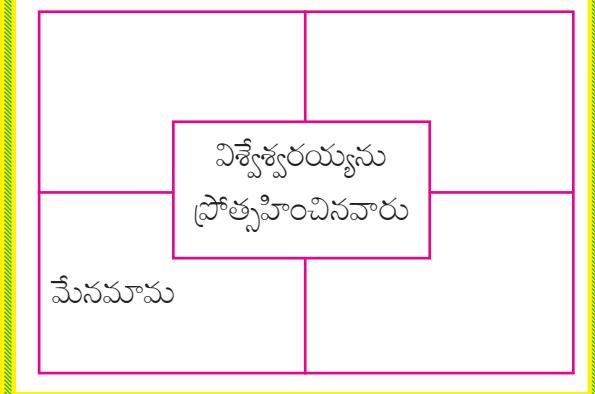
- 1) వృధా
- 2) చేరదీసి
- 3) తెలివితేటలు
- 4) రక్షణ
- 5) తీర్పిదిద్దు
- 6) నిదర్శనం
- 7) నియమం
- 8) సరఫరా

ఇ) పదాల్చి విడదీసి సంధి పేరు రాయండి.

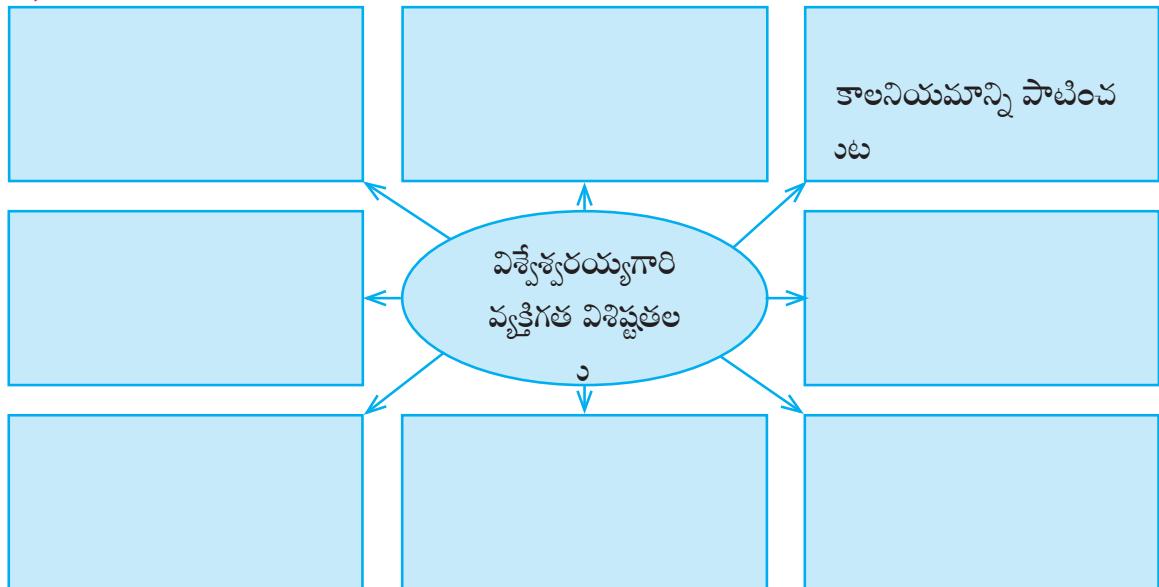
- 1) దినోత్సవం
- 2) పట్టభద్రులయ్యారు
- 3) విశ్వేశ్వరయ్య
- 4) పూర్తుయింది

IV. స్పుజనాత్కత:

1) అల్లికము పూరించండి.

2) మొక్కగుండం విశేషరయ్యగారి వ్యక్తిగత విశిష్టతలలో కింది ఆకృతిని పూర్తి చేయండి.

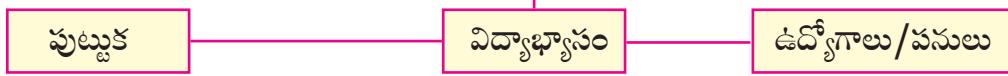

కాలనియమాన్ని పాటించ
ఎటు

3) విశేషరయ్యగారి జీవన క్రమాన్ని అల్లికలో చూపండి.

విశేషరయ్యగారి జీవనక్రమం

జన్మస్థలం : _____

జన్మదినం : _____

తల్లి పేరు : _____

తండ్రి పేరు : _____

4) మహారాష్ట్ర రాష్ట్రంలోని అనకట్టలు/రిజర్వేయర్లు వివరాలు సేకరించండి.

జిల్లా	నది	అనకట్ట/రిజర్వేయరు పేరు	ప్రాముఖ్యత: త్రాగు నీరు/సాగు నీరు/విద్యుత్ ఉత్పత్తి

నేని నేర్చుకున్నా.

- ప్రాజెక్టుల ద్వారా కలుగు ప్రయోజనాలు.

- నీటిని ఏ విధంగా నిలువ చేయాలి.

18. ఒకేతానుముక్కలు

- శ్రీమతి-శీలా సుభద్రాదేవి

పాఠంలోకి ప్రవేశించేముందు:-

ప్రక్క చిత్రాలను గమనించండి. పూరించండి.

- ఒకే మట్టితో వివిధ రకాల వస్తువులు తయారు చేయవచ్చు. అన్ని వస్తువులు అందమైనవే, ఉపయోగకరమైనవే.
- అదే విధంగా ఒకే భాషణ వివిధ ప్రాంతాలలో వివిధ యానలు, మాండలికాలలో మాటల్డడతారు. ఒక మాండలికం వారికి వేరొక మాండలికం కొంత అర్థం కాకపోవచ్చు. గమ్మత్తుగా అనిపించవచ్చు. కానీ అన్నిటిలో వాటివాటి మాధుర్యం ఉంటుందని కింది పాఠం చదిని తెలుసుకుండాం.

“టీచర్, టీచర్! ఇందాకటి సంది యాదగిరి క్లాసుల ఒరుతుండు టీచర్” అయిదో క్లాసు పిల్లలిడ్డరు పరుగున అరుంధతి దగ్గరికి వచ్చారు.

అదే క్లాసు నుండి బెల్ అయిందని స్టోపురూముకి వచ్చిన అరుంధతి గుండె దడదడ లాడుతుండగా పరుగున మళ్ళీ ఆ క్లాసుకి వెళ్ళింది. టీచర్ రాగానే క్లాసంతా గ్వచివ్ అయిపోయారు. అరుంధతి క్లాసంతా కలయచూసింది. మామూలుగానే వుంది. తనని పిల్లుకొచ్చిన పిల్లల్ని “యాదగిరి ఎవరు? అని అడిగింది అరుంధతి. వాళ్ళు చూసినపై చూస్తే ఒక పిల్లాడు లేచి నిల్చిని ముసిముసి నవ్వులు నప్పుతున్నాడు.

సుడికారం = మాట, సరసమైనది;

కేటాయించడం = వేరుపరచడం, ప్రత్యేకించడం;

గద్దించు = బెదరించు

అంతలో ఆ పీరియడు టీచరు సావిత్రి గుమ్మం దగ్గర నిలబడి “ఇంకా క్లాసులో పాఠం కాలేదా అరుంధతి?” అంటూ వచ్చింది. తానెందుకు పరుగున మళ్ళీ రావాల్సి వచ్చిందో చెపుతూ “యాదగిరి ఒరుతుండని పిల్లలు పిల్సే వచ్చాను. అని చెప్పి అరుంధతి

గుమ్మంబైటికి వచ్చి “బ్రటం అంటే? రహస్యంగా మెల్లగా అడిగింది. సావిత్రి నవ్వి “అరవటం...” అంది.

“హమ్మయ్ ఇంకేమిటో అనుకున్నాను” అరుంధతి కూడా సప్పుతూ వెళ్ళిపోయింది. వివాహం అయ్యాక ప్రాదరాబాదులో అడుగుపెట్టిన అరుంధతి ఇంకా అక్కడి తెలుగు సుడికారానికి అలవాటు పడలేదు. స్టోపు రూముకి వచ్చి పుస్తకాలు దిద్దటానికి తీసి ఆలోచనలోపడింది. కొత్తగా చేరటంవలన అన్ని ప్రాథమిక తరగతులు కేటాయించడం మూలాన క్లాసులో తాను చెప్పున్న పాఠం పిల్లలు అర్థం చేసుకోగలుగుతున్నారో లేదో అని బెంగపెట్టుకునేది. అరుంధతితో బాబే ఉట్టోగంలో చేరిన సావిత్రి ఆమెకు కొంత సహాయకారిగా ఉంటూ ఉండేది.

ఒక రోజు మూడో తరగతి క్లాసుకి వెళ్ళింది. క్లాసుకి క్రమంతప్పకుండా వచ్చే రాజు ఆ రోజు రాకపోవటం చూసి క్లాసులో పిల్లల్ని ప్రశ్నించింది. “రాజు రాలేదెందుకని”. అంతలో మెల్లగా నడచుకొంటూ, చోక్కు అంచుతో కళ్ళు తుడుచుకొంటూ వచ్చాడు. రాజు. “ఇంత ఆలస్యంగా ఎందుకు వచ్చావు.” అని గద్దించింది అరుంధతి.

రాజు తలదించుకొని “మాన్నస్తుపోయిండని అమ్ము నన్ను ఇంట్లో ఉండి చెల్లిని జరచుస్తుండమని, ఇస్తులికి వెళ్ళిధ్వని అంది టీచర్. నేనే ఇస్తులు పోతానని వచ్చేసిన” అన్నాడు మధ్యమధ్యలో వెక్కిభ్రువు పెడతూనే. “అయ్యా, ఎందుకు వచ్చావు. ఇంట్లో ఉండకపోయావా” కంగారుగా అంటూ, ఏం చేయాలో తోచక ప్రక్క క్లాసులోనే ఉన్న సావిత్రిని పిలిపించి సావిత్రి కూడా వచ్చి రాజుని ప్రశ్నించింది. “ఏందిరా మీ నాన్నకేమయింది” అని.

“ఏంకాలే టీచర్. మా నాన్న పన్లోకి పోయిందు. మాయమ్ము ఏడకోపోవాల్సంట. ఇస్తులు మాని చెల్లిని చూసుకోమని ఇస్తులికి పోతనంటే మాయమ్ము తిట్టింది” అన్నాడు రాజు. సావిత్రి నప్పుతూ “ఇలా ప్రతీదానికి కంగారు పడ్డావేంటి అరుంధతి, రాజు

నాన్న పని చేయడానికి వెళ్ళాడట అంది” అంతేనా! ఇంకా నేను ఇక్కడియానకు అలవాటుపడలేదు. అందుకే కంగారు పడ్డాను.” అంటూ సిగ్గుపడింది అరుంధతి. అప్పటి నుండి విద్యార్థులు మాటల్లాడు తున్నంతసేపూ ప్రతిపదాన్ని జాగ్రత్తగా గమనించసాగింది. అరుంధతి. పాఠం చెపుతున్నపుడు కూడా వాళ్ళని పదేపదే పాఠానికి చెందిన ప్రశ్నలు వేసి తన మాటల్ని అర్థం చేసుకొనే పరకూ జవాబుల్ని విద్యార్థులతో వాళ్ళ యానలోనే మాటల్లాడటానికి ప్రయత్నించింది. అంతేకాదు విద్యార్థులతో మాటల్లాడుతూనే హింది, ఉర్రూ పదాలు కూడా మెల్లిమెల్లిగా నేర్చుకోవడం మొదలుపెట్టింది.

ఆ నెల జీతం అందుకొని తన సహా ఉపాధ్యాయులు శాతీమా, సావిత్రితో కలిసి ప్రాపింగుకు వెళ్ళింది అరుంధతి. కొత్తగా వెలసిన ఆ పెద్ద పోపు ఆశ్చర్యంగా అనిపించింది అరుంధతికి. అందులో తానులు తాసులుగా ఉన్న వివిధ డిజైన్లను చూసి వాటిని చీరలుగా తీసుకుంటే ఎలా ఉంటుందో అని స్నేహితురాళ్ళు ముగ్గురూ అనుకున్నారు.

అది విని సేల్స్గర్డ్ అవే తాసులతో కుట్టిన డిజైనర్ డ్రస్సులను తీసి చూపించింది. దాంతో లంగావోణీలు, చీరలు చుండీదారులు కూడా డిజైన్ చేసుకోవచ్చు

అనే అంశం పీరి ముగ్గురికీ చాలా బాగా నచ్చింది. వెంటనే సావిత్రి తన కోసం చీరకి సరిపడినంత కొలిపించి తీసుకుంది. అరుంధతి తమ ఉరులో ఉన్న చెల్లెలికి లంగా వోణికోసం కత్తిరింపించి తన చెల్లెలు కూడా తనంత పొడువు ఉంటుందని చెప్పి అక్కడే ఉన్న టైలర్సు కొలతలు ఇచ్చింది. ఆ రంగు డిజైను నచ్చిన ఫాటిమా తనకి కూడా అదే తాను నుండి పంజాబీ డ్రస్సుకి సరిపడా ఇవ్వమని కొని అదే టైలరుకి కుట్టించటానికి యిచ్చింది.

అందరం ఒక తాను నుండే విభిన్న దుస్తులు కూడా రూపొందించటానికి అనుకోకుండా తీసుకోవడం గమనించింది. ప్రాంతాలు, భాషలు,

యాసలు వేరైనా అందరం ఒక తాను ముక్కలమే అనుకుంది అరుంధతి. ఈ సూత్రాన్ని విద్యార్థులకు నేర్చవలసిన వారమూ మేమే అని మనసారా తలంచుకొంది.

సాఱగు = అందం; విభిన్న = వేరువేరు;

రూపొందించు = తయారుచేయు

ఆ అనుభూతిని దాచుకోలేక స్నేహితురాళ్ళ ముందర బయట పెట్టింది అరుంధతి. “అవును నేనూ అదే అనుకున్నాను.” అని ఫాటిమా, సావిత్రి అనే సరికి ఆత్మియంగా ఒకరి చేతులు ఒకరు కలుపుకుని నిండుగా నప్పుకున్నారు.

రచయిత్రి పరిచయం:-

శ్రీమతి శ్రీలా సుభద్రాదేవిగారు 19-12-1949విజయనగరంలో జన్మించి ప్రాదరాబాద్లో పురచ్చారు. తెలుగు, గణితం విషయాలలో పట్టభద్రులు. పుత్రీల్లో ప్రధానోపాధ్యాయురాలిగా గణితంలో, సాహిత్యపరంగా సమాజానికి ఎన్నో రచనలు రాశ్శా ఉన్నారు. సుభద్రాదేవిగారు రచించిన రచనలు కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ ప్రచురించింది. పీరు శ్రీ పాట్లి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఉత్తమ రచయిత్రి పురస్కారం, సుచనాతత్కసాహిత్యానికి పట్టభారామిరెడ్డి పురస్కారం, దేశులప్రాంతీక రాజమాంస అవార్డు, గురజాడ పురస్కారం మొదలగునవి ఎన్నింటినో పొందారు.

ప్రస్తుత పార్యాభాగం ‘ఒకేతాను ముక్కలు’ను తెలుగు విధార్థి మాసపత్రిక నుండి గ్రహించబడింది. ‘ప్రాంతాలు, మాండలికాలు, నుడి కారాలు, యాసలు వేరైనా భాషలోని భాషం ఒకపేసిని రచయిత్రి ఈ పొందం ద్వారా చెప్పారు.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) వివిధ భాషలు మాటల్లాడే మీ మిత్రుల భాషా సంస్కృతుల ప్రత్యేకతల గురించి తరగతిలో చర్చించండి.
- 2) నీవు పుస్తకం కొనడానికి వెళ్లినపుడు ఓపు యజమానితో జరిపిన సంభాషణ వివరించు.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

అ) ఎవరు, ఎవరితో అనిరి.

- 1) “ఇంకా క్లాసులో పొందం కాలేదు”.
- 2) “రాజు రాలేదెందుకని”.

3) “ఇంత ఆలస్యంగా ఎందుకువచ్చావు”?

4) నేనే ఇస్కూలు పోతానని వచ్చేసినా.

అ) కింది వాక్యాలలో తప్పు/ ఒప్పులను గుర్తించండి.

- 1) “అరుంధతి అయిదవ తరగతి క్లాసు టీచరు”. ()
- 2) వివాహం అయిన తర్వాత అరుంధతి ప్రాదరాబాదు వచ్చింది. ()
- 3) “మీ నాస్కేమయింది?” అని అడిగింది రాజుని అరుంధతి. ()
- 4) తెలుగులోని ప్రాంతీయ యాస అరుంధతికి అర్థం కాసాగింది. ()

III. భాషావగాహన

అ) కింది వాక్యాలలోని విభక్తులను గుర్తించండి.

	వదం	విభక్తి పేరు
1. అరుంధతి స్టో రూముకి వచ్చింది	→	<input type="text"/>
2. వివాహం అయ్యాక ప్రైదరాబాద్లో అడుగుపెట్టాను.	→	<input type="text"/>
3. కొత్తగా చేరటం వలన ప్రాథమిక తరగతులు ఇచ్చారు	→	<input type="text"/>
4. చెల్లిని జర చూస్తుండమంది	→	<input type="text"/>
5. నేను కూడా విద్యార్థులతో వాళ్ళ యాసలోనే మాటల్లాడాను	→	<input type="text"/>
6. విభిన్న దుస్తలు రూపొందించడానికి బట్ట తీసుకున్నాము.	→	<input type="text"/>

ఆ) పార్యభాగాన్ని ప్రకాశ పతనం చేయండి.

ఇ) కింది పదాలు ఏ సంఘలో జతపరచండి.

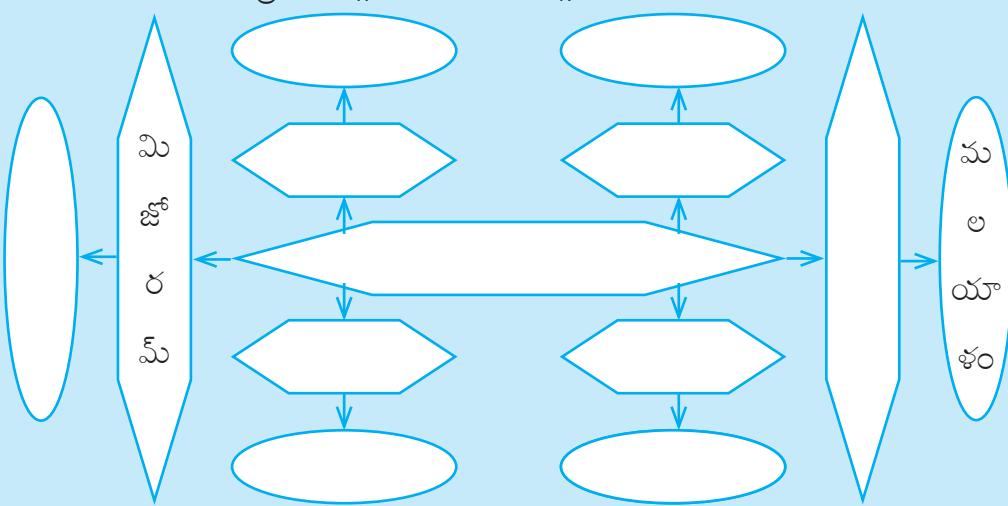
1) పిల్లలు + ఇద్దరు	ఇకార సంధి
2) అయింది + అని	యడాగమ సంధి
3) ఇంక + ఏమిటి	ఉకార సంధి
4) మా + అమృ	అకార సంధి

ఈ) కింది మాండలికాలను జతపరచండి.

1) పుంటికూర	బుక్క
2) స్నేహం	గోరింటాకు
3) ఇంద్రధనుస్ను	గోంగూర
4) మైదాకు	ఆందెపకాయ
5) సారకాయ	సౌపతి
6) ముద్ద	సింగిడి

IV. స్వజనాత్మకత:

- “భారత దేశం అనేక భాషల, సంస్కృతుల రంగవల్లి”. అయినా భిన్నత్వంలో ఏకత్వం గల దేశం. మన దేశంలోని భాషలు - రాష్ట్రాలు పేర్లతో కింది రంగవల్లిని పూరించండి.

నేని నేర్చుకున్నా.

- తెలుగు భాష మాండలిక భేదాలు

- భాషా మాధుర్యం

ఉమా : పార్శవ వార్డ్కోట్స్వంలో ఏదేని ఒక సంఘటనను వివిధ తెలుగు మాండలికాలలో విద్యార్థులచే నాటకీకరణ చేయంచండి.

నెమరు వేసుకుండాం - నింపుదాం (పాతల పేర్ల అధారంగా)

శిలలకు జీవం పోసేవాడు	మరాలీలో ఆఈ	ప్రశ్నల పేటిక	ఒకే నిడిని వస్తువు తునకలు
		ప్రశ్న మంజూష	
అనుకున్న దానిని చేరే వరకు వెళుతునే ఉండు	స్వతంత్ర సుమాలు	మనం పుట్టిన భూమి	అడవి ఉత్సవం
మిలాయి రేకులు	ఇది భాగ్యసగరం	ఆల్ఫ్రోడ్ నోబెర్ హేరు మీద పురస్కారం	మంచి మాటలు
పుప్పుల పండుగ	శోజాన్యాలా మదత కరా	సద్గులు తినడం	సీతాపతి + మురళీధరుడు

- కింది చిత్రాలలో మొక్క/చెట్టు-మట్టితో ఏమని అంటున్నదో చదపండి.

మొక్క

చెట్టు

మట్టి

మొక్క-మట్టితో : నీవు నా తల్లిని నిల్చేనే నేను పుట్టాను నీవల్లే నేను పెరిగాను.

చెట్టు : ఇప్పుడు నా వేళ్ళతో నిన్ను గట్టిగా పొదిని పట్టుకుంటాను. వరదలకు నీవు కొట్టుకొని పోకుండా కాపాడుతాను. అప్పుడే నేను కూడా పడిపోకుండా నిలబడగలను. నీవు లేక నేను లేను! నీకుతోడై ఉంటాను!

ఇప్పుడు తేనెపట్టు-తేనెటీగు అలాగే మొగ్గలు - పుప్పులు ఏం మాట్లాడు కుంటున్నాయో ఉపాంచి రాయండి.

లఘునిఘంటువు

కోత్త పదాలు తెలుసుకుండాం - నేర్చుకుండాం

అనాప్షి	= కురవవలసిన కాలంలో పర్మాలు	తాళిమి	= ఓర్మి
	కురవక పోవడం	తేజస్సు	= కాంతి
అపకారము	= కీడు	దర్శంగా	= గర్వంగా
అభినయం	= నటన	దాస్యము	= బానిసత్యము
అభిలాష	= కోరిక	దిక్కులకెగదన్ను	= నలుమూలలా వ్యాపించు
అమరులు	= దేవతలు	దివ్యాంగులు	= అంగవైకల్యం గలవారు
అర్పణాసేయుట	= త్వాగము చేయుట	దొంతర	= వరుస
అలమటించుట	= దుఃఖించుట	దోహదం	= ప్రోత్సహం
అగ్నిహంచుట	= కోపించుట	సయానాసందం	= కమ్మలకు ఆనందం
అవిర్మాపం	= పుట్టుక	నిక్కము	= నిజము
అలపించుట	= పొడుట	నిరథకము	= నిష్పుయోజనము
అవిష్కరణ	= కనిపిట్టుట	నిర్ధితి	= భయములేని
ఇస్కోగ్స్ప్రో	= సంభాషణ	నివ్వేరపోపుట	= ఆశ్చర్యపోపుట
ఉటంకించుట	= ఉదహరించుట	నుడికారం	= మాట, సరసవైనది
ఉత్కంఠ	= కోరిక	న్యాసత	= తక్కువ భావము
ఉధతులు	= గర్భించినవారు	నెచ్చెలితనం	= స్నేహాలక్షణం
ఉపశమనం	= తగ్గింపచేసేది	నేత్తుత్వం	= నాయకత్వం
ఒండు	= ఒక	పణం	= ధనం, సామ్యా
ఒడలు	= శరీరము	పన్నిడం	= పందెం
ఒడిదుడుకులు	= కష్టసుభాలు	పట్టిష్టము	= గట్టిదైన
ఒనరించు	= చేయు	పరమావధి	= ఉద్దేశ్యం
ఓస్సుత్వం	= గొప్పతనం	పర్యాటకులు	= సందర్శకులు
కమ్ములనిందు	= కమ్ముల పండుగ	పల్లవములు	= చిగుళ్ళు
కబుర్లు	= సంగతులు	ప్రకీయ	= కార్యనిధానం
కరతాళధ్వనులు	= చప్పట్లు	ప్రగతి	= పురోభివ్యధి
కికురించి	= మోసగించి	ప్రజ్ఞాశాలి	= తెలివితేటుగలవాడు
కుడువన్	= తినుటకు	ప్రతిమ	= బొమ్మ, విగ్రహం
కుసుమవల్లరులు	= పూలీగలు	ప్రసిద్ధిగాంచిన	= పేరుపొందిన
కోములమైన	= మెత్తమైన, మృదుమైన	పారిశుధయు	= పరిశుధత
ఖండము	= భూభాగము	పాష్ణము	= రాయి
గద్దించు	= బెదరించు	ప్రాచుర్యం	= ప్రసిద్ధి
గమ్మము	= పొందదగినది	పీరము	= పదని
గవాళ్ళము	= కిటికి	పునాది	= ఆధారం
గోచరించుట	= కనబడుట	పేరాకటి	= మిక్కిలి ఆకలితో
ఘుంటాపథమ్ములు	= భవనాల పరుసలు	ప్రేక్షకులు	= చూచేవారు.
చరణం	= పాదం, పద్మపాదం	బందిభానా	= జైలు
తడబడుట	= తోటుబాటు పడుట	బాణి	= శైలి, పద్ధతి
తరుపులు	= చెట్లు	బాలరసాలం	= లేతమామిడి చిగురు
తృణం	= గడ్డిపోచ	బుధులు	= పండితులు
తాదాత్మ్యం	= లీనంకావడం	భక్ష్యరాశి	= భోజన పదార్థములు
తారతమ్యము	= భేదము	భాష్మము	= కస్తీరు

మనోజుశ్రంగములు	=	అందమైన శిఖరము	వేల్పులు	=	దేవతలు
మనేకము	=	కలిసిపోవుట	శృంగం	=	కొమ్ము
మంజులస్వసం	=	విససాంహైన శబ్దం	శ్రవణసందం	=	చెవులకు అనందం
మందలించుట	=	చీవాట్లు పెట్టుట	శింజినులు	=	అందెలు
ప్రగ్రి	=	వాడి	శిలలు	=	రాళ్ళు
మీనమేపోలు	=	మంచి చెడ్డలు	శౌర్యము	=	పరాక్రమము
మేధాసంపత్తి	=	జ్ఞానసంపద	సదా	=	ఎల్లప్పుడు
యత్తము	=	ప్రయత్నము	సమరము	=	యుద్ధము
యోగము	=	అద్విత్యము	సమీరము	=	గాలి
రసజ్జత	=	సారము నెరుగుట	సభులు	=	స్వీపుతులు
రసొభాసం	=	అస్త్రవ్యుతం కావడం	సరాగాలు	=	సరదాలు
రూపొందించు	=	తయారుచేయు	సక్కడించు	=	విష్ణు
లక్ష్యం	=	గురి, ఉద్దేశ్యం	సంకోచించకుండా	=	మొహమాట పడకుండా
పత్సంబులు	=	దూడలు	సంగడీలు	=	స్వీపుతులు
వలువ	=	వస్తుం	సంప్రదాయం	=	పూర్వకాలంగా
వసుధ	=	భూమి			పాటస్తున్న పర్థతి
వంశాశము	=	పిల్లలగ్గోనీ	సంస్కృతి	=	సంస్కారం
వార్ధి	=	సముద్రము	సార్ధకము	=	ప్రయోజనము
వ్యోధ్యాతలు	=	కౌర్యకమాన్ని	స్వాఫ్తి	=	ఉత్సాహం
		వివరించేవారు	సాబగు	=	అందం
విసువీధి	=	ఆకాశమార్గము	సోకుట	=	తాకుట
విభిన్న	=	వేర్వేరు	హర్ష్యైషిణులు	=	భవనాల వరుసలు
విలంబించు	=	ఆలస్యం చేయు	హాస్తకళ	=	చేతికళ
విశ్వస్తత	=	ప్రత్యేక గుణం	హితము	=	మేలు
వెఱపు	=	భయము	హీనంగా	=	తక్కువగా

ద్విభాషా లఘు నిఘంటువు

ఇంగ్లీషు	తెలుగు	మరాఠి	తెలుగు
Chemical	= రసాయనికం	అసె	= అలా, ఆవిధంగా
Citizen	= పోరుడు	ఇకడె	= ఇక్కడ
Computer	= సంగణకము	కసె	= ఎలా
Culture	= సంస్కృతి	కుణీ	= ఎప్పుడు
Dairy	= దినచర్య	చాండె	= సక్కతాలు
Democratic	= ప్రజాసాధ్యమ్య	ఝోప	= నిద్ర
Diversity	= భిన్నత్వం	దిసె	= కనపడు
Dye	= అధ్వకం	నకో	= వద్దు
First aid	= ప్రథమ చికిత్స	నసె	= లేదు, లేకపోవుట
Hobby	= వ్యాసంగం, అభిరుచి	పిల్లు	= పిల్ల
Internet	= అంతర్జాలం	పిసె	= ఈక, పించము
Junk	= చెత్త	మలా	= నాకు
President	= అధ్యక్షుడు	మాసా	= చేప
School	= ప్రాథమాల	మోర	= నెమలి
		సారఖా	= వలె

వ్యాకరణము

సర్వామము:

నామ వాచకమునకు బదులుగా వాడబడునది.

అ) పురుషబోధక సర్వామము: పురుషులను బోధించునవి.

ఉదా: వాడు చదువుచున్నాడు.

అతడు కానుకను ఇచ్చేను.

ఆ) సంబంధవాచక సర్వామము :

సర్వామవువులతో సంబంధమును తెలుపునవి.

ఉదా: ఎవరు పరోషకారం చేస్తారో వారే ఉత్తములు.

ఇ) ప్రశ్నావాచక సర్వామము: ప్రశ్నను తెలుపునది.

ఉదా: నా పుస్తకాలు ఎవరు లీశారు?

ఈ) సంభ్య వాచక సర్వామము: సంభ్యను బోధించునవి.

ఉదా: తమ్ముడు కలములు కొన్నాడు అందులో ఒకటి సరిగొ వ్రాయలేదు.

ఉ) నిర్ధిష్ట సర్వామము: సర్వామములను నిర్దేశించి చూపునవి.

ఉదా: వారంతా విహోర యాత్రకు వెళ్ళుచున్నారు.

శబ్దమునందరి భేదములను బట్టి పదములను నాలుగు రకములుగా విభజింపవచ్చు.

1) తత్త్వమము: సంస్కృత, ప్రాకృతములతో సమానమైనది తత్త్వమము.

ఉదా: రాముడు, విద్య, ఆకాశము, పుస్తకము, మొ.నవి

2) తద్వపములు: సంస్కృత, ప్రాకృత భాషల నుండి పుట్టినది తద్వపము.

ఉదా: విద్య, ఆకసము, పొత్తము, ఈ తద్వప పదములను 'వికృతులు'గా వ్యవహరించురు.

3) దేశ్యములు: తెలుగు దేశములో అనాదిగా

వాడుకలో ఉన్న శబ్దములు

ఉదా: ఊరు, పేరు, మొ.నవి

4) అన్యదేశ్యములు: ఇతర భాషలనుండి మనభాషలో వచ్చి చేరిన పదములు

ఉదా: రోడ్సు, పెన్సు, బస్సు, రైలు మొ.నవి.

అకారసంధి : అత్మనకు సంధి సహాజము.

బహుళము అనగా నిత్య, నిషేధ, వైకల్పిక, అన్య కార్యములు

1) సంధి తప్పక జరుగుట (నిత్యము)

ఉదా: రామయ్ = రామ + అయ్ (అ+అ)

2) సంధి జరుగకుండుట (నిషేధము)

ఉదా: అమ్మయిచ్చేను = అమ్మ+య్+ఇచ్చేను.

3) సంధి నికల్పకముగా జరుగుట (వైకల్పికము)

ఉదా: మేనత్త = మేన + అత్త (అ + అ)

4) సంధి వేరువిధంగా జరుగుట (అన్య కార్యము)

ఉదా: ఒక + ఒక = ఒకాన్వేక

రెండు అచ్చుల మధ్య సంధి జరుగునపుడు 'య్' అనునది ఆగమముగా రావలసి యుండగా ఇక్కడ 'న్' అనునది ఆగమముగా వచ్చి చేరినది. ఈ విధముగా 'అ' కార సంధిలో సంధి వేరు విధముగా కూడా జరుగవచ్చ.

సంస్కృత సంధులు:

1. సపర్ధదీప్ర సంధి:- 'అ', 'ఇ', 'ఉ', 'ఓ' లకు అనియే అచ్చులు పరమైన దీర్ఘము ఏకాదేశమగును.

ఉదా: రామాలయము (అ + అ = ఆ)

రామ + ఆలయము

కవిందుడు (ఇ + ఇ = ఈ)

కవి + ఇందుడు

గురూపదేశము (ఉ + ఉ = ఊ)

గురు + ఊదేశము

పితృణము (బు + బు = బుబు)

పితృ + బుబుణము

2. గుణసంధి :- అకారమునకు ‘ఇ’ ఉ, బు’ లు పరమైన క్రమముగా ‘ఏ, ఓ, ఆర్, ఆల్’లు ఆదేశమగును. ఏ, ీ, ఆర్, ఆల్ లను గుణము లందురు. గుణములు ఆదేశముగా వచ్చును కావున ఇది గుణసంధి.

ఆదేశము అనగా సంధి జరుగునపుడు ఉన్న అక్షరమును తోలగించి దాని స్థానమున వేరొక అక్షరము వచ్చి చేరుట.

ఉదా: దేవ + ఇంద్రుడు : ఇచట సంధి సూత్రము ప్రకారము పూర్వస్వరంబంయిన అకారము తోలగిపోయి దేవ + ఇంద్రుడు = దేవింద్రుడు అని రావలేను. కానీ గుణసంధి సూత్రము ప్రకారము రెండవ పదములోని మొదటి అచ్చ ‘ఇ’ స్థానములో ఏ వచ్చి చేరును. అప్పుడు దేవ + ఏంద్రుడు = దేవేంద్రుడు అను రూపము వచ్చును ఇట్లే.

ఉదా:

1. మహో + ఇంద్రుడు = మహోంద్రుడు.
2. మహో + ఉపకారము = మహోపకారము
3. దేవ + బుషీ = దేవర్షి

సమాసములు

సమర్థ వంతమయిన రెండు లేక అంతకు మించిన పదములు కలసి ఏక పదముగా ఏర్పడుటను సమాసము అందురు.

సామాన్యముగా సమాసమున రెండు పదములు వుండును. మొదటి పదమును పూర్వపదమని రెండవ పదమును ఉత్తరపదమని అందురు.

సమాసమునందలి పదములకు విభక్తులను చేర్చి అర్థమును వివరించుటను ‘విగ్రహవాక్యము’ అందురు.

సమాసము చేసినపుడు విభక్తులు లోపించును.

ఉదా: రాముని యొక్క బాణము = రామ బాణము సమర్థవంతమైన పదములు అనగా వేరు వేరు అర్థములు గల రెండు పదములను ఒకే అర్థము వచ్చునట్లు చేయుట.

ద్విగుసమాసము: సమాసములోని మొదటి పదము

సంఖ్యావాచక మయిసచో దానిని ద్విగు సమాసము అందురు.

ఉదా: త్రిమూర్తులు = ముగ్గురు మూర్తులు
ద్వంద్వ సమాసము : ఉభయపద ప్రాధాన్యత కలది ద్వంద్వము. సమాసములోని రెండు పదములకు సమానమైన ప్రాముఖ్యత ఉన్నచో దానిని ద్వంద్వ సమాసము అందురు.

ఉదా: సీతారామ లక్ష్మణులు = సీతయును, రాముడును, లక్ష్మణుడును.

కర్మధారయ సమాసం: విశేషణములతో ఏర్పడు సమాసం కర్మధారయ సమాసం. ఇందు విశేషణము మొదటి పదముగానున్నచో విశేషణ పూర్వ పద కర్మధారయ సమాసమని, విశేషణము రెండవ పదముగా నున్న యెడల విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయము అని అందురు.

కరకు బాణము - కరకు అను విశేషణము సమాసమునందు మొదటి పదముగా నున్నది. కనుక విశేషణ పూర్వపదకర్మధారయ సమాసము. తెల్లగుర్రము, వీరబాలుడు, సరసపు వచనము మున్నగునవియునిట్లే.

కపోత వృద్ధము - ఈ సమాసమున వృద్ధము అను విశేషణము సమాసమునందు రెండవ పదముగానున్నది, కనుక విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయ సమాసము.

సమాసములందలి రెండు పదములు విశేషణములయినచో విశేషణ ఉభయపద కర్మధారయమందురు.

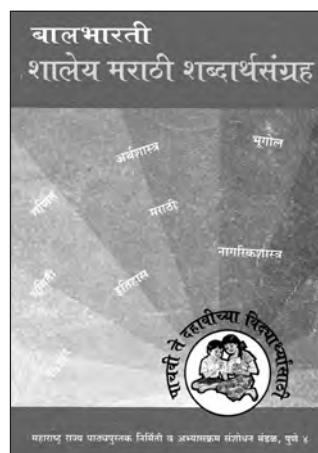
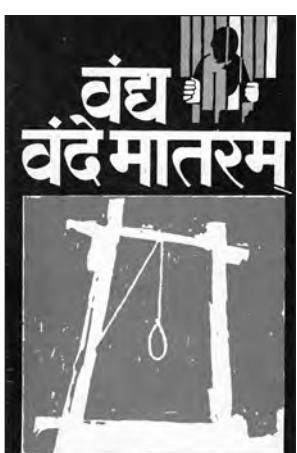
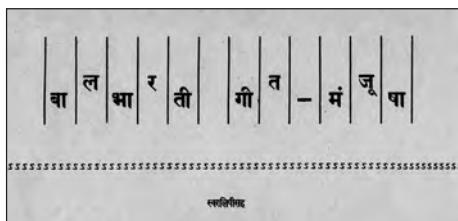
ఉదా: శీతోష్ణము, ఎత్తుపల్లములు, మృదుమధురము మొదలగునవి.

అవ్యయా భావసమాసము: ‘లింగ, పచన, విభక్తు’లచే మార్పు చెందని పదములను ‘అవ్యయములు’ అంటారు.

‘యథా, ఆ, ప్రతి, అవ, అధి, పరి’ మొదలగునవి అవ్యయములు. వీటితో కూడిన సమాసములను ‘అయ్యయాభావ సమాసములు’ అంటారు.

इयत्ता ९ ली ते ८ वी साठीची पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पुस्तके

- मुलांसाठीच्या संस्कार कथा
- बालगीते
- उपयुक्त असा मराठी भाषा शब्दार्थ संग्रह
- सर्वोच्चा संग्रही असावी अशी पुस्तके
- स्फूर्तीगीत
- गीतमंजुषा
- निवडक कवी, लेखक यांच्या कथांनी युक्त पुस्तक

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेतस्थळावर भेट द्या.

**साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये
विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.**

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव)
- ☎ २८७७९८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३९५५९, औरंगाबाद - ☎
२३३२९७९, नागपूर - ☎ २५४७७९६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०१६५

మహరీచ్ఛ రాష్ట్ర పార్యప్రస్క నిల్చతి మలయు పార్యప్రణాళక పలశోధన సంస్థ, పుణే
బాలభారతీ ఇయత్తా 7 వి (తెలుగు)

₹ 46.00